

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: Felső szerkesztő: Kiadja:
VÉSZI JÓZSEF. BRAUN SÁNDOR. SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr.,
egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám Budapesten 4 kr., vidéken 5 kr.

Tavaszdíj.

Budapest, április 19.

(v.) Érdekes szónoki torna volt ma a parlamentben. Széll Kálmán és Ugron Gábor voltak a bajtálló levették. Buzogánnyal támadott a tüzes rhabonban-ivadék; villogó acélpengével védekezett a miniszterelnök. Gyönyörűen forgatta mindenik a fegyverét. A viadal csupa hév volt és mégis csupa méltóság. A győztes pedig a Széll Kálmán zengő acélj maradt. Nem csupán azért, mert diadalmasan háritott el egy szilaj támadást, hanem azért is, mert ellenfelének előre megfontolt szónoki haditerével szemben rögtönzött beszédben kellett a helyét megállania. E torna alatt mi egy érzést uraltunk: a hazafias örömmel elegy eszthetikai gyönyörűséget. Az új korszak ma mutatta meg egyik legörvendesebb hatását: azt, hogy magasabb erkölcsi és értelmi színvonalra emeli a képviselőház tanácskozásait. A szenvedélyek viharzásait felváltotta a nemes páthos, a dulakodás helyére a kapacitálás lépett s az indulatoknak, amelyek még az imént féktelen hevülettel rohantak egymásra, immár a lojalitás és az izlés szab határt. Ami a mult korszakot visszataszítóvá, sőt türhetelenné tette, az nem csupán a rossz politika, hanem a rut politika is volt. A parlament élén a bárdolatlanság, a tudatlanság és a maga nyersségével hivalkodó izléstelenség terpeszkedett. A Bánffy-korszak lomposágánál csak a gögje volt nagyobb. Saját magában nem találva egyebet durva ösztönöknél, lenézte az izlést és gyűlölte a műveltséget. Aki egy fejlettségre volt nála, azt lefejezte; így akarta szolgálni az egyenlőséget, — persze azt az egyenlőséget, amelyre az uralmának szüksége volt: az egyenlőséget a jelentéktelenségben, a semmitűdásban és a silánysággal való hi-

valkodásban. Ah, még itt borzong a hátunkban annak a förtelmes időnek az emléke, amikor a miniszterelnöki székben megtelepült faragatlanság durva lábbal végig gázolt minden törvényen, a nyelvtanén épp úgy, mint az alkotmányén, a cézár-tébolyában azt a hatalmat tulajdonítván magának, hogy kódexnek és grammatikának fölébe került az ő akarata. Ő a gyászos idő, amikor Werbőczy és Szvorenyi megbántott szelleme kikelt a sírból s remegve suhant végig az ország tanácstermén, mikor a sárba-típort Tripartitum sérelmét az agyonpofozott grammatika gyalázata tetézte. A többség akkoriban szegyenkezve és rettegve ült a vezérzért lett kámbál mögött, a kisebbség dühét pedig fel-felolvasztotta a keserű hahota.

Emlékeztek még erre az időre? A kalendárium azt állítja, hogy két hónapja is alig mult. Bolond beszéd. Egy örökkévalóság telt el azóta. Évszázadok feledése borítja már azt a kimondhatatlanul hitvány időt, amely hál' Istennek szerle foszlott, mint valami rossz álomnak lidércnyomása. S csak olykunk nem bírja még egészen elfeledni, mert emlékeztetőül itt sajj a karunkban, amelyet faramdtá ostoroztunk, a nehéz munkának fájdalomhagyatéka. Óh mi még emlékezünk reá; még itt pattog a fülünkben a kerékbe tört magyarság, még itt hasogatta lelkünket az alkotmánytörvény felháborító gyötrelme, még itt ül tagjainkban a minden erőnk kimerítő küzdelem utóhatása. De rajtunk kívül mindenki elfeledte már. Kéjesen és sietve igyekeztek mindenkinek feledni. Az emberek kikörták lelküknek legtitkosabb ráncait s ahol ráakadtak az emlékezésnek egy-egy morszájára, kidobálták azt magukból lázasan. Ugy érezték, hogy foltot hágy ez az emlék a szíven s türelmetlenül igyekeztek megszabadulni tőle. A hatalomról tovakköltözködő Bánffy-

korszak, mikor a miniszterelnöki palota termeitől bucsuzott, nem a pitvarba, hanem a a patvarba lépett. Elkallódott, mint az elshant szellő; semmivé lett, mint a szét-foszlott ködgomoly.

S hogy mi lép helyére, az ma ismét nyilvánvalóvá lett: a magasabb erkölcsi és értelmi színvonal. Ez a mai mérkőzés a magyar parlamentnek egyik legszebb epizódja fog maradni. E két beszédben nemcsak a tartalom volt becses, hanem a forma is. Az eszmék erejükkel és lendületükkel is hatottak. Ugron, a szilaj temperamentum embere, a sulykok nagy elvetője, ma mintha fékezte volna egyéniségét. Mintha ragyogni akart volna csupán, de gyújtani nem. Szónoki figuráinak illatára és színére több gondja volt, mint erejükre. Viszont Széll Kálmán nyugodt méltósággal s tökéletes eleganciával védte ki e támadásokat. Beszéde a parlamenti rögtönzéseknek valóságos remeke. Magasan szárnyaló szelleme bőven ontotta az érveket, finom izlése kecsesen szórta az ötleteket. Riposztjai élesek és találok voltak s debateri ügyességét magával ragadta a többséget s olykor kiváltotta a kisebbségből is a tet-szés moráját.

Mondtuk már, hogy a babér Széll Kálmáné lett. Mert vele volt az igazság. A közjogi alapnak lelkesen és sikerrel kelt ma ismét védelmére. Visszautasította azt a kicsinyítő ítéletet, mely csak expedienst lát a Deák Ferenc művében; s mikor rámutatott az emberi haladás minden ágazatában izmosan fejlődő Magyarországra, mint annak bizonyítékára, hogy a dualizmus a nemzeti életnek állandó és szilárd alapjául szolgál, végigugrott a Házon a kedélyeket felvillanyozó, szívből fakadó eljenvihar. S épp ily meleg tetszést aratott Széll Kálmán a programjának tartalmára való hivatkozással. A céltudatos és rendszeres nemzeti munka

TÁRCA.

Az elveszett csizmák.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Nőgrádi László.

Nagy Pál Anna elvesztette a csizmáit, mikor a vásárról jött. Azt biztosan tudja, hogy a tógáti erdőnél megvolt, hanem ezen túl nem emlékezik rá. Mikoron Szécsényből kikanyarodott, a kőszentnél érte utó' Kis Jancsi István uram s mivelhogy terhet nem vitt, a kocsijára hívta. A szép tulipánnal kivarrott csizmákat a saroglyába tette egymás mellé a zsupra, vigyázott is rá, de ahogy a szakadói kapaszkodónál mentek felfelé a meredéken, a ludányi puszták felé valami nagy füst látszott, azt bámulta, hát akkor vesztetett el.

— Édes anyám — mondta Nagy Pál Anna sirva az anyjának — akárhová tesz, nem tudom, merre lett a csizmám. Veszítsen el, de nem tehetek róla, úgy vigyáztam rá, mint a szemem fényére, a láposi réttől vissza is szaladtam jó versnyire, de nem találtam.

Két nagy szemé megtelt könyvével, a teste meg csak úgy rengett a zokogástól.

— Te, te, kiáltott özvegy Nagy Pálné, hát csak van látó szemed, csak nem aludtál, csak nem támadt szárnya a csizmádnak, — oh! oh! ... Nagy kár, bizony nagy kár, — sóhajtott — verhető a markot, szedheted a kalászt egész miló nyáron, — jaj, jaj!

És már azon járt a drágálatos esze, hogy összefog egy pár baromfit a javából s viszi a vásárra, mert hát vasárnapra kell. Busán lesz a

vendégség, processziós léssen a mise, ilyen nagy alkalomra nem lehet csak úgy elmenni, mit mondanának? Özvegy asszony, szegény asszony, de annál jobban megnézik, a szegényt mindenütt rostálják.

Azon mindjárt kezébe veszi özvegy Nagy Pálné az ajtó mögül az ocus szakajtót, kiáll az udvarra az ambitus elé s úgy hívogatja a jószágát. Jönnék is seregestől.

Szeretettel nézi őket, ez minden kis vagyunkája, egy csupogtatja őket. Kora hajnalban, mikor még a harmat is alig szakad, végig kalászozza a tarlokát tiszta szemért, télen a kenyért megfelezi velök. Ugyan melyiket vigye el? — Találgatja — mind kedves. Óh, azok a csizmák és könnybe lábad a szeme.

Miközben így etetgeti az apróságát, megérkezik a felvégéből az öreg Zaráné. Oda is köszön: mi léssen lelkem, örömnap, vagy mi? Nagyon kíváncsi volt mindenre.

— Dehogy öröm, dehogy néném, szomorúság inkább, — mondja özvegy Nagy Pálné.

De már erre Zaráné is beljebb húzódik, szemével végig suhint az udvaron, mer' hát ő kelme mindent szeretett tudni.

— Elveszett az Anna csizmája, vadonat új, vásárról jövet, a kis Jancsi alkalmatosságán, ugy, lelkem, ugy. És bőven hullnak, míg ezt elmondja, Nagy Pálné könnyei.

— Nagy kár, bizony nagy, mondja Zaráné s tovább megy az új sütet hírrel, de már a harmadik szomszédnál megáll, hogy előadja a Panna lelkemnek az esetet.

A Panna lelkem is nagyon csodálkozik a dologon, ami Nagy Pál Annával megesett. Mióta esztét tudja, ilyen dolog nem történt Kis-Megyében. Údszegnek az udvaron, Zaráné asszonyom

gondolkozóra hajtja a fejét, miközben mondja: — Hm, hm, furcsa bizez. Ezután tovább megy.

Vagy a harmadik házig jut még, már találkozik Patyiné asszonyommal. Ezzel is megáll s a Nagy Pál Anna esetére viszi a szót.

— Hallod kis lelkem, mi esett, Nagy Pál Anna elvesztette a csizmáit.

— Ó, igazán! — csodálkozik Patyiné asszonyom, elopták?

— Dehogy — dehogy — a Kis Jancsi kocsiján jött a lelkem, a Kis Jancsi kocsiján, érte, lelkicém? nyomja meg a szót Zaráné asszonyom s ezzel lassan tovább megy.

Patyiné asszonyom összetalálkozik Panna asszonyval meg Felvégi Terkával s most már hármásában beszélnek az esetről.

— Kis Jancsi István uram a vásárról jött, egy kicsit kaptos is lehetett, hát iszen tudják kelme, mióta összeszólalkozásban él a feleségivel, gyakran megesik vele — mondja Patyiné asszonyom.

— Nagy Pál Anna szemre való leány, olyan a járása, mint a harmadfü csikóé — tódítja hozzá Felvégi Terka.

— Nem csuda, hogy szívesen vette a kocsijára tehernek. Szép eset, csak aztán valami ne legyen ebből. Így beszélgetve betérnek a boltba.

— Egy garas' borsot vennék, mondja Panna asszony. De hát olyan keveset kap, hogy kénytelen alkudni.

— Egy karajcár is elég ezé'.
Azután, hogy a boltos nem enged, egy kis szóbeszédrel teszi meg a rádást, így mondja:

— Adja, nem adja, mondok valamit, no, hát légyen ez a másik karajcár, nem bánja meg a Vájszné asszony.

Igy oztán megint előkerül az eset.

gazdag anyagának tárháza ez a program; megvalósítása buzgóságot, hozzáértést, lelkiismeretet és munkabírást igényel. S ha átváltja cselekvéssé a Széll-kabinet mindazt, amit célul maga elé tűzött, akkor hatalmas lépéssel vitte előbbre nemzeti fejlődésünket. Ezt a programot józanul nem lehet igazságosan nem szabad tehát kicsinyelni. Aki jobbat akar, az mérje össze a szándékait ezekkel a kormányzati eszmékkel. De többet aki akar, az nem számol egy nemzet akcióképességének fizikai és erkölcsi határaival. Jól mondta ma Széll Kálmán, hogy az ő programja a Ház minden egyes tagjának nem csupán bírálatát türi el, hanem közreműködésüket is kívánja. Kritizálni könnyű, mindenesetre könnyebb, mint dolgozni. Az új korszak politikája olyan nagy mennyiségét karolja fel a nehéz feladatoknak, hogy a parlament csak akkor tarthat lépést a kormányzattal, ha az éber ellenőrzés hivatásán túl menve, nemes versenyre kél a Széll-kabinet serénységével és buzgalmával. Bizonyára erős államférfiúi önérték szól a miniszterelnök ama szavai-ból, amelyekben jövendő kormányzatának perspektíváját megrajzolta. De önértékének forrása a komoly ambíció, amelyet Széll Kálmánban még politikai ellenfelei is tisztelnek.

Felhívjuk a közvélemény figyelmét a megalkuvásnak minden gondolatát visszautasító szabadelvű hitvallásra, amelyet Széll Kálmán az ultramontán törekvésekkel szemben ma ismét kifejtett. Büszkén lobogtatta a liberalizmus zászlaját s hadat üzent az egyházpolitikai reakció minden törekvésének. Annak a nagy kincsnek, amelyet az egyházpolitikai reformokban birunk, elszánt és következetes öre lesz a Széll-kabinet. Ragaszkodik e reformok sértetlenségéhez, nem csupán szabadelvű tartalmukért, hanem azért is, mert bennük látja — s helyesen látja — a felekezeti békének s a lelkek egyensúlyának legfőbb garanciáját. Az egyházpolitikai reformok eszméje Deák Ferenc hagyatékául maradt a nemzetre. Megalkotásuk tetet adott annak az igénynek, amelylyel a haza bölcsé a közéletől elbucszott. Természetes tehát, hogy az az államférfi, aki Deák Ferenc hagyományának szentelte minden törekvését, halhatatlán mesterének emlékét tiszteli meg, midőn programjának sarkpontjává teszi e nagy szabadelvű alkotások hűségese örözetét. Meggyőződésünk, hogy országszerte ujjongó

visszhangja fog kelni Széll Kálmán e kijelentésének s hogy e szavak csak fokozni fogják még azt a lelkes bizalmat, amelyet a nemzet tulnyomó többsége az új korszak iránt tanusít.

A miniszterelnök beszédének legelméletesebb és legérdekesebb fordulata az volt, amelylyel Ugron Gábor beszédének leghatásosabb részére reflektált. Ugron óva intette Széll Kálmánt annak a politikának a kísértetétől, amely elvérzett a véderővitában, de nem tud megpihenni sirjában, hanem ott settenkedik dacos kísértet gyanánt az időközben lezajlott évtized szakadatlan válságaiban. Ismerjük mi is ezt a hazajáró lelket, ismerjük konokságát, nyughatatlan suhogásait, fojtogat erejét. De nem féljük tőle az új irányzatot. Mert a kísértet csak a homályban mer jelentkezni; de az új irányzat politikáját beragyogja az igazság verőfénye. A lidérc az ingoványt lakja; de az új irányzat lecsapolja a magyar közélet mocsarait. Széll Kálmán megmondta ma egy elragadóan ügyes fordulatban, hogy nem hisz a kísértetekben, de ha találkozónék velük, hát akkor sem félne tőlük. Azt a multat, mely a véderővitában halt meg, az utolsó válság végképp eltemette. Nem fog többé soha hazajárni az a nyughatatlan lélek, amely rémületet és romlást keltett, valahányszor megjelent a Bánffy-korszak babonás volt, azt megölte ez a kísértet. Széll Kálmán nem ismeri a politikai babonát; az ő erősen lüktető, eleven szelleme nem hőkken vissza egy elmúlt korszak árnyékától. Aki nem fél a kísértetektől, az elől szöknek a kísértetek. Ez a hazajáró lélek is otthon fog ezentul maradni.

Az új irányzatnak egyik legszebb vívmányát Ugron Gábor egy kijelentésében látjuk, amelylyel kellemesen lepi meg a magyar közvéleményt. Arra hívta fel ma ez a tüzes véru politikus a képviselőházat, hogy tisztítsuk meg ezentul közéletünk küzdelmeit a gyanúsítások és a személyes támadások salakjától. Ami expiáció van ebben a szózatban, arról nem beszélünk; de ami fogadalom van benne a jövőre nézve, azt őszinte örömmel fogadjuk. Legyen a multé az a szomorú időszak, amikor a magyar politika egyértelmű volt a mások tisztességében való gázolással. Becsüljük meg egymást, legyünk lovagiasak és lojalissak harcainkban. Elv küzdjön elv ellen, eszme hívjon eszmet sorompóba, törekvés mérje össze az igazság feyverét törekvéssel.

De a politikai ellentétek fölött olyan magasságban, ahová nem ér föl a rágalom sara, álljon minden magyarnak testvéri szolidaritása és szívbéli egysége a hazaszeretletben. Ez a nagylelkű gondolat csendült meg ma Ugron Gábor beszédében. Ugron Gáboréban. Hogy ez a fürgeteg lelkü, zivatar véru politikus szegődik első szószólójává politikai küzdelmeink lovagias tisztaságának: — ime, ebben a tünetben nyilatkozik meg a legvilágosabban és legörvendetesebben az a gyökeres fordulat, amelyet az új irányzat hozott létre közéletünkben. Fölpezsdül a nemzet vére, szárnya kél a szellemeknek s az erkölcsi megtisztulás törekvése árad ki a lelkekből. Tavaszodik.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, április 19.

A rabonbán fekete ruhában jött, de azért egy kicsit hamletkedett a folyosón. Hogy azt mondja, nem is tudja még bizonyosan, fog-e beszélni? Talán igen — talán nem. Majd meglátja, hogy van-e a Házban hozzávaló hangulat.

Valamelyik *Kubinyi* azt dörmögte rá:

— Fog beszélni. Mer úgy van az, hogy „van kész beszéd, van kész hangulat.” Punktum.

És csakugyan punktum. Mert a rabonbán valóban beszélt. Az igaz, hogy akik megelőzték az appropriációs mérközésben, becsülettel iparkodtak egy kis hangulatot is csinálni. Az ifju *Zichy* János formásan kielezett néppárti állásfoglalása, nemkülönben *Kossuth* Ferenc higgadt beszéde s talán még inkább a *Rátkey* László tüzes kis szónoklata eleve jól hangolták a parlamentet. A régi szellők járása érzett a parlamentben. S ekkor még egy gyönyörű oratóri párbaj is következett: *Ugron* Gábor támadt s *Széll* Kálmán védekezett. De ez a párbaj a parlamenti feyverzet teljességével s formáinak szépségével nem is mehet egy-hamar feledésbe.

Ugron Gábor nagyobb beszédet mondott. Nyilván felgyülemlt benne a parlamenti számkivetés idején a mondomka. A maga börtönének ablakából (mert hiába, politikus embernek börtön ez az egész ország a parlamenten kívül) elnézett hosszán a nagyvilágba. Micsoda mesés sürgés az odakünn! Micsoda nagy nációk és nagy célok! S micsoda nagy eszközök! Mig idehaza egy maroknyi nemzet mindig csak a megélhetéseért tülekedik. Ugy kell lenni, hogy nagyon elkeseredett az ő magyar szívében *Ugron* Gábor s csinált

— Hallott ilyent, a Kis Janesi István öszszeszlalokozásban él a feleségével, hirtelt is, hogy elmegy az asszony.

— Ugy biz a lelkem Vájszné asszony, mondja Patyiné.

— Az ötesztendő fia is hideglelős azóta, hogy Kis Janesi István uram azt a nagy patáliomot csinálta a feleségével. Egy kukkot se szólnak egymás közt azóta, egyik jobbra, másik balra néz. Hát innen az, hogy Kis Janesi István uram azóta másfélveti gyakorta a szemét. Imhol vagyunk a nagy esetenél, tennap vásárról gyüvet látták, hogy Nagy Pál Anna a kocsi-ján ült.

— Hát nem hiába ült, — veti hozzá Felvégi Terka — amondó vagyok.

— De nem ám — mondja Patyiné — látták is a vásárosok.

Éppen ekkor lép a boltba Lipták Bódi Péterné két tojással a kezében. Egy kis ecet' jött.

— Csak hamar Vájszné asszonyom, mert sietek, — mondja. De aztán, hogy hallja Patyiné asszonyom szavait, elfelejti a sürgős dolgot. Amint hallja az esetet, így szól: Régen mondom már én azt, honnan telik ennek a Nagy Pál Annának anyyi cifra-ságra. Az apja után ugy maradt, mint a templom egeri, se főd, se gazdaság, hát honnan a pénz?

— Sokat jár az uraság kutjára, más gazda-embernek jó a maga kutja vízi, neki kerekos kutból kell, — veszi át a szót Panna asszony.

— Majd lássa ám, mondja Lipták Bódi Péterné.

— Az ám, de a falu becsületi, az se semmi lelkem Bódiné. Mindnyáján felelünk azé, szől Patyiné s igen haragosra huzza a szemöldökét. A boltból kijövet elválnak egymástól, egyik a felvégebe megy, másik az alvégebe haza. Utközben itt is, ott is akad egy kis beszélőni való dolog és

megintleg előjön a Nagy Pál Anna esete Kis Janesi István urammal, Vájszné asszony is elmondja a dolgot vevőinek, így aztán hamar hire fut, még a falevelek is arról suttognak már.

Kis Janesi Istvánné fülébe is eljut a dolog, Dömötörné asszonyomtól hallja szóru-szóra így: No Kis Janesi Istvánné lelkem, sodrófát végy a kezembe, nem hallok, mit beszél az egész világ? Csufság bizony, amit az urad tesz, az egész vásár láttára megeskólkta Nagy Pál Annát, aztán meg a kocsijára ülteti, mint egy dómát. Hites felesége vagy-e még, lelkem?

Kis Janesi Istvánné asszonyom nem volt valami piskóta természetű, hogy mindjárt elolvadjon. Széles vállán feszült az ingváll, kerek, vastag karjai csak ugy duzzadtak a pirosságtól, bizony egy embernek könnyen megfelel mindig ökelme, a zsákot is megfogja olykor-olykor.

Csak nézett egy ideig Dömötörné asszonyomra, aztán kitért belőle a szó, látszott, hogy tartóztatja ökelme a haragját.

— Dömötörné asszonyom — mondja — tudja-e, mit szólt most kelmed? Gondolja meg kelmed, asszonyanyám lehetne, de ha nem igaz, hát ugy megkérdézem kendőtől, mire tartja a nyelvét, hogy magam is megbánom, meg kelmed is. Érti-e?

— No, no, — csitítja Dömötörné asszonyom — hát csak hallottam lelkem, állja a szót, aki mondja. Így beszél a faluban, a Vájsz börtönsé is tud már róla. Nagy Misa Ignácné is erről beszélt, a sánta Lipták Marcsa is sokat mondhatna, talán többet mint én. Hát csak lassan lelkieim.

Kis Janesi Istvánné asszonyomat erre elöntötte a haragos pirosság.

— No, hát ha ugy van, majd lássák kelmedek a többit.

Érre aztán befordult a konyhába, nyakába keríté a rojtos virágos kendőjét s mint a ferge-

teg megy a poros uton felfelé a koresmaházhoz, ahol Kis Janesi István uram volt.

Onnan kihallatszott az ura hangja, kissé borizú volt, mert hát a vásár ivás nélkül nem eshet meg. Kacagás is következett a szavaira, mert hát Kis Janesi István tréfás ember.

Hogy belépett az asszony, haragos képpel, bizony azért meg nem ijedt ökelme, hanem mondta: — Gyere asszony, igyál no. No, hát no, kínálgatá a poharával, mikor látta, hogy az asszonya csak nem fogadja el, ne félj.

De hát Kis Janesi Istvánné asszonyom nem azért jött háborura, hogy tréfálkozzék, még öszszébb rántotta a boszorkány szemöldökét s ilyen szólt:

— Kínálja kelmed a Nagy Pál Annát, ne a hites feleségét. Ki kivel él, azzal szolgál, uram-e még kend nekem?

— Az hát — mondja Kis Janesi István uram — oztán még azt mondom, hogy lassabban asszony.

— Még kelmednek áll feljebb, mikor országvilág nyelvén forog, hogy mit cselekszik Kis Janesi István. Azután hamarjában elmondja, a mint Dömötörné asszonyomtól hallotta a dolgot, itt-ott el is csuklik a szava, a végin meg egészen asszony lesz, sűrűn hullanak a könnyei.

Kis Janesi István uram literátus ember volt, ujságot is olvasott, hát az esze se járt csak olyan közönséges módon, mint a többié. Atlátja vala azonvást, hogy asszonyi munka az egész.

— Hm, mondá, én ebben mit se tudok, hogy Pál Annát a láposi rétig hoztam, elbirta a két ló, Felső Gönczöl Péter uram is ott volt. Igaz-e?

Felső Gönczöl Péter uram hites ember, amit mond, a' szent, szólni se kell, ugy is igaz. Megbólintja a fésűs fejit, hát igaz a Kis Janesi István uram szava.

magának egy utópiai programot, hogy milyenek is kellene lennie a magyarnak, ha például német vagy angol minta szerint szabná meg a céljait. És ahogy körülnézett aztán az országban, teli volt szemrehányással a magyarság vezetői ellen, mert a maroknyi népek nem akartak akkora célokat kitűzni, mintha itt a nagy némség vagy a világlábró angol fajta lakoznék. Innen volt, hogy az ő nagy beszédének ez az első része nem hatott egészen. Megkapott benne a mélységes ambíció tüszése, de kiábrándított a nézőpont hamissága.

S ekkortájt a szélsőbalon is azt suttozta valaki: — De már Kolosvári Kiss Istvánnak még se lehet azért szemrehányást tenni, hogy nem áldoz annyit, mint a Rotschildok!

Azontul jobban hatott a rabonban. Nyugodalma hosszú heteiben megint megtelt az ő esz-dás tarsolya keleti mesékkel, találó képekkel. Es sorra rakosgatta ki őket. Ilyenkor pedig nagy az ő ereje. Ahogy azt a gonosz szellemet megrajzolta, amelyik sohasem engedi a multat meghalni: abban nemcsak a humor bugyborékol, valami hódító igazság is kiáradt belőle. Az is beszédes kép volt, ahogy a megyei várakba huzódott rablólovagok néhai gazdálkodását tűntette fel. S a mult bűneiről is kevés olyan találó szó esett, mint a rabonban karthágói képe. Mert egy egész rendszerbe világított bele azzal az emlékeztető szóval, hogy a karthágói bányákban a hatalmasok úgy csináltak meg a tárnákat, hogy azokban csak *csuszva-mászva* lehessen dolgozni és boldogulni. S végezetül a Bánffy liberalizmusa is megkapta a maga illusztráló képét: abban a hiu emberben, aki az egész lakását megtömi a saját arképeivel. Mert — ugymond Ugron — zsarnok volt ugyan Bánffy Dezső, de liberális zsarnok, aki szivesen vette, ha lefelé tovább zsarnokoskodnak, akiknek ő volt a zsarnoka.

Odafenn a karzaton gyönyörködve nézték a rabonbánt, ahogy rendre vetítette az ország falára a képeket. De a csattanónál, a legszebbik képnél — valahogy baleset történt. Azt mesélte el Ugron, hogy Szádi mennyei tájakra tévedt, a hol csodás illatu rózsák himbálózta a pázsiton. S mert a csoda-kert nem mehetett volna vele, Szádi leszakított a rózsákból egy bokorra valót s belefogta a kaftánjába. Szívta aztán mohón az édes illatot, gyönyörrel. Míg egyszer az illattól megmárosodott és álomba merült. Akkor aztán eltűntek a rózsái, de ellopták még a — *kaftánját is*.

A rabonbán a mesével a kormányt szerette volna ébren tartani, nehogy a rózsák illa-

tával együtt a kaftánját is elveszítse. De a mesét a valóság *ellené* fordította.

Mintha ő maga, Ugron volna Szádi. És számkivetése napjaiban bejárta a mesék birodalmát. Illatos rózsákat is hozott magával, hogy mindig gyönyörködhessek bennük. Ki is teregette őket az ország házában s hitte, hogy a csodás illat mindenkit el fog kábitani. De csak ő maga szívta magát tele mámorral s mikor fölébredvén, körülnézett: — a rózsák nem voltak sehol, de még a helyeslő pártját is ellopták. A kaftánt. Olyan egyedül látta magát s olyan némaságban, mintha a Szaharában járna, ahol nincsen rózsák s nincsen kaftán. A szegény Szádi! A szegény rabonbán!

Pédig az ő rózsáiban nem volt hiányosság. S ha más nem, Széll Kálmán miniszterelnök kezébe is vette a rózsákat. De meg is mutatta, hogy azok *nem ebből a világból valók*. Ákik egész gyökérükkel az új korszakban élnek: nem érzik az Ugron-Szádi rózsáinak tüskéit s nem az illatát. Mert új világ hajnalodott, amióta a rabonbán messi járt. Új a szellem és új a rendszer. A kimondott szót állja, aki mondta s a szavaknak nincsen gonosz árnyéka, amelyben az ellenkező értelem is elbujhatik. De még gonosz szellemek munkájától sem kell tartani, mert szellem csak egy van s az tisztán világít az új rend programjából. Képekre és mesékre pedig nincsen már szükség, ha az ember meg akarja magát érteni, mert egyenes uton egyenes szándékkal s világos célok felé haladván, rakéták világítása merőben fölösleges.

A t. Házat elkapta a láz. Mert igazán nem volt az közönséges gyönyörűség, ahogy Széll Kálmán Ugron Gábot még a képeinek és meséinek során is követte s a poétikus fegyverekkel a maga poétikus fegyvereit mérte össze. Ha az Ugron virágos fegyvereiből tűz lángolt, a miniszterelnök finom fegyvereiből az igazság szikrázott: — és régen volt az, hogy ebben a Házban ilyen fegyverrel ilyen csatát vívta volna meg. Az üvegteő alatt föllekesült emberek lesték ezt a mérközést s kiesattant nyomában a taps, fölhasant az éljenz. De még az ellenzéknek is jól esett, hogy a magasabban szárnyaló támadást egyszer nem a debatterek apró cselekedései hárították el, hanem a magasba és mélybe egyaránt elhatoló igazság nemes fegyvere. Hogy magát az appropriációt megszavazta a Ház nem megy meglepetés számba. Ugyis tudta mindenki. De a rátermett orátorok első nagy mérközése emlékeztetéssé fogja tenni ezt a kurta kis csatát is...

Erre aztán enged az asszony is és mind közelebb huzódik az urához, a haragos ábrázata is szelidre simul, egy kis mosolygáska is játszik már az ajkai közül.

— Hát aztán ugy volt-e? — kérdi szeretettel — ugy-e Dömötör uram?

Meg se várja Dömötör uram szavát, már ott van az édes ura mellett, a meg átkarolja s még csak el se pirul az asszony, hogy annyian látják. ... Mikor aztán otthon Kis Janesi István uram lepakolta a kocsiját, megtalálja a zsup alá rázódvá Nagy Pál Anna csizmáit. Nagy örömmel viszi a feleségének.

— Vidd el lelkem — mondja — a Nagy Pál Anna csizmái megkerültek; a zsup alá rázódt, mondd meg neki.

Kis Janesi Istvánné asszony meg menten otthagyja a főzőpadkán lobogó tüzet, kezébe veszi a Nagy Pál Anna csizmáit, meg is törli a portól.

— Elviszem neki mindjárt, tudom, kiritta szegény már utána a két lótsó szemit, mondja Kis Janesi Istvánné asszony és megindult sietve a Nagy Pál Annáék háza felé igen békességesen mosolygó arccal. De aligavást ér a harmadik házig el, már találkozik az öreg Zaránéval.

— Hova lelkem azokkal a csizmákkal? — — Viszem a Nagy Pál Annának, ami alkalmatosságunkkal jött, a Gőnczöl uram is ott volt, o meg a kocsiiban maradt a zsup alatt.

— Hát csak vigyed lelkem a szegénynek, hogy örüljön, ketten siratják, mondja szeretettel. Már éppen be akar kanyarodni a Nagy Pál Annáék udvarába, mikor megszólítja hátulról Patyiné asszonyom:

— Megálljon már kelmed, megálljon! — Sietek lelkem, csak ide megyok ni a Nagy Pál Annáékhoz. És erre aztán újra elmondja a csizmák történetét. Patyiné asszonyom szivesen hallgatja s mikorra végére ért, csak ezt mondja: — Hála istennek, csak hogy megvannak ezek a csizmák, siessen csak kelmed.

Patyiné asszonyom is sietve megy tovább s itt is, ott is beszél, hogy elujságolja: megkerültek a Nagy Pál Anna csizmái, most vitte haza neki Kis Janesi Istvánné asszonyom, a *Gőnczöl uram találta meg*. Ezt az utóbbi mondatát mindig különösen mondja Patyiné asszonyom, mert hát nem hiába zörög a levél, nem is hiába vette szárnyra a hir Nagy Pál Annát, meg Kis Janesi Istvánt, ugy van az, ahogy mondja — — Gőnczöl uram csak a kocsi után jött. Szólhatna is ő kelme, de hát holló a hollónak szemét nem vájja ki, gondolja Patyiné asszonyom és annyi epé sincs az ő lelkében, mint a ducon turbékoló galambban.

Daudet hagyatékából.

— A Budapesti Napló tá ro ája. —

Most kerülnek nyilvánosságra az Alphonse Daudet halhatatlan munkásságának morzsaí. A modern francia *conteur*ök mestere apró papirdarabkára jegyezte gondolatait, az itt alább közölték is ebből a kis gyűjteményből valók, amelyek legutóbb kerültek napvilágra.

Ime néhány, a legszebbek közül: Franciaországnak furcsa szerepe van Európában. A nemzetek előtt jár világító fáklyával, utat világít nekik és a saját fáklyája fényétől elkáprázva, meosarakban botorkál és szakadékokba bukik.

Homo duplex, homo duplex! Amikor először vettem észre, hogy két lény van bennem, tizen-negy éves voltam. Henrik bátyám meghalt, s apám drámai hangon kiáltott:

— Meghalt! Meghalt!

A képviselőház ülése április 19-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Perczel Dezső.
A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán, Lukács László, Hegedűs Sándor.

(Valuta-jelentés.)

Széll Kálmán miniszterelnök: T. képviselőház! A valuta céljaira beszerzett arany ellenőrzésére a törvény értelmében kiküldött országos bizottságnak én voltam az elnöke. Annak az országos bizottságnak ma nincs elnöke: a képviselőház az én helyembé még nem választott más tagot. Ez az országos bizottság hoztam tette át mult évi működéséről szóló jelentését. A t. képviselőház talán megengedi, hogy azt a jelentést, amely az országgyűlés mindkét házához van intézve, ezennel letegyem a Ház asztalára azzal a kéréssel, hogy annak kinyomtatásáról és a tagok közötti szétosztásáról gondoskodni méltóztassék. (Helyeslés.)

A napirendtűzése iránt a Ház később fog határozni.

(Vicinális vasutak.)

Kovács Pál előadó referálása alapján általános-ságban és részleteiben vita nélkül elfogadta a Ház a belovár-—verőcei helyierdeki vasut engedélyezéséről szóló törvényjavaslatot; tudomásul vette a magyar észak-nyugati helyierdeki vasut jablanic—brezovai szárnyvonalának engedélyezéséről szóló jelentést.

A *szolna—rajeci* helyierdeki vasut engedélyezéséről szóló jelentésnél:

Rakovszky István: A jelentést e vasut engedélyezéséről, mivel magánérdeket szolgál, tudomásul nem veszi.

Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter: T. Ház! A t. képviselőház felvilágosítására bátor vagyok megjegyezni, hogy igaz ugyan, hogy a Rajec fürdő köti össze ezen szárnyvonal, azonban tagadhatatlan, hogy fürdőink és fürdőéletünk fejlesztése közérdeket képez, nem pedig magánérdeket. (Igaz! Ugy van! jobbjelől.) Továbbá meglehetősen termékeny területen vonul el a vasut, több községet érint és ennek következtében annak a vidéknek is előnyére szolgál.

Ami a hozzájárulást illeti, igaz, hogy az érdekelt felek 200.000 forintnyi törzsszerényt irtak alá, de a 930.000 forintot tevő összeg többi része nem az érdekelté, hanem vállalkozók utján hozatik össze. Az állam rész-ről való hozzájárulás nagyon szerény, mert a két forrásból, t. i. a posta-szállítás megváltására és a vicinális vasutak dotációjára szánt alaphól összesen együttvéve 8-6 százaléknyi hozzájárulás adatik, már pedig, mint méltóztatnak tudni, mindkét forrásból külön 10—10 százaléknyi hozzájárulást lehet igénybe venni. Ez nem azt jelenti, felfogásom szerint, hogy ezen forrásokat teljesen ki kell meríteni, mert az ily kérdéseket a dolog érdeme határozza és engem ez a szempont vezet, de azt hiszem, hogy itt nem mentünk a dotációban a dolog érdemének mértékéig som, s azért kérem a t. Házat, méltóztassék a jelentést tudomásul venni.

Elnök: Bezárja a vitát s felteszi a kérdést. A többség a jelentést tudomásul vette. Ezután a *budapest—szent-lőrinci* keskenyvágányu helyierdeki vasutnak szabványos keűtős vágányra

Akkor első *énem* sirt, a második *énem* pedig így gondolkozott:

— Mily igaz kiáltás! Mily jól hangzanék ez a szinpadon!

Erről a borzasztó irói dualizmusról sokszor gondolkoztam. Oh, ez az iszonyu második én, amely mindig ott van, amikor az első cselekszik, él, szenved, dolgozik! Ez a második én, amelyet sohse kábithattam, sohse altathattam el, amelyet sohse kényszerithettem arra, hogy sirjon!

És milyen élesen látó és gunyos!

Mennyire unatkozhatnak némely jelzők, a melyek évszázadok óta élnek együtt ugyanazokkal a főnevekkel. A jelző a szeretője legyen a főnévnek, és nem hiteseleése. A szavak közt muló viszony legyen, ne örökkön tartó házas-ság. Ez különbözteti meg az *eredeti* íróat a többitől.

Franciaország legjobb királyai — megesküdném erre — a *lusta* királyok voltak. *Nihil fecit*, mondják az életírók. Ha király volnék, azt szeretném, hogy rólam is ezt mondhasák.

Egy gonosz német lány: dühös nefelejtis.

Némely versírő, ha prózát ír, olyan, mint amaz arabok, akik lovon nagyon elegánsak, nagyok, szépek, daliások, s ha gyalog járnak, nem is mondaná az ember, hogy férfiak, oly fáradtak, ügyefogyottak és lusták.

és villamos üzemre való átalakítása, folytatálagos kiépítése és a kapcsolatosan tervezett szárnyvonalnak engedélyezéséről szóló javaslatot úgy általánosságban, mint részleteiben vita nélkül fogadta el a Ház.

Appropriáció.

Neményi Ambrus előadó: A javaslat két új szakaszt foglal magában, mely a pénzügyi bizottság kezdeményezésére vezetett vissza és amelynek tartalmáról már az általános vita során megemlékezni volt alkalmam. Az egyik szakasz intézkedik a párisi kiállítás költségeinek elszámolásáról, a másik kimondja, hogy a betegápolási pótadó ez évre három százalékból állapították meg. Mindkét intézkedésnek az a célja, hogy minden előrelátható állami kiadás törvényes eredetű és pénzügyi mértékéről legalább a felhatalmazási törvény adjon teljes felvilágosítást. Intézkedik a javaslat továbbá arról, hogy az állami alkalmazottak költségvetésnek késedelmese elintézése következtében kárt ne szenvedjenek. Ez okból felhatalmazza a kormányt, hogy a fozokozat előléptetéseket ez év elejétől számított hatálytalanná tegye és a magasabb járandóságokat szintén január elsejétől fogva folyósítsa.

A felhatalmazási javaslatot a t. Ház mindig par excellence politikai javaslatnak tekintette, amelynél a bizalmi kérdést fölvetik és eldöntik, tehát nem akar vele behatóbban foglalkozni.

Gróf Zichy János: A költségvetési törvény megszavazása bizalmi kérdés lévén, a javaslatot nem fogadja el. A néppárt konzervatív gondolkodása mellett is van olyan szabadelvű, mint sokan odaát, de azért pártja ragaszkodik programjához: az egyházi politikai törvények revíziójához. A kormány nem elégedhet meg csupán a jelszavak hangoztatásával; előbb-utóbb tettekben kell kifejeznie a rendszerváltozást az által is, hogy el kell követni a...

Mészárosy Pál: A főispánok!
Gróf Zichy János: azokat a közegyeket, amelyek az erőszak rendszerének exponensei voltak. Az ellenzékek most feladata ezt az átalakulást siettetni. A magyar kultúra képzése lehetetlen a felekezeti különbségi törvény revíziója nélkül; hiszen e nélkül egy évtized múlva hazánk népének egy tizedrésze nem fog ismerni sem Istent, sem oltárt, sem hazát. A korrupció kiirtása, az erkölcsi megtisztulás is lehetetlen az egyházi politikai törvények revíziója nélkül. A rendszerváltozásnak, ha következetes akar lenni, át kell nyulnia az egyházi politikai térre is.

Kossuth Ferenc: Bár a miniszterelnök személye iránt tisztelettel viseltetik és bár elismeri, hogy nagy szolgálatot tett akkor, amidőn közreműködött ahhoz, hogy eltávolítottassék az a rendszer, amely végveszélybe sodorta az országot, mindamellett nem hajlandó sem ő, sem az a párt, amelynek nevében felszólal, egy hátszínnyit sem tárgyítani jól ismert elveiktől és nem hajlandók abbahagyni a küzdelmet hazánk függetlenségéért és minden téren való önállóságáért. Meggyőződésük még erősebb most, mint valaha, hogy a 67-es alapon az ország államiságát felépíteni nem lehet, mert megbizonyult, hogy bár oly jó akaratú ember vette kezébe az ország ügyei vezetésének gyepöljét, mint a mostani miniszterelnök, így sem lehetnének a 67-es alapon az országának jogait megvédeni, még azokat a jogokat sem, amelyek világosan be vannak iktatva a 67-es törvénybe. Köztudomású dolog az, hogy a 67-es törvények is elismerik az országának jogát a gazdasági önállóság létrehozására, sőt bizonyos körülmények közt, amely körülmények éppen most bekövetkeztek, nemcsak hogy elismerik ezt a jogot, de kötelességévé teszik az országának ezt az utat követni, amelyet nemcsak hogy nem volt képes követni az ország, de sőt ellenkezőleg, a legnagyobb küzdelembe került egyszerűen fenntartani és legalább a papíronon megvédeni ezt a jogot. Bácsban még mindig uralkodik az az irány, amely 31 év óta mindig uralkodott, sőt ötévenyig el előtt, már 1848-ban is uralkodott.

Endrey Gyula: A kamarilla! (Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Kossuth Ferenc: Mindnyájan emlékezünk arra, hogy már 1848-ban kimondották Bécsben, hogy a külügy, a hadügy és a kereskedelemügy birodalmi ügyek. Már 1848. augusztusában, midőn az országgyűlés gróf Bathányi Lajost és Deák Ferencet elküldte Bécsbe, arra az emlékiratra utalták őket, amelyet a bécsi kormány intézett az uralkodóhoz és amelyet helyeslőleg küldött el sajátkezü irattal a király a nádornak; ebben az emlékiratban az lett hangoztatva, hogy a külügy, a hadügy és a kereskedelemügy birodalmi ügyek.

Barta Ödön: Azok most is!

Kossuth Ferenc: Bécsben ezek birodalmi ügyek fognak maradni mindaddig, míg Bécsben be nem látják, hogy Magyarország függetlensége a királyi koronának legizgazabb és legerősebb támasza és biztositéka. A függetlenségi part tehát most is azon az alapon áll, amelyen állott mindig és állani fog mindig és a kormányzás eszközeit nem adja meg semmi oly kormányának, amely a 67-es alapon áll.

Az appropriációt nem fogadja el. (Élénk helyeslés és éljenzés a szélsőbaloldalon.)

Rátkay László: Pénzügyi tekintetből a költségvetést megbízhatatlannak. Az előbbi kormány a jelszuitaknak ezt a közmondását: a cél szentesíti az eszközt...

Molnár János: Ezt nem mondják! (Derültség.)

Poisner Jenő: Ő is jelszuita!

Rátkay László: ... így változtatta át: a többség akarata helyettesíti a törvényt. Ez elv mellett azután az alkotmányos biztosítékok veszendőben voltak. Ha a miniszterelnök tényleg a törvény, a jog és igazság elve szerint akar kormányozni akkor hasson oda, hogy a külügy intézésénél a magyar önálló államiság kellőleg kifejezésre jusson, hogy a jövőben meglegyen a magyar önálló kormány, mert

erről a kiegyezési törvényben nem mondtunk le. A kereskedelmi miniszter programbeszédében nem egyéb, mint elítélés az eddigi 30 éves korszaknak, védelme az önálló vámterületeknek. Miért nem állítják föl tehát az önálló vámterületet a magyar ipar és kereskedelem érdekében. A munkáskérdésre nagyobb gondot kér fordítani. A kultuszminiszter azt mondta, hogy sarkosilaga a magyar nemzeti kultúra. A közművelődés legfőbb törvénye az iskola, s épp az hanyagolja el a miniszter. Megalkották az ovodai törvényt, de nem hajjták végre. Kifogásolja, hogy a honvédség nem ünnepli meg elődeinek, a dicső 48-iki honvédeknek emlékét. Hogyan fogják a magyar nemzeti államot megalkotni, mikor a magyar állam és a magyar nemzet között oly nagy érzelmi ellentét van! A népek vannak ünnepei, vértanúi, akikről az állam tudni sem akar.

Ugron Gábor beszéde.

Ugron Gábor: T. Ház! (Halljuk! Halljuk!) Az állam a szervezett nemzet. A nemzet szervezetének anyagi kiadásai a költségvetésben vannak; és midőn a költségvetés végrehajtására, az ország jövődelmeinek beszedésére, az ország hatalmának kezelésére felhatalmazást adunk a kormánynak, akkor vizsgálunk kell, hogy mennyiben van szervezve ez a nemzet, amely államot kell, hogy alkosson. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Ha én tekintem Magyarországnak és a magyar nemzetnek állását európai államok és a világ nemzetei között, csodás megdöbbenés fog el és kétségbeesés. Azt látom, hogy Európának minden népe a maga egyéniségének szervezést befejezte, a maga életének programját megalkotta, munkájának tervet készített a munkájának terve alapján már igen sokat dolgozott. Ma már nem elég nekik a haza, amelyet munkájukkal betöltöttek és megzavargítottak, hanem idegen világrészek felé törnek, hogy ott is a munkának diadalát körülhordozzák, nemzetüknek és fajuknak gyogyont, új anyagi eszközöket szerezzenek, a melylyel tudják saját nemzeti létüket kifejezteni, tudják egy magasabb polcra emelni. Azt kérdem én a t. Házról, hogy 30 esztendő alatt Magyarországnak nemzeti szervezete miben fejlődött ki, a nemzetnek egyénisége miben erősödött meg és nemzeti életét magában foglaló állami élet miben alakult át? Hol az a program, amely ami munkákat szabályozza, a mi tevékenységünket irányozza? Hol vannak azok az eszmények, a cselekvések terén, amelyek iránt minden hazánknak agyában lelkesedés és minden hazafi akaratában elszántság, hogy azt valósítsa, mert tudja, hogy ezáltal a magyar nemzet naggyá, hatalmassá és örökkéélővé válik?

(Párthatalmi politika.)

Uraim! Eltelt harminc esztendő. Ugyanaz a párt adott a haza kebeléből ilyen, vagy olyan kormányt. Nem veték észre azt soha, hogy az állami cél és feladat az, hogy a nemzetet szervezzék és ne a pártot szervezzék csak. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Pártot szervezni kitűnően tudtak, nincs a párt szervezetnek egyetlenegy kis részlete is, amelyet elhanyagoltak volna. De a nemzeti munka szervezésének egészében és majd a tervek elkészítésében jutottunk-e már valamely álláspontra? Hiszen, a mig más nemzetek új világrészekben akarnak alkotni maguknak működési tért, mi saját hazánkat nem tudjuk saját munkásságunk számára fölhasználni, nem tudjuk azt a munkakört, mely a haza területén nyílik számunkra, betölteni és nem tudjuk azt a hivatást, amelyet itt e földön 30 éven át időnk és módunk lett volna elérni és teljesíteni, nem tudjuk azt a hivatást még az is érteni, az is érteni, hanem idegen törekvések hejtszálnai vezetve egymás ellen küzdöttünk, egymás ellen harcoltunk, pedig a nemzetnek nagy feladataiért kellene, hogy vállat vállnak vetve munkálkodjunk. (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.)

Mi volt az 1867-iki kiegyezés? Egy expediens, mely az osztrák abszolutizmusból kivezetett egy, mint a jelenlegi kormány egy szerencsétlen és erőszakos kormány abszolutisztikus törekvéseiből kivezetésre való expediens. Expediens, semmi egyéb. Mert soha egy nemzet el nem ismerheti, hogy más, mint független állami élete, a teljes szabad nemzeti élet az, ami egy végleges megalakulást és szervezést képez. Amely nemzet az ő állami életének csonkítására megnyugodhatik és szervezete többi részleteiről lemondhat, az a maga nemzeti feladatát megoldani nem tudja és további feladatokra nem lesz képes. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Mondják meg a t. Ház tagjai, hogy mi Magyarországnak földmívelési politikája? En nem látom azt a nagy programot, azt a tervet, mely öntudatos munkássághoz vezet. Hiszen látom a mosolygást, mely mintegy kétkedéssel tölti el az urat. De erre az a válaszom, hogy ime, Németország nem 1867-ben, hanem 1871-ben jutott el állami megalakulásához és ahhoz a szervezethez, amely nem egészen háromszor akkora népet organizált és ime Németországnak, amint a politikai hatalmat az egész német birodalom fölött megszerezte, első feladatát volt földmívelési munkaprogramot csinálni, csinálni az ipar kifejlesztésére programot, csinálni a kereskedelemre működési tervet. És ma mit látunk? A német földmívelés mellett óriási ipar fejlődött ki. Mert Németország földmívelési és ipari munkásságának legkisebb részéről is tudta, hogy melyik milyen cél felé kell, hogy irányítottassék. Nem kópókásban, nem egymás elleni törekvéseknek protekcziójában merült ki munkásságának ereje, hanem öntudatos cél állott előtte s annak elérésére határozottan kijelölt utakon tört előre.

És ma mit tapasztalunk? Azt, hogy rövid, nem is egészen 30 esztendő munkálkodás után a német ipar már a maga határaiból kitört, idegen világrészekbe ment, hogy hódítsa és foglaljon és az angol

ipart mindenütt visszaszorítja. Egy nép tette ezt, mely szegény volt, amelynek ipari munkásságához volt előképzettség, de amely népet öntudatos vezérelt és öntudatos kormányzás képessített arra, hogy a nehézségeket legyőzze, addig, míg ilyen öntudatos kormányzással nálunk nem találkoznunk.

Tisztelet Ház! Miben merült ki hát Magyarországnak összes lettereje? Kimerült tisztán abban, hogy a politikai hatalmat melyik csoport tartsa fenn és kezelje az ország felett, (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon), melyik érdekeszöveket hasznosítsa magára néve az állami hatalmat és melyik csoportot tudja azt megőrizni változatlanul a maga kebelében. Hiszen, uraim, egy nemzet, amely nem akar az egyszerű pártpolitika keretén, az ország kihasználásán túl tekinteni, amely nem akar nagy és magasabb célokra törni és amelyben e nagy és magasabb célok is egyszerűen páriáloként használják fel, és ürügyül arra, hogy a közönséget kiűnn elvakítsák, elszédítsék, hogy szép jelszavaknak címe és ürügye alatt áldozatkészségre bírják, hogy e szép jelszavak ürügye alatt minél jobban megfélekedhessék azokról a nagy, fontos, életbavogó feladatokról, mert egy nemzet, amely nem tud magának földmívelési politikát csinálni, amely nem tud magának kereskedelmi politikát teremteni, amely nem tud magának kereskedelmi utakat nyitni, amely nem tudja saját hazájában is, saját kezében megtartani a kereskedést, ahol az igen ipartermek saját iparait semmisítik meg és koldusbotra juttatják, annak nemzetnek törvényhozása nem teljesítette a maga kötelességét, az a nemzet elvesztette az időt és elvesztette az alkalmat, amelylyel birt és rendelkezett. (Igaz! Ugy van! Élénk tetszés a szélsőbaloldalon.)

(A közösség.)

T. Ház! Mi ma a helyzet? Igazán elszomorító. A mig Európának minden népe egy mozgalom által van áthatva és lelkesítve, hogy a saját nemzeti tevékenységét vagyonszerzésre csoportosítsa és irányítsa, hogy a nemzeti dicsőséget ne csak fegyverrel, hanem tudásával és munkásságával is mindenfelé mutassa és hirdesse, addig Ausztriában olyan pártviszonyok, oly adatlan állapotok vannak, hogy nem lehet tudni, hogy mennyire közelített már Ausztria a felbomlás-hoz és mikor válik lehetőséggé a megszállás. És mi, akik teljes anyagi közös forgalomban élünk Ausztriával, ámbar az utóbbi időben már bekés viszonyok vannak és a munkásságnak is talán megnyílik az útja és korszaka, mi a saját tevékenységünk kifejtésében, céljaink megvalósításában folyton gátolva vagyunk azon bizonytalanság által, amelynek nem mi vagyunk az okai, hanem a lajhántali viszonyok rendezetlensége és az ottani áldástalan nemzetiségi torzalkodások. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Szabó de Magyarországot olyan politikai helyzetben hosszasan és sokáig megtartani, ahol nem ő legyen ura saját erejének, ne ő szabja meg a maga kereseti feltételeit és ne ő szabályozza azokat a viszonyokat, amelyeknek szabályozása vagy oltalmaz, vagy pusztulást jelent a mi anyagi életünk minden forgalmára néve? Szabó de nekünk Ausztriával hosszasan és tartósan oly összekötöttségben maradni, amely annyira benső, hogy a mi egész anyagi életünket megrázkódatásnak teszi ki, legyen az a megrázkódatás anyagi, vagy politikai, amely Ausztriában dul. (Igaz! Ugy van! Tetszés a szélsőbaloldalon.)

Minden józan politikus, úgy hiszen, azt mondja, hogy el kell választani magunkat a beteg testtől, hogy az egészséges testnek teljes vérkeringése érvényesülhessen. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) Az önálló vámterület alapján kell ezen nemzetnek anyagi életét berendezni, (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.) hogy csinálhassanak egy munkatervet, amelynek alapján iparunkat és kereskedésünket először hazánk területen oda segítsük, hogy megélhessen és kizárólagossá váljék; (Ugy van! a szélsőbaloldalon.) azután oda, hogy a versenyt a külfölddel is felvehesse. Addig az az ipar, amely a hazai földön, a hazai viszonyokat és konjunkturákat a haza határain belül nem képes kihasználni, az a kereskedés, amely itthon nem ura a viszonyoknak és a piacnak, az soha külföldi versenyre nem is gondolhat, nem is lesz képes. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

(Nemzeti kultúra.)

Én t. Ház, a lefolyt költségvetési vita rendén hallottam igen értékes, apró igéreket, apró javaslatokat a t. kormány tagjaitól; de egy tervet, egy munkaprogramot, amely a nemzet egész tevékenységére néve irányadót szolgálna, amely a nemzetnek, mint egy egyéniségnek az összes erőt csoportosítaná, azok számára a célokat kitűzné, nem hallottam és én éppen azért a kormány tagjainak ezen nyilatkozatait csak részben tartom kielégítőnek, amennyiben megnyugtattak arról, hogy talán kedvezőbb fejlődésre nyílik alkalom, de nem nyugtattak meg arról, hogy teljes átalakulás lesz és ezután minden figyelmüket a nemzet egészének nagy életműködésére fogják fordítani. Lehetségen szemünk elől téveszteti azt, hogy egy ország a maga kulturális életében csak úgy fejlődhetik erősen és hatalmasan, ha ezen kulturális fejlődésnek utja egész magasságban biztosítva van, csak úgy fejlődhetik biztosan, ha semmi erő nincs elfecsérelve, ami a kultúra munkájához szükséges és semmi köze nem ékeltek a nemzeti kultúra fejlődésének, hogy az is, csak úgy szétszórta, azt megakadályozza. A magyar kultúra eddig is csonkán és hiányosan fejlődött, de már bekövetkezett az idő, hogy az is egy nagy egészszé kapcsolattassék össze és a maga emelkedésében addig feljebb is hatoljon. Lehetőségben e ly magásra való hatolás egy monarchikus országban, míg az uralkodóház maga nemzetivé nem válik, a nemzeti törekvések élére nem áll nekünk (Ugy van a

szélsőbaloldalon) és a nemzeti kultúra művelői közt nem ő nyújtja a buzdító, a lelkesítő példát? (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Lehet-e a nemzeti kultúrának a fejlődése akadálytalan, hogyha intézmények vannak közbeépítve, amelyek időről időre utját állják a nemzet egész ifjúságában a nemzeti kultúra fejlődésének, ha intézményeket tartunk fenn, amelyek szelleme, amelyek gondolkodása, amelyek minden irányzata arra van számítva huzamosabb ideig, hogy a magyar nemzeti kultúra befolyása alól kivonja azokat, akik szülőföldjében vannak annak a közös hazáért harcolni. Használhatunk-e a t. miniszter ur a magyar kultúra fejlődéséről, mert ha az állam és minden intézménye nem szolgálja ezt a célt, sőt ezzel ellenkező cél szolgálataira milliókat tudunk áldozni, azt a kultúrát arra a magaslatra, arra az intenzivitásra nem tudjuk emelni, hogy a haza a kebelében lakót megszállja, impónáljon s a magyar nemzetnek és a magyar államnak tekintélyt szerezzen úgy kifelé, mint idebenn azok al szemben, akik ezt kétségbe akarják vonni. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

(Lélekvétel.)

De hát lehetséges-e a nemzet erőt csoportosítani egy hatalmas tevékenységre, amely levetkőzi a multnak minden rossz hagyományát, a helyett, hogy a pártarcoknak legnagyobb élességig vitt romboló munkája után megtöltse ezt a Házat háromszáz és egyhatszáz kormányparti képviselővel, és kirekeszzen a Házból nem tudom hány törekvőt és irányzót, amelynek ismerete feltétlenül szükséges a törvényhozásra és a nemzetre nézve? Nem! A közigazgatási eljárás, az a kormányzati politika, amely az utolsó években divott, szétrebolta a nemzet hitét onmagában, földulta a társadalmi tevékenységnek minden összekötő szálát, mert nem állott meg még a pártok keretében sem, nem elégedett meg azzal, hogy elfoglalta a törvényhatósági, városi és községi életet, hanem a maga politikai, erőszakos romboló tevékenységével behatolt a társadalmi intézményekbe, földulta azokat is, (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) megmérgezte, megromtatta azok fejlődését és az embereket elriasztotta a közélettől; akiket el nem riasztott, azokat pedig mint a rabszolgákat kezelte. (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Ha Magyarország közéletében végtekingünk, mit látunk? Azt látjuk, hogy az emberek kezdenek lélekzethez jutni, (Ugy van! a szélső baloldalon.) s igazán felocsudni azon buta elnyomottság állapotából, mely egészen reájuk nehezedett; (Igaz! Ugy van a szélsőbaloldalon.) de mégis félnek a közélet kapuit kinyitni, hogy azokon belépjenek, mert még az az undorító látvány nem szűnt meg teljesen, mert a mi közéletünknek a munkái akképp voltak a munkára kényszerítve, mint amiként a káthartók a maugk bányában a rabszolgákat akként alkalmazták, hogy csak oly szűk és törpe aknákat csináltak — amint azt mindenki, aki Spanyolországban járt, meglátja, — hogy csak hason csuszva-mászva lehetett benne előrehaladni. Ez volt a mi életünk: csak csuszva-mászva, mint a rabszolgák a bányában (Igaz! Ugy van! Tetszés a szélsőbaloldalon.) lehetett benne előrehaladni. Kiltették az emberekből az önérzetet, kiltették az öntudatot, kiltették a köztevékenységi vágyat. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Lehet-e társadalom nélkül, lehet-e közélet nélkül egy nemzetet akként szervezni, hogy nagyobb tevékenységre legyen alkalmas, hogy nagyobb tevékenységben sikerrel munkálkodhassék? Az a tevékenység, amelyet önként az állami és közigazgatási hatalom parancsával el fognak érní, egy nemzetet nagy tevékenységre, nagy munkásságra, nagy erőfeszítésre nem vezethet, csak nagy elhalgatásra képes szorítani, de arra, hogy ez a nemzet új munkára, új tetterőre ébredjen, újút erővel, újabb tevékenységét új és nagy célokra megfelelően intezze, arra nem lesz képes, csak úgy, ha ez a közélet teljesen átalakul és át fog alakulni, úgy, hogy a közszellem a maga teljes szabadságában érvényesüljön. (Élénk helyeslés és éljenzés a szélsőbaloldalon.)

(A közigazgatás államossítása.)

Azt mondják a mi történetíróink, hogy a vármegyék akként alakultak, hogy egy várát építettek az ország védelmére, a közbiztonság fenntartására, a körül egy területet szakítottak abból letta vármegye. Lehet, igazuk lehet, mert én is elhiszem és látom, hogy a vármegyey önkormányzat a közbiztonság fenntartására az ország tevékenységének vezetésében rendkívül szolgálatoira képes és rendkívül szolgálatoira van is bízva. Azért én nem tudok hozzájárulni ahhoz, hogy az állami adminisztráció, amelyet a kormány bejelentett, érvényesüljön és elfogadtassék; mert nem abban volt a hiba a mi közigazgatásunkban, hogy az állami akarat, vagyis, mondjuk meg, a miniszterek akaratának nem eléggé érvényesült, hanem éppen abban volt a hiba, hogy onnan a közszellem, a köztevékenység, a nemzeti önkormányzat szelleme teljesen kiüldözött. (Élénk tetszés és helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Ha azok a várak a középkorban az állam biztonságá érdekében építettek, hogyha ezek a várak olyanok közébe kerültek, akik megelégedtek az ország törvényeiről és csak saját érdeküket, saját hasznukat szolgálták és szövetségeseik parancsát teljesítették, akkor azok a várak rablóvárákka alakultak át és rablólovagok laktak. És a rablólovagokhoz hasonló munkásság folyt Magyarországon vármegyében 4 éven keresztül, amelynek nem volt a célja, hogy a közigazgatás partatlanul alkalmazassék, hanem az volt a célja, hogy csak a pártívek érdekében aknáztassék ki a közigazgatásnak minden hatalma. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

A helyett, hogy ott védelmet és biztonságot találtak volna a polgárok, ott voltak legnagyobb veszélyben, ha valami ügyük volt elintézendő. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.) S a veszély nemcsak ebben volt,

hanem abban is, amikor, a mint azt a mi történetíróink a középkorról említik, a garázdálkodó rablólovagokra nem akadt központi hatalom, amely őket garázdálkodásukban meg tudja fékezni, hanem szabadjárá dultak és pusztítottak. Épp úgy a mostani vármegyey önkormányzatban is azt kellett látnunk és tapasztalunk, hogy haszontalan volt a világos törvény hasznaltalanok voltak a világos rendelkezések, hanem ha a belügyminiszterümba fölment valami, nem volt olyan visszaélés, amelyet, ha politikai indokát tudták találni, helyben ne hagyták, ne szentesítették volna. (Élénk helyeslés és éljenzés a szélsőbaloldalon.)

(A főispánok.)

Lehet-e egy nemzetet konszolidálni, lehet-e egy nemzetet egységessé tenni, lehet-e egy nemzet tevékenységének és életének egységes irányt adni, ha az a közigazgatás fog fönnállni, a mely fönnállott, mert azt mondhatom, huszonöt esztendő óta minden vármegyének olyan közigazgatása volt, a milyen főispánt kapott. Ezt az országot nem a törvények darabolták szét. Ma a mi törvényeink ezt egységessé ismerik el; az Isten maga is, a Kárpátoktól övezve, a Duna folyamviz rendszerébe bellesztve, teljesen egységes jogi alannak alkotta meg; de ez a közigazgatás, a mely szabad garázdálkodást, szabad eljárást és szabad politikai üldözéget engedett a főispánoknak, az ezt az országot annyi darabra engedte feldarabolhatni és szétzuatni, a hány főispáni erös akarat volt és nem annyira, a mennyi törvény és intézkedése van, (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Endrey Gyula: Satrapák voltak! (Zaj.)

(A liberális Bánffy.)

Ugron Gábor: T. Ház! A várak még mind épen vannak Magyarországon, a lovagok is benne mind megvannak (Élénk derűltség a bal- és szélsőbaloldalon.), csak pihentetik fogvevőiket és ugyanlora intik martalóc csapataikat, amelyek a közbiztonságot és jogéletet fenyegetik. Óvatosak: delegyen meggyőződve a t. miniszterelnök ur, hogy nagyon fáj nekik valami (Derűltség a szélsőbaloldalon.), mert ez a rendszer végét igéri régi hatalmasságunknak. Ez a rendszer sehogysem tetszik nekik; sokkal inkább tetszett a Bánffy-rendszer (Derűltség a bal- és szélsőbaloldalon.), mert Bánffy nagyon liberális ember volt; (Élénk derűltség a bal- és szélsőbaloldalon.) ő nem kívánta, hogy csak maga zsarnokoskodjék; ellenkezőleg: óhajtotta és szerette, hogy mindenki, aki alatta van és aki vele érintkezik, szintén zsarnokoskodjék. (Élénk tetszés és helyeslés a szélsőbaloldalon.) Neki abban telt öröme, mint némei hű embernek, aki lakását saját fényképeivel tölti be, (Derűltség balfel.) hogy az egész ország csupa apró Bánffy-karikatúrával legyen betöltve, (Zajos tetszés, derűltség és taps a bal- és szélsőbaloldalon.) a főispáni székekben pedig mindenütt egy alterego — mert annak engedte szerepelni öket és egy hasonló alak működjék és racionálkodjék. (Ugy van! a szélső baloldalon.)

A t. miniszterelnök ur engem nem nyugtat meg az országnak fejlődésképege felől és helyes fejlődéséről, míg én ott a várakban látom azokat a lovagokat; én azt akarom, hogy oda olyan férfiak állítsanak be, akiknek multjuk, egyéniségük garanciát nyujt az iránt, hogy az ország önkormányzatát törvényesen bagyják érvényesülni, (Zajos helyeslés a szélső baloldalon.) hogy a jogot, a törvényt fogják szolgálni és a közigazgatás meg fogja érní, hogy nem a zsarnokságnak eszköze, hanem egyuttal a méltányosság egyik műhelye is lesz. (Zajos tetszés és helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) mert jó közigazgatást nem lehet csak a törvény, csak a jog és igazság alapján, de még a méltányosság negyedik jelszavának hozzácsatolásával lehet csak alkotni egy országban. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

(Uj irány.)

T. Ház! Kénytelen vagyok rátérni a parlamentre is. (Halljuk! Egy hang balfel: Ráfér!) Ha új élet akarunk kezdeni, akkor a parlament tevékenységének is, szellemének is egészen új irányba kell áttérnie.

Madárász József: Tagjainak is!

Ugron Gábor: Szerencsétlenség az, ha a politikai pártok egymást engesztelhetetlen ellenségeknek kénytelenek tekinteni. Szeretném látni azt az időt, a mikor mi itt a Házban nem fogjuk egymást másnak tekinteni, mint ugyanazon nemzeti nagyság különböző helyen működő tagjainak, (Élénk tetszés és helyeslés a jobboldalon.) akiknek nem az a hivatásuk, hogy egymást lebunkózzák, hanem az a hivatásuk, hogy egymásnak utját ne állják (Helyeslés.) és ne ök legyenek saját tevékenységük bírái, hanem engedjék, hogy az ország szabadon ítélkezék fölötük. (Általános helyeslés.)

(A Tisza-rendszer.)

Tisztelt Ház! 10 év óta Magyarországnak egy parlamenti, mint közléte nagymérvű hánykódásának van kitéve. Ez a nagymérvű rázkódás és nyugtalanság nem történik ok nélkül. Annak oka pedig csak abban van, hogy a véderővíva után megbukott egy politikai rendszer s azt a politikai rendszert, dacára hogy megbukott, mégis tovább akarták folytatni, tovább akarták érvényesíteni. Sikerült is ez annyira, hogy Bánffy-nak negyévnyi kormányzata alatt az a Tisza-fele rendszer eljutott fejlődésének non plus ultrajához s megláthatott ok, hogy az a politikai rendszer, ha túlzása van vivo, micsoda mérgező gyümölcsöket terem, mily veszélyeket hoz a nemzet nyakára, e nemzet jövőjére. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

A parlamentnek s a kormányoknak mindig az

volt a szerencsétlenségük, hogy midőn kormányra léptek, mint a mostani kormány: igérték, hogy ök ugyan a régi pártok hívei, de új rendszert fognak képviselni. (Derűltség a szélsőbaloldalon.) Ez az ígért egyará hónapig eltartott s aztán csak azt vetítik észre, hogy egy gonosz szellem újra hatalmába kerítette öket, (Igaz! Igaz! a szélsőbaloldalon.) s az a mult, melynek meg kellett volna Tisza Kálmán bukásával halni, újra elkezdett élni, (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.) újra elkezdett tovább működni, tovább hatni. (Élénk tetszés a szélsőbaloldalon.) Nem veszik önök észre, hogy az a gonosz szellem itt a törvényhozás termén is néha-néha úgy átszál? Egyszer egyik sarkában látjuk, máskor egy középső padban, harmadszor odakünn a folyosónak sötétiségében. (Derűltség a szélsőbaloldalon.) Ennek a gonosz szellemnek az a bübös és babonás természete van, hogy mikor ő maga elmult is, a multnak még életet tud adni, s a költő azt mondja, hogy még futásban is a jelenlét aláret viseli. (Tetszés a szélsőbaloldalon.) Az a természete van, hogy mikor beszél, nem az a fontos, amit mond, hanem amit elhallgat. (Tetszés a szélsőbaloldalon.) Az a természete van, hogy sohasem azt teljesíti, amit ígért, hanem amit nem ígért. (Derűltség a szélsőbaloldalon.) S ez a szellem az, mely ennek a törvényhozásnak gondolkodását időről-időre megrogadja, viszi magával s tojja maga előtt a kormányt. E gonosz szellem hatalma nemcsak itt fészkel, de végigsuhan az egész országon s meg-megüli az országnak egyes pontjait. (Tetszés a szélsőbaloldalon.)

(Támogatás.)

Ha azt akarja a miniszterelnök ur, hogy elhigyük, hogy programját akarja is valószínű, elszánt-sága is van hozzája, akkor első az, hogy tudjon megbékülni azzal a gondolattal, hogy a multnak meg kell halni, (Zajos helyeslés a szélsőbalalon.) annak a gonosz szellemnek pedig meg kell semmisülnie. (Élénk helyeslés a szélsőbalalon.) Mert az a gonosz szellem, ha időt adnak munkára és tevékenységre, csak oda fogja vinni a Szell-kabinetet, ahova vitte a Szapary-, Wekerle- és Bánffy-kabineteket. Annak a gonosz szellemnek munkáját, tevékenységét meg kell semmisíteni. S ebben számíthat a kormány az én tevékenységemre is, mert én egy új korszakot akarok, új emberekkel, nagy és magasztos célokkal. Ebben a munkában pedig számíthat reám, hogyha válaszlat akar emelni a mult és a jövőd között. Legyenek önök is elkészülve arra, hogy csak úgy fognak az országnak hasznót tenni, csak úgy fognak hasznos munkát végezhetni, ha levetkezik a multnak egész szellemét, átalakulnak abban a szellemben, melyet Deák Ferencnek minden igéje és minden törvénye hirdetett. Akkor mi, kik a nemzeti önállóságnak és függetlenségnek vagyunk munkasí, tisztelettel s becsüléssel fogunk önök felé tekinteni, kezét fogunk s ha egymás mellett fogunk is harcolni, de egymás ellen nem fogunk többet küzdeni.

Ne higgye a t. miniszterelnök ur, hogy ez az én figyelemzetem csak szónoki fogás. Emlékezzék Sadi meséjére, aki elment és megtalálta az égi rózsákat. Azoknak főlésége illatuk volt. Fölfogta a maga kaftanjának szögét, beleszedett egy csomó rózsát. Azoknak szépségét addig bámulta, míg illatuktól elkábult. Kaftanjának szöge kezéből kiesezett és mire fölésmült, a rózsákat is elvitte, de még a kaftánját is. (Ugy van! a szélsőbalalon. Általános derűltség.)

T. Ház! Nem látom Magyarországnak életének azt a nagy és hatalmas programját, mely a nemzeti munkásságot szervezi, tevékenységre bírja és irányozza. Mafelől, mint az 1867-es törvényekben a csónka Magyarországnak és mint a mi gondolatunkban más szabad és független államok mintájára a szabad és független Magyarország, amely távol állnak egymástól, oly távol állók én is a kormánytól. Ezért én a költségvetési törvényjavaslatot nem fogadom el a részletes tárgyalás alapjául. (Zajos helyeslés és éljenzés a szélsőbalalon.) A szónokot számosan üdvözlik.)

Élnök: Az ülést öt percre felüggeszti.

(Szünet után.)

Mócsy Antal: Kifogásolja a miniszternek az iskolák államosításánál és a tanítók javadalmazásánál követett politikáját.

Élnök: A vitát bezárja.

A miniszterelnök beszéde.

Szell Kálmán miniszterelnök: Tisztelt képviselőhöz! A költségvetési törvény tárgyalása e Háznak régi beveti szokása és gyakorlata szerint mindig a bizalom és bizalmatlanság kérdése szokott lenni. Amint én az állami költségvetés és az egyes tárcák költségvetésének tárgyalásánál ezt a szempontot helyesnek és elvileg jogosultnak nem tartom, úgy elfogadom ezen szempont alkalmazását az egész költségvetési törvényjavaslatnál, mert hiszen ennel arról van szó, hogy az évi költségvetésben a Ház által megállapított költségek és az azzal összekötött állami célok és állami intézmények, az azokra felvett kiadások, mint eszközei a célok megvalósításának miképpen és ki által kezeltessek és a megszavazott bevételek miképpen és ki által kezeltessek és a megszavazott bevétel miképpen és kik által szedessenek. Szóval az állami hatalom kinek kezébe legyen letéve. Tehát a személyes szempont és a bizalom szempontja ebben a törvényjavaslatban kétségtelenül kidomborodik. Részéről is szívesen hozzájárulok ehhez a fölfogáshoz és egészen jogosultnak tartom a költségvetési törvényjavaslat megtagadását vagy megszavazását a bizalom szempontjából.

Ez a kormány, t. képviselőhöz, sokkal rövidebb idő óta viszi az ország ügyeit, hogyssem azok a t. szónokok, akik ehhez a kérdéshez hozzászóltak, kelly anyagot találhattak volna arra, hogy a kor-

mávnak eddigi eljárásából és eddigi intézkedéseiből szüriük le, vagy vonják le a bizalmat, vagy a bizalmatlanságot és így egészen természetes, hogy a t. szónokok inkább álláspontjuknak kifejtésére és azon eltérő elveinek jelzésére szorítottak, melyek őket ettől a kormánytól és attól a programtól, amelynek alapján a kormány áll, elválasztják. Ez egészen természetes is. És én, aki ebben a Házban a békét hirdetem és ennek a Háznak munkaképességét és az ország érdekében való munkálkodását és tevékenységét kint és bent béke útján akartam előmozdítani és biztosítani, éppen az ellenkező helyzetbe esem, ha azokat az álláspontokat, amiket azok a képviselő urak mindenki a maga nézetei és elvi alapján nekem ajánl, elfogadnám. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) En azokat a képviselő uraknak meggyőződésüként, meggyőződésük belső sugallataiként tekintem és bármily tisztelettel viseltem irántuk, hozzájuk nem nyulok és azokat magamévá nem tehetem. Ott hagyom a t. képviselő urak programjában. Így vagyok, t. képviselőház, azzal, amit a t. függetlenségi párt nekem följánlott és azzal, amit a velem szemben ülő párt t. szónoka, gróf Zichy János nekem följánlott. Ugy azt, amit Kossuth Ferenc t. képviselő ur, mint Ugron Gábor t. képviselőtársam képvisel, hogy az 1867: XII. törvények, amint Ugron Gábor képviselő ur magat kifejezi, nem egyéb, mint expediens, amelynek alapján ez az ország nem prosperálhat sem szellemi, sem anyagi, sem állami, sem egyéb szempontjait és érdekeit ki nem elégítheti, sem pedig, amint Kossuth Ferenc t. barátom kifejezte magát, ez az ország nem kormányozható: én alá nem írom. Teljesen az ellenkezőjét állítom.

Ami Ugron Gábor t. képviselő ur által használt jelzőt illeti, hogy az expediens, hiszen verba valent usus, valaki tekinthet egy alkotást expediensnek, más egy expedienst alkotásnak. Hiszen minden szónak értékére és jelentőségére erkölcsi és belső tartalma a mérvadó, az igazi tartalma nem pedig, hogy valaki politikai, vagy speciális álláspontja szerint annak értékét diminuálja, vagy fölemelve itéli meg. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) Hát én azt egy olyan alkotásnak tekintem, amely igenis, amint a tisztelt Házban egyszer kifejtetni volt szerencsém. Magyarországnak belkormányzati, közigazgati és törvényhozási önállóságot és függetlenségét megőrjíti és azért, mert az 1723. törvényekben vállalt és az elválasztatlanság és együttes birtoklásból és kapcsolatból folyó kötelezettségeket körülírja és megadja a monarchiának és kapcsolatnak, ami a monarchiára és a kapcsolatra, és körülírja azt, hogy az az önállóságot nem érinti és körülírja, hogy alkotmányos kezelést alá helyezi azokat a kötelezettségeket és jogokat, a paritás alapján, igenis én azért, mert mindezeket a nagy tekinteteket, jogokat és kötelezettségeket helyes összhangzásba hozta; megvitatta az 1867: XII. törvényeket, oly alkotásnak tartom, mely állandó természetű. (Ugy van! Ugy van! Élének tetszés jobbfelől. Mozgás a szélsőbaloldalon.) és amelynek alapján a magyar állam érdekeit megőrjíti, biztossága szilárd alapokon nyugszik és az országnak a fejlődését és fejlesztését lehetségesnek tartom. (Ugy van! Ugy van! jobb- és balfelől. Mozgás és ellenmondás a szélsőbaloldalon.)

(A válaszfalak.)

És ez a különbség köztünk és a t. képviselő urak között. És ha nekem minden pacifikálási törekvésem mellett ez volna a szándékom, hogy a t. képviselő urakat ezen a téren is pacifikáljam, hát igen sikertelen munkába fognék, nem ambicionálom. (Helyeslés.) Ezen a téren tiszteljük és becsüljük egymásnak az elveit; de azok oly éles válaszvonallal vannak egymástól elválasztva, hogy azok között az áthidalás nem lehetetlennek tartom. (Ugy van! jobbfelől.)

De nem is töreksem rá. És megmondom miért? Azért nem töreksem, mert abban a nézetben vagyok, — ellenkezőben, mint a t. képviselő urak, — hogy ezt az országot igenis ezen az alapon fejleszteni, intézményeit tovább vinni, erkölcsi, gazdasági, szellemi életét tökéletesíteni lehet. (Ellenmondás a szélsőbaloldalon.)

(Fejlődés.)

Hát a t. képviselő urak azt mondják nem, és azt mondja Ugron Gábor képviselő ur, mi történt harminc esztendő óta? Nem lát semmit.

Hát t. Ház, ez nagyon elfogult és igazságtalan ítélet (Ugy van! Ugy van! jobbfelől. Mozgás a szélsőbaloldalon.) és nem méltó ahhoz a tárgykörhöz, mely egyébként a t. képviselő urat jellemzi. Hat kérem, önkönk semmivel sem bizonyítják állításukat. Ez engem is felment a bizonyítás alól. Pedig én bizonyíthatnék és most annyit monok, hogy nézze meg valaki elfogulatlan szemmel, hogy mi történt 30 év óta a maga országában. Sok apró kifogás lehet egyik vagy másik dologra nézve, egyik vagy másik megtörtént, és egyik másik el nem követett dologra nézve; de az eredmények a maguk teljessége és végső összefoglalásuk szerint itélendőek meg, pedig, ha valaki ítéletet akar hozni egy országnak ilyen állapotjáról felett és a felett egy ország politikájának milyen eredményei vannak? akkor nem egyes izolált dolgok és egyes, talán pártállási vagy egyéni apreciációból kifolyó okoskodás szerint kell a következtetést kivonni, hanem az eredményeket kell a magok összességében megítélni, — tegyük a kezünket a szívünkre, hát van-e valaki ez országban és e Házban, aki ez országot úgy, amint van, állami-ságának kidomborításával, nagy intézményeinek — habár még nem is tökéletes — kifejlesztésével, de megkezdésével és ezen intézmények lerakott alapjait, és az ezeken tovább fejlődő állami kultúrájával és gazdasági erejével és pénzügyi helyzetével és összes állapotát föl akarja cserélni a 67. előtti időben levőkkel. (Ugy van! Ugy van! a jobb- és baloldalon.) Egyet ez mindenesetre bizonyít. Egyáltalában nem

hiszem, hogy önknek abban igazuk van, hogy más-képp is lehetett volna, azt mindenesetre bizonyítja, hogy ami van, ezen a közigazgati alapon éretett el, amelyen mi állunk. (Ugy van! Ugy van! jobbfelől. Mozgás és ellenmondás a szélsőbaloldalon.)

A t. képviselő urak ne gondolják, hogy én mindent ennek tulajdonítok. Igenis, a viszonyok kedvére fordulata, a törvényhozás bölcsesége, a nemzetiség erőfeszítése, sok egyéb faktor, az időjárása és haladása. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Az! Az!) De hát mi tette ezt lehetővé, nem-o a ki-egyeződés? De nem gátolta meg, mint önk mondják, hogy ezen az alapon ezeknek a faktoroknak közreműködésével ezek az eredmények létrejöjjenek. (Mozgás és ellenmondás a szélsőbaloldalon.) Hát mondhatják azt, amit mondanak, de én kijelentem, hogy addig, míg engem a sors és a helyzet itt tart, azon fogok lenni, hogy az ország ügyei úgy vezettetessenek és oly irányban történjenek kezdeményezés a kormány részéről a törvényhozás előtt és oly irányban hívassék fel a törvényhozás működése, hogy megmutassuk, hogy ezen az alapon ezt az országot igenis lehet fejleszteni, alapjait előbbre vinni és haladást biztosítani. (Élének helyeslés jobbfelől.) És pedig az én hitem szerint azon program alapján, melyet én a Ház elé terjesztettem, ez lehetséges, az önkök hite más. Jó. En proponálók önköknek valamit: keljünk nemes versenyre, dolgozzunk, működjünk az ország érdekében és az eredmények örülni fog az ország és örülni fogunk mindnyájan. (Zajos éljenzés jobb- és balfelől.)

(A mult.)

Igy vagyok én nagyrészt azokkal, amiket t. képviselőtársam, Ugron Gábor az imént elhangzott szónoklatában elmondott. En egy részére azoknak, amiket t. képviselőtársam felhozott, kiterjeszkedni nem akarok. (Egy hang a szélsőbaloldalon: A főspánokra sem?) Azokra sem, mert ez egy sokkal kisebb részlet, semhogy ezen vita keretében bevinni akartam. Hogy én miképp járok el ebben a kérdésben, abban mindig alkalma lesz a közvéleménynek és a t. képviselő urak engemet kritizálni és ha adott esetben a képviselő urak engem feleletre vannak, mindig szívesen helytalok azért, amit csinálók. (Helyeslés jobbfelől.)

Nem megyek be azért, mert azon fejtetéseknek egy része inkább retrospektív természetű és retrospektív panaszokkal és talán kifakadásokkal — ne vegye e szót rossz néven — teljes és azokat e helyről vitatni és fészegetni nem fogom annak a politikának, amely alapfoglatát képezi az én akciómnak, az egymást megértésnek, annak a politikának, amelyet hirdetem, a békepolitikának és hogy mindent alárendeljünk az ország érdekében, nem kedvez, azzal ellenkezik.

Azért abba sem megyek bele, a mitt képviselő ura szellemek járásáról felhozott. En nem vagyok spiritista és szellemlátó, de nem is félem a szellemeket. Nem is kereselem, nem is kutatom, micsoda szellemeket lát a képviselő ur fantáziája, engem csak egy szellem vezet, az a melyet bele fejtettem programomba becsületesen és őszintén. (Élének helyeslés jobbfelől.) és a melyet meg akarok, és meg fogok tartani. Azért ezen kérdésről én többet nyilatkozni nem tartom szükségesnek.

(Munkaprogramm.)

Azt mondja t. képviselőtársam, nem lát munkaprogrammot, nem lát semmi nagyszabású politikát, a mi ezt a nemzetet arra a nagy feladatra — és azon nagy célok létesítésére elvezeti, a mely kell, hogy mindnyájunk szívében fekdjün és felhozza, hogy mit csinál Németország. A mi Németországot illeti, hogy az a nagy ország, a maga 52 millió lakosával a maga százados kulturális és gazdasági fejlődésével és óriási erejével, azzal a nagy egységgel, a maga államiságának és társadalmának azzal a hatalmas szervezettel: nagy eszközökkel és nagy szabásban dolgozik, az kétségtelen és én egyike vagyok azoknak, akik ezt hosszú idő óta bémulják. Hogy mi kisebb eszközökkel dolgozzunk, az ország természetes. Csak dolgozzunk ezen kisebb eszközökkel becsületesen azon célok felé, a melyek előttünk állanak s akkor, habár oly nagy eredményeket nem is, de azt, a mi szükséges az ország érdekében, el fogjuk érni. (Élének helyeslés.)

Azt mondja a t. képviselő ur, hogy csak apró javaslatokat lát, nem lát nagy programot, pedig csak az vizd oda. A t. képviselő urtól vártam, hogy ezen apró javaslatok helyébe, amelyeket a kormány felállított, a maga nagy munkaprogramját felállítja.

Ugron Gábor: Majd jön!

Szell Kálmán miniszterelnök: Hát kérem elvárom és nem tudom, hogy az ő feladata, de ha valaki azzal a váddal él, amivel a t. képviselő ur él, hogy ime ezek az apró dolgok nem visznek semmire, akkor én csak reménytelenül fejezem ki, — nem követelhetem — hogy ő megmutatja nekem, hogy az apró eszközök helyett micsoda nagy eszközökkel kell dolgozni. Ha jön a képviselő ur, igen szívesen hozzá fogok szólni, lehet, hogy az én apró javaslataim, apró politikám mellé eltörpül, de én azt hiszem, annyit adtam előttem a programomban, mely az én politikám alapját és célját képezi, hogy ha ez az ország azokat a dolgokat abban a mértékben és abban az irányban meg fogja tudni oldani, én boldognak fogom érzeni magam, hogy közreműködtem azok megvalósításában. (Élének helyeslés a jobboldalon.)

(A revízió.)

Pár szót kell mondanom ebben az irányban és ebben a szellemben azokra, melyek a szembenülő képviselő urak szónoka, gróf Zichy János mondott, aki nem állított velem szemben egyebet, mint azt a nagy kardinalis elvi ellentétet, mely köztünk van,

En egész természetesnek tartom, hogy ez az ellentét köztünk megvan és ezt az ellentétét én meggyengíteni nem bírom, nem is akarom. A t. képviselő urak konkludálnak abban, hogy a költségvetést el nem fogadják. En éppen a béke érdekében és annak az érdekében, hogy ebben az országban a gyümölcsös, a termékeny munka meginduljon, nem nyulok ezekhez a kérdésekhez, ennek érdekében is, másért is. Azért sem nyulok hozzájuk. (Helyeslés a jobboldalon.) Azért kellett, hogy elutasítsam magamtól világosan a revízió eszméjét, mert először nem egyezik az én liberális irányzatommal (Élének helyeslés a jobboldalon.) és nem egyezik másodsor azzal, hogy én a békét ebben az országban a vallásfelekezeti közt fenn akarom tartani. (Helyeslés.) Ezeknek a kérdéseknek újból való papírderec hozatala, bolygatása annak, ami ma van, ezen alkotásoknak lerombolása, megsemmisítése, vagy csak revíziója is, az ellenkező célt eredményezné: a békefenntartást, a nyugtalanságot, a harcot, a háborút. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) En nemcsak azért, mert liberális szempon: ből nem tudtam ezt magamévá tenni soha, ma sem, ezután sem, hanem ezen szempontból sem tudom a revíziót magamévá tenni. (Élének helyeslés a jobboldalon.) Bocssása meg t. képviselő ur, de nem is egészen igazságos az, amit mondanai méltóztatott. Nem akarok a kérdésbe bőven belemenni, de odavetve észrevétel nélkül nem lehet hagyni.

Azt mondja a képviselő ur, 15.000 ember van ma, ki a keresztény szentségében nem részesült azon felekezetek közül, melyek pedig keresztényeknek vallják magukat. Ebben alighanem tévedés van, mert ebben benn vannak a zsidók és az anabaptisták is, kik azelőtt is voltak. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) kiket nem ez a törvény és az egyházpolitika csinált meg. Ellenkezőleg, az egyházpolitikai törvények teszik lehetővé, hogy ezt a vallást ott hagyják. De hagyjuk ezt a törvényt, ez oly válaszvonallal, mely fölött köztünk egyelőrtés sohasem lesz. Nem is kísérem meg az athidalást, nem is akarom. (Helyeslés a jobboldalon.) Küzdeni fogunk egymással, lojalis fegyverekkel, a benső, igazi erő hittel és a politikai meggyőződésnek fegyvereivel. En respektálom, szükségesnek tartom a vallási és a vallási érületet bantani körülmények közt nem akarom. Sőt ellenkezőleg, ápolni akarom. De másrészt azokat a nagy állami szempontokat, amelyek a törvényhozást arra bírták, hogy az egyházpolitikai alkotásokat létesítse, akkor is elfogadtam, akkor is állást fogaltam mellettük, ma is, és ezen állásfoglalásomat, ezen liberális felfogásomat fenn-tartom. (Élének helyeslés a jobboldalon.)

(Kormányzati szellem.)

En t. Ház, csak egyet vagyok bátor a t. Háznak kegyesen ajánlani zárszóul. (Halljuk! Halljuk!)

En voltam bátor ennek a Háznak ítélete alá bocsátani azokat a nézeteket és azokat az elveket, amelyekből kiindulva én felfogom az ország ügyeit, szükségleteit, érdekeit, a megoldandó kérdéseket és elmondottam erre vonatkozólag nemcsak elvi álláspontomat, de elmondottam tüzeten, majdnem minden egyes kérdésre a költségvetési vita során nézeteimet, azokat a tisztelt képviselőkhöz tehát ismeri. Az ilyen nézetek összefoglalását szokták programmnak nevezni. Akárhogy nevezzék különben, ezek nézetek, ezek irányzatok. Egész becsületességgel azon leszek, hogy azok, amennyire tőlem telik, és amennyire a kormánytól telik, érvényesüljenek ennek a t. Háznak közreműködésével. Azoknak a nézeteknek és elveknak az alkalmazásában van meg az értéke, mint minden elvnek és minden nézetnek, ennek a programmnak az alkalmazásában és alkalmazásában, a t. képviselőkhöz nemcsak az ellenőrző szerepét, de közreműködő szerepét fog vinni. (Helyeslés jobbfelől.)

En a tisztelt képviselő urak mindegyike ki fogja mondhatni ítéletét és el fogja mondhatni kárhoztató vagy helyeslő véleményét. En csak egyet jelentek ki: emberi dolog tevédni és tőlem — isten mentsem meg, hogy azt mondjam — szintén nem idegen a tévedés, én tévedhetek, de azon leszek, teljes erőmből, hogy attól az elvi irányzattól, amelyet én ebben a Házban kifejtettem és amely két nagy alaptételből áll, a közigazgati és a szabadelvi irány teteiből, amelyek fejtegetésébe most nem bocsátkozom, mert azt a tisztelt Ház minden tagja ismeri, elterés ne történjek, mert azt hiszem, hogy a politikában is úgy vagyunk, mint a geometriában: a legkisebb eltérés, amely a kiindulási pontnál kezdődik és alig látható, oly kicsi, nagy eltéréssé, nagy távolságra válik később a dolgok fejlődésének folyamataiban. (Ugy van! jobbfelől.) És mert ezt tudom és mert oda jutni nem akarok, vigyázzon fozok, a legjobbakat és tehetségem szerint, hogy se balra, se jobbra eltérés ne történjen. (Hosszantartó zajos tetszés és helyeslés a jobb és baloldalon.)

(Szavazás. Napirend.)

Élének: Felteszi a kérdést.

A többség a javaslatot általánosságban és részleteiben elfogadja. Tudomásul vették ezután a kormány jelentését azokról az intézkedésekről, amelyeket az a körülmény tett szükségessé, hogy egyes törvényjavaslatait 1898. végéig törvényerőre nem emelkedhettek, valamint az állami számvéviszőknek jelentését a törvényhozási felhatalmazás nélkül való állapot megszűnése folytán a számvéviszői ellenőrzés tekintetében tett újabb rendelkezésről.

A holnap délelőtt tízenegy órákor tartandó ülés napirendje lesz a megszavazott javaslatok harmadszori olvasása.

Az ülés egy órákor végződik.

BELFÖLD.

Minisztertanács. Ma délután több óráig tartó minisztertanács volt, amelyben a folyó ügyeket intézték el.

„Kormányparti-e Széll Kálmán?” Idézőjelek közé kell sorítani ezt a kérdést, mert nem a miénk. Nem is az országé. De az *Egyetértés*. Ez az újság ugyanis, amely olyan sokat tud s még azokat a rendeleteket is le tudja közölni, melyeket a kormány nem adott ki, a mai napon fölveti a kérdést, hogy kormányparti-e Széll Kálmán? Ezt ugyanis a mindennél valamivel többet tudó *Egyetértés* nem tudja. De talán csak nem akarja tudni. Vagy éppen azt szeretné, hogy más se tudja. Egyre megy. Minket az *Egyetértés* kíváncsisága nem bánt, de azt a megjegyzést már újságírói kötelességből sem illenek véka alá rejteni, amivel az *Eötvös* Károly lapjának kérdését ma a parlamenti ellenzéknek egyik kitűnősége elűtötte. Ez a kitűnőség ugyanis azt mondta:

— Amióta Eötvös Károly komolyan kénytelen magával szemben a kérdést fölvetni, hogy „függetlenségi-e Eötvös Károly?” — azóta, úgy látszik, szívesen huzza rá az analog kérdést másokra is.

A magunk részéről csak azt tesszük hozzá, hogy a parlamenti ellenzéknek ez a kitűnősége, és tesztvére annak a magas politikai állásban lévő férfinak, aki azt a kérdést az *Egyetértés*nek beküldötte.

Az Ugron-párt. Több lap azt írta ma, hogy új Ugron-párt alakul, amely jövő hétfőn bizalmas előértekezletet, kedden pedig alakuló gyűlést tart. Ezzel szemben a *Politikai Értesítő* konstatálja, hogy a Bartha Miklós elnöklése alatt eddig is külön tanácskozott függetlenségi és negyvennyolcas párt a jövő kedden értekezletet tart, de sem új programról, új zászlóbontásról vagy új pártklubról és pártszervezkedésről szó nincs. Ez az értekezlet csupán a parlamenti helyzettel szemben elfoglalandó állásponttal kíván foglalkozni.

A revizióbizottság. A házszabályok revíziója ügyében kiküldött bizottság ma alakult meg a képviselőházban. A bizottság elnökének Szilágyi Dezsőt, előadójának Horváth Nándort választotta meg, és a hónap 24-én hétfőn tartja első értekezését.

A katolikus autonómia előkészítésére kiküldött 27-es bizottság csütörtökön, 20-ikán délutáni fél 4 órakor tartja ülését a főrendiház bizottsági terében.

A nemes-ócsai mandátum. A nemes-ócsai választás ügyében ma hirdette ki a hetedik bíró-bizottság határozatát Barcsay Domokos elnök.

A határozat így szól:

A választási ügyben vizsgálat rendeltek el s annak foganatosítására Orley Kálmán, a hetedik bíró-bizottságba delegált tag küldetik ki.

A vizsgálat a következő kérdések felderítésére rendeltek:

1. Fel van-e véve Guta község szavazóinak a folyó évre érvényes névjegyzékébe Horváth György, Szilas község névjegyzékébe Kossa József, Nagymenyér község névjegyzékébe Varga Károly?

2. Ha igen, a f. évi február 24-én Nemes-Ócsán megtartott választás alkalmával szavaztak-e ezek a választók Zámory Bélára?

3. Ha ezek a választók Kereszturon esetleg tévesen irattak volna a szavazási lajstromba, vagy névjegyzékbe, vizsgálat utján megállapítandó, vajjon ők-e azok, akik jogosultsággal bírnak és akiket a névjegyzékbe fel kellett venni és csak tévedésből irattak-e hibásan a neveik?

4. Ugyanezek a körülmények derítendők ki Szabó Gábor, Kupez. idősb László Pal, Lovas Ignác, Német Mihály, K. Lakatos, ifjabb Wellusch Janos, ifjabb Pazman Lajos, Szabó Károly, Szabó Lajos Molnár-parti szavazók választási jogosultságára nézve.

5. A második küldöttség elnöke, jegyzője stb. a záróra letelte előtt eltávozván, ez a körülmény nem jart-e olyan konzekvenciákkal, hogy ez

által a választók szavazatuktól elestek? És ki volt-e hirdette a második küldöttség működésének abban a helyiségben való megszüntetése?

KÜLFÖLD.

A revízió.

Budapest, április 19.

Egy párisi táviratunk jelenti, hogy a *semmitőszék* ma délután Mazeau első elnök elnöklése alatt ülést tartott, amelyen zárt ajtók mögött a Dreyfus-ügyben való eljárásra vonatkozó, különféle kérdéseket vizsgált meg. A folyosókon azt beszéltek, hogy a *semmitőszék* döntése április végére várható.

Sokan, mint már jeleztük, aggodalommal nézik ezt a sietséget, amely arra látszik vallani, hogy a *semmitőszék* eláll a további kihallgatásoktól és szembesítésekkel és egyáltalában minden további vizsgálatától azoknak az ellenmondásoknak és hézagoknak, amelyek a büntetőtanács által végzett vizsgálatban mutatkoznak és pusztán csak az előző referátuma alapján fogja kimondani régóta várt döntő szavát.

Mai tudósításaink a következők:

Páris, április 19.

A *Figaro* mai számában Picquart vallomása-nak a végét, továbbá Jules Roche, Weill és Cordier vallomását közli.

(Picquart vallomása.)

Picquart konstatálta, hogy Dreyfus letartóztatása után több ember megszökött. Azután elmondja, micsoda megbízásokkal küldötte el Gonse tábornok, hogy tőle megszabaduljon. Mialatt nem volt Párisban, felbontott levelet. Amikor a levéltitok megsértéséről magyarázatot kért, Gonse és Henry megtagadták a fölvilágosítást. Hogy összeesküvést szönek ellene, azt akkor vette észre, amikor Henrytől levelet kapott, amelyben szemrehányásokat tett neki a Walsin-Esterházy ellen való vizsgálat miatt.

Picquart megemlíti azután, hogyan kapta meg Henry levelet és a *Blancie* és *Speranza* aláírású táviratokat. Azután panaszkodik a *Pellieux* előtt tett vallomások hibás közlése és *Ravary* részrehajlása miatt. Szintugy tiltakozik *Pellieux*nek a haditörvényesség előtt 1898-ban tanusított magatartása ellen, majd elmondja letartóztatásának körülményeit, elmondja, hogy a vizsgálat-bizottság nem engedte meg neki, hogy fölvilágosítást adjon és a szembeállítás iránt való kérelmét elutasította.

(Walsin szitkozódásai.)

Nagyon érdekes volt Jules Roche képviselőnek és volt miniszternek a vallomása.

Jules Roche 1894-ben a katonai bíróság ügyében kiküldött bizottságnak előadója volt. Miután ebben a tisztségében bizonyos információkra volt szüksége, *Gremier* tábornok fia erre a célra Walsint ajánlotta neki. Arról volt szó, hogy Walsint Rouenba helyezték át, de ő inkább szeretett volna Párisban maradni és a hadügyminisztériumba belépni. E végből leveleket írt Jules Rochenak, akinek oltalmát és jóakarát kérte. Walsin ezekben a levelekben részletesen írt szomorú anyagi helyzetéről; azt írta továbbá, hogy Párisban nagyobb fizetést huzna s bonyodalmas magányügyeit is könnyebben rendezhetné itt, mint Rouenban.

Koche el is jart Walsin ügyében *Billot* hadügyminiszterrel, aki azonban határozottan vonakodott Walsint a hadügyminisztériumban foglalkoztatni.

Loew elnök: Tessék erről részletesebben nyilatkozni.

Jules Roche: Föltétlenül kell nyilatkoznom? Loew elnök: Esküt tett rá, hogy megmondja az igazságot.

Jules Roche: A miniszter világosan értésemre adta, hogy ne foglalkozzam több Walsinnal, mert nem csak az ő magánkarakterére, hanem *erővel sokkal döntőbb körülmények is lehetnének teszik*. A miniszter szavaihoz azt vettem ki, hogy a *leg-súlyosabb gyanuról van szó, amely francia embert érhet: árulásról*.

Ettől fogva megszüntettem Walsinnal való érintkezésemet, de ez az ember tovább is elárasz-

tott a leveleivel, amelyekben sértő szavakkal illette *Billot* hadügyminisztert. Egyik levelében azt a vádat, hogy szeretőt tart, azzal mentegéti, hogy felesége négy év óta betegeskedik. Szomorú dolog, ugymond, hogy ilyen benső ügyeket kell a nyilvánosság elé tárnia, hogy védelmezhesse magát, de hát nem engednek neki más választást. Ő, mikor a felesége megbetegedett, még csak 43 éves volt. De mit szóljon az ember a *francia hadsereg fővezérével, aki csaknem hetven éves és aki ugyanabban az évben kedvesének, malame X-nek a kegyeit ezredessé, dandárparancsnokká való előléptetésekkel fizette, vagyis inkább fizetette meg?* Annak az asszonynak évek óta süket és elnyomorodott férjét csak akkor tették el Párisból, mikor egy tiszt megölt, s a fővezérrel szemben tanusított előzékenysége megszerezte neki a *becsületrend* legmagasabb kiüntetései.

Ugyanabban a levelében Walsin rettentően kikélt a hírszerző iroda s különösen *Henry* ellen, a kiről azt mondja, hogy az egészen más célokra rendelt pénzt arra használja fel, hogy tisztársait huszadrendű spicikkel kikémleltesse. Aki tudja, hogy ez a kémkedési rendszer milyen *hihetetlen tévedéseket* idéz elő a rendőrségnél is, az csak borzadással gondolhat arra, hogy *derék tiszteknek a sorsa olyan gyalázatos embernek a kezében van, aki tiszti vállóitjai régi porkoláb-zekéjére tüzte fel. Henry adósa neki: 1876-ban pénzt kért tőle kölcsön, amelyet soha meg nem adott. Jól tenné a miniszter — teszi hozzá Walsin, aki ez egyszer véletlenül ráhibáz az igazságra — ha az efféle emberek jelentéseit nem venné szentírásnak.*

(Walsin, a rabbipumpoló.)

A következő tanu *Weill* volt katonaiszt volt. *Weill* 1878. óta ismeri Walsint, aki *Crémieux-Foa* zsidó katonatiszt párbaja után, melyben ennek segédje volt, fölkereste őt és elmondta neki, hogy az anyagi gondok megölik.

Weill eljart Walsin érdekében a *parisi főrabbinál*, ki gyűjtést indított s *Rothschild* báró és mások tizezer frankot adtak neki össze.

Walsin egy ízben ezt mondta *Weill*nek:

— *En azt hiszem, hogy Dreyfus ártatlan, de azért mégis el fogják ítélni, mert sok nálunk az anti-semita.*

Loew elnök: Amig ön a vezérkarban volt, észrevette-e, hogy a zsidó tiszték ellen rosszakarattal viselkednek?

Weill: Éppenséggel nem, de megjegyzem, hogy már 1880-ban kiléptem a vezérkarból.

Cordier azt mondja, hogy a *Cette canaille de D-féle* cédula nem hozható kapcsolatba *Dreyfus*-szel. *Cordier* szerint *Henry* több ízben követett el vigyázatlanságot.

Dreyfus levelei.

Azokra a levelekre, amelyeket az Üdv-szige-
geteinek kormányzója a guyanai kormányzóhoz
intézt s melyek alapján a nacionalista lapok
diadalittasan azt akarják elhíttetni a francia köz-
véleménnyel, hogy az Ordög-sziget szerencsétlen
rabja teljesen beismerte bűnét, ma *Reinach* József
a *Széleben* hosszabb cikket írt válaszul. E cikk
minden sorából Dreyfus védőjének megbotránko-
zása beszél a parancsnok barbársága és a naciona-
lista újságok perfid következtetései ellen. *Reinach*
mindenekelőtt utal arra, hogy ő már tavaly
novemberben ecsetelte, mily borzasztó válsá-
got élt át Dreyfus abban az időben, ami-
kor a szenációs eljárást megindították, de
éppen azt a válságot zsákmányolják ki a naciona-
lista lapok Dreyfus ellen. Mennyire másképpen
hangzanak a számozott levelei attól a pillanattól
kezdve, amikor először derengett neki egy gyöngé
remény, sugár! A guyanai kormányzóknak arra a
levelére, hogy nem sokára dönteni fognak a revízió
végett benyújtott folyamodványára, *Dreyfus*
ezeket írja:

Üdv szigete, október 27.

Drága és jó Lucim!

Csak néhány sort, hogy közöljem veled
mérhetetlen odaadásom visszhangját, egész sze-
retetem kifejezését. Arról értesítettek, hogy
megkapom a végleges választ a revízió vé-
gett benyújtott folyamodványomra. Nyugalom-
mal és bizalommal várom, nem kétem, hogy
ez a válasz végre rehabilitálni fog. Mind a ket-
tőnk érdekében kívánom tehát, hogy hire mi-
előbb hozzád érkezzék és hogy végre köcsönös
odaadásunkban és gyermekünk szeretetében el-

LODEN	Iskola-öltöny	3.50
LODEN	Fiu-menesikoff	7.—
LODEN	Férfi-köpeny	12.—
LODEN	Kocsis-köpeny	10.—
LODEN	Havelsok	8.—
LODEN	Rövid kabát	8.—
LODEN	Vadász-öltöny	16.—
LODEN	Turista-öltöny	14.—

LODEN	Sacco vattával bélelve	6.—
LODEN	Szőrme-sacco	10.—
LODEN	Vadász-sacco	9.—
LODEN	Vadász-bunda	18.—
LODEN	Kocsis-bunda	20.—
LODEN	Utazó-bunda	35.—
LODEN	Szőrme-menesikoff	40.—
LODEN	Gazdászati bunda	16.—

RENDELJENEK CSAK

a „TIROLI“-nál
JUSTITZ LEOPOLD
szpecialista loden-öltönyökben
Bécs, IX., Währingerstrasse 48,
Mintákat és képes árjegyzékeket ingyen
és bérmentve.

felajtsuk azokat a borzasztó megpróbáltatásokat, amelyeket átszenvedtünk. Mire ez a levél hozzád érkezik, a te örömd és a te boldogságod talán már teljes lesz. Abban az ünnepélyes pillanatban, amidőn meg fogod tudni, hogy megadták neked az enyhülést, a nyugalmat, az életet, amelyre méltó vagy, gondolj reám, mint mindig, és mondd magadban, hogy a *távolban még dobog egy szív, egy franciának, egy katonának, egy férjnek, egy atyának szíve*, amelynek minden dobbanása egy a te szíveddel, a mieink szívével. De feledjük a multat, hogy már csak arra a *boldogságra* gondoljunk, hogy egymást átölelhetjük, hogy gyermekeinknek szentelhetjük magunkat, hogy azok váljanak belőlük, amivé akartuk és amivé remélem lesznek is, erős és jó emberek, akik, ha a szerencsétlenség éri őket — habár én azt hiszem, hogy a szerencsétlenséget már kimerítettük — lelkiismeretükben és az erkölcsi élet tisztelgetésben megtalálják azt az erőt, hogy érintetlenül kiállják a legborzasztóbb megpróbáltatásokat. Te ismered az én lelkemet, amelyet egy fordulat megreszkettett és megdőbent. Ha most beszélni akarok drága és imádott gyermekeinkről, azt hiszem, hogy hosszú oldalakat írnék neked. Mindezt azonban fenntartom arra a boldog pillanatra, amikor karjaimba foglak zárni, amikor át fogom ölelni a drága kicsinyeket, akikért éltem, amikor újra elbeszélgetünk mindenféle kedves dolgokról és mint egykor, újra egyesítjük erőnket és intelligenciánkat életünk egyetlen céljában: gyermekeink javára.

1898. decemberében ezt írja Dreyfus:

Drága Lucie!

Két hónap óta nem kaptam tőled levelet, csak a november 23-iki táviratot, a melyre azonnal válaszoltam. Pár nappal ezelőtt kaptam meg november 22-iki leveledet. Ha ideig-óráig abbahagytam a levelezést, ez azért volt, mert be akartam várni a revízió iránt beadott kérvényemre való választ és csak ismétlésekbe eshettem volna. Időközben azonban megkaphattad leveleimet. Ha megszüntem volna hirt adni magamról, akkor magam is megszüntem volna örökre. Hiszen *csakis azért maradtam élet en, hogy becsületemet, ezt a saját vagyonomat és gyermekeim örökét megőrjem és teljesítem a kötelességemet*, amint mindig és mindenütt teljesítettem, amint teljesíteni kell, ha az ember a jog és igazság alapján áll és soha senkitől sem fél. Ha az ember mögött egy *kötelességtudással teljes mult, becsülettel teljes élet van*, ha csupán egyféle szava volt, az *igazság* szava, akkor erős, hidd el nekem; és bármily kegyetlen legyen is a sors, mégis elég erőslelkűnek kell az embernek lennie ahhoz, hogy leküzdje. *Várjuk be tehát bizalommal a legfőbb bíróság döntését*, amint hogy bizalommal várjuk azoknak az új bírónak a verdiktjét, akik elé engem az a döntés utasítani fog.

A leveleddel együtt megkaptam a revízió-kérvény másolatát és a semmitőszék jóváhagyó határozatát. Nagy megindulással olvastam folyamodványodnak a kifejezéseit, amelyekkel csodálatraméltóan fested az én érzéseimet, és könyörögsz, hogy vessenek véget egy ártatlan ember gyötrelmeinek — hozzáteszem: egy nemeskebű asszony és gyermekei, meg egy ártatlan ember két családja gyötrelmeinek — aki mindig *becsületes katona* volt és sohasem szünt meg — még a meg nem érdemelt büntetés legborzasztóbb fájdalmait közt sem — hazaszeregetet hangoztatni.

Egy másik, február 8-iki levélben csak ugyannyi kifejezésekkel ismételt biztos reményt s egyuttal a következő levélkét írja kis fiának. (A büntető hatóság elég gyöngéd volt, rá nem nyomni erre a levélre a hivatalos bélyeget.)

Édes kis Pierrem!

Megkaptam kedves levélkédet. Azt akarod, hogy írjak neked? Nemsokára még különbet is teszek: a karomba zárlak. Addig is, míg ez a kedves, jóleső pillanat bekövetkeznék, üled meg helyettem, de nagyon, nagyon szoroson anyádat, meg nagyapót, nagyanyót, a kis Jeannet, a bácsikat, meg a németek, szóval édesmindnyájokat. Csattanós csókokat küld neked és kicsi Jeanne-odnak a te szerető apád

Alfréd.

Dreyfus utolsó levele február 25-ikéről való s így szól:

Drága jó Luciem!

Csak néhány sort írok, mert csak ismételhetem magamat, s az erősségnek és önzetnek ugyanazt a szavát hallhatom egészen addig a napig, a mikor végét nagyon megérni annak a

rettenetes bírósági drámának. Nagyon jól sejtém — amint magad is mondd — hogy milyen örömmel olvasod a soraimat; bizonyára olyan öröm az, mint az enyém, mikor a te leveleidet olvasom. Egyikünk odaadja ezzel egy-egy részecskéjét a másiknak, várva azt a boldogságos pillanatot, amikor végre egészen egymásé lehetünk. Gondolataim, amelyek soha egy pillanatra sem térnek el tőled, amelyek féléjjel nappal csak fölföltött és gyermekeink föltött virrasztottak, mindig veled vannak. Igen sokszor beszélgetek gondolatban veled, de a gondolatok, az érzések mindig ugyanazok, az a közös vagyion ez, amelyet mindig megtalállok a te leveleiben is, mert mindez közös: ugyanazok a gondolatok, ugyanazok az érzések, minden őszinte léleknek, minden egyenes jellemnek veleszületett alapvonása. Megnyugvó, bizó lélekkel várom a semmitőszék magas tekintélyétől, hogy a legfelsőbb igazságszolgáltatás nemes küldetését elvégezze. Rehabilitáson hírenek elvárásában csupán az van még hátra, hogy téged egész erőmmel, egész lelkemmel megöleljelek, úgy, amint szeretlek téged és drága, imádott gyermekeinket. A te odaadó

Alfrédé.

Páris, április 19.

A rendőri büntetőbíróság ma folytatta a tárgyalást a *Ligue de la Patrie française* ügyében. Miután *Dubois*, a liga egyik alapítóját kihallgatták, *Boulloche* államügyész a törvény alkalmazását kérte, noha *dismeri* a vádlottak törökveszélyességét. *Jules Lemaître* maga védelmezi magát és igazolja a liga alapítását és tevékenységét.

A perbeszéd után a törvényszék öt vádlottat 16 franknyi pénzbírságra ítélte a felfüggesztő törvény alkalmazásával.

HIREK.

Nagy-Salló.

— A nagy-sallói ütközet félszázados fordulóján. —

Írta: *Koroda Pál.*

Itt támadt fel az ősi dicsőség,
Nagy-Salló mezején!
Elborította vetései zöldét
Zsoldoshad feketén;
Itt gomolyog már sűrű sorokba...
De seregünk szent lángba lobogva
Csap le rája,
Dús aratásra!
Harsog riadó,
Az ágyú dörög,
Sívít a golyó,
A föld dübörög;
Futók, elesettek
Helyére sietnek
Mindenfelül új csapatok...
De őket is űzik a magyarok!
Teshalmokon át,
Szórvva halált
Törtetnek előre!
Előre! Előre!

Elérik a várost!
Im mindenik háza erősség;
Sövényei sáncok,
Mögöttük az ellen erős még.
Osiromra, hamar!
Lőj, zúzz, bonts magyar!
Vedd be egyenként
Megannyi erődöt!
Verd ki egyenként
A benne levőket!
Fogytán van a tőlény, de ott a szurony,
Előle az ellen riadva onson;
Kergeti, szórja szét
Őket a hős honvéd!
Sapkaja piros,
Ruhája piros,
Rája ömölt vértől;
Az arca piros,
Győzedelem gyönyörétől!
Mienk ez a város! Mienk az erősség!
Magyarok Istene, tied a dicsőség!

Felrontnak a dombra, fel az oromra.
Honnán az ellen ágyui torka
Bömbölve, zihálva
Bombáit hányja;
Nyomulnak elébbre —
Ágyuk közelébe;
Ez itt a halálba!
De lecsap a társa
A tüzelőre
Őt tovaűzve!
Mienk a sok ágyú! Mienk az erősség!
Magyarok Istene, tied a dicsőség!

Ni, hirtelen ottan,
Mint egykor a birnami erdő —
Hölvény erdeje mocsan!
Friss csapatok bukkannak elő.
Nem retten a honvéd, rohan oda át;
Szegezve hatalmas, éles szuronyát!
Rajta! Hajh rajta,
Utolsó harera!
Végő rohanásra,
Kegelem csapásra!
Már visszabukik, menekül
A zsoldos a hősök elül...
Mienk ez az erdő! Mienk az erősség!
Magyarok Istene, tied a dicsőség!

Szétnéznek a hősök,
A bátrak, erősök:
Hol van az ellen? Hova lett
A nagy, a büszke sereg?
Itt szomoró foglyok, néma halottak —
Ott a menekvők, bújva szaladnak —
Lehullt lobogóik
Hevernek amott —
Bitang paripáik
Száguldanak ott!
Im tehetetlen,
Porban az ellen!
Most már nincs hatalom,
Mely feltartson!
Szabad az útunk!
Merre induljunk?
Keletre? Nyugatra?
Ha erre, ha arra,
Dicső lobogókat,
Véres lobogókat
Mi oda szúrjuk,
Hova akarjuk!
Gát nincsen előttünk!
Győztünk!
Régi bu, régi panasz:
Mohács búja, csitúl!
Régi vád, régi harag:
Rákóczi haragja, csitúl!
Ujra mienk Magyarország!
Mienk a szabadság!

Hiába hittük szentül... El nem értük,
Amért a hősök szíve veszte vért.
Zord ellenünknek karja nem birt velünk,
Legyőzött térddel, mely koldult segélyt.
A kéz, melyből a kardot kiűztöttük,
Forgatva pallost volt elég ügyes...
Mit elvehettek, azt elvették tőlünk,
De a mienk maradt a becsület!

Bár túlborongja sűrű éjszakákat
Áradnak gyásza, a fájó, örök
És még sötétebb a lázongó bánat,
Mely ott feketél Világos fölött:
Minden sötéten áttör, átvilágol
A ránk özönlő fény, mely itt fakadt:
Dicsőség, Nagy-Salló! Szivünk lángol,
Kiejtve neved, mint varázsszavát.

Itt nyert dicsőség! Éleszd tetterőnket,
Bizzunk magunkban, sarkaljon remény;
A mi sorsunk az új tusába' dől el
A nemzeteknek lázas versenyén;
Több most az ellen, többfelől is támad
Uj fegyvereknek új fortélyival;
Nem nyerseredő, de az alkotásban
Hatalmasabbé lesz a diadal.

Áraszd szívünkbe, Nagy-Salló mezője,
Mi hőseidnek szívet járta át:
Erobátorságuk, mely itt tört előre,
Lángjuk, melylyel szerették a hazát;
Dicső diadal kéjes ujongása
Lobogtasd lelkünk! Acélozd karunk
Uj küzdelemre és új alkotásra!
Lesz ám nekünk még ily diadalunk!

Budapest, április 19.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Április 15-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejékorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hírek. *Lipót Salvator* herceg tegnap este visszautazott Zágrábba. — *Lukács Béla* a párisi kiállítás kormánybiztosa Párisból Budapestre érkezett.

— A dán trónörökös a királynál. Egy bécsi táviratunk jelenti, hogy a király 6 felsége ma délután külön kihallgatáson fogadta a dán trónörökösöt.

— A persz sah fia. *Manzur Mirza* herceg, a persz sah fia, néhány nap óta Bécsben van. Tegnap udvari ebédnél volt a schönbrunni kastélyban. Mint bécsi tudósítónk jelenti, a herceg tegnap az udvari ebéd után a Burg-Theaterba ment, ahol végighallgatta az előadást. Ma reggelre kirándulást terveztek, azonban a kirándulás a rossz idő miatt elmaradt.

— **Huszár Kálmán lemondása.** Egy estlap értesülése szerint a belügyminiszter fölszólította Huszár Kálmán miniszteri osztálytanácsost és dr. Niedermann Gyulát, a lipótmezei országos tébolyda igazgatóját, hogy mondjanak le állásukról. A hirt eddig nem cáfolták meg.

— **Luiger a pápánál.** A Bécsben megjelenő *Neuigkeits Weltblatt*ban interviu alakjában beszéli el Luiger a pápánál való audienciáját. A jeles polgármester maga kérdez önmagától és nyomban felel is rá a cikkben. Ime a kérdés:

— Mit mondott a pápa a kihallgatás?

— Nagyon sajnálom — így szólt Luiger — hogy nem beszélhetek el mindent, csak éppen azt közölhetem, amit ő szentsége Bécsről és Ausztriáról mondott. Valóban elbámultam azon, hogy mily jól van informálva a szent atya Bécs és Ausztria viszonyai felől és milyen találó volt az ítélete. Szerénytelenség nélkül állíthatom, hogy valamennyire én is ismerem az osztrák főváros viszonyait, de egyenesen meglepett ő szentségének a kritikája. A pápa hálisan emlékezett meg Bécs város közönségéről, amely mindig gondol reá s felhatalmazott, hogy köszönetet hozzon a lakosságának tudomására. Egyuttal papai áldását küldötte Bécs közönségének. A szent atya kegyes szavakkal bucsuzott el Luigertől, aki aztán *Rampolla* államtitkár látogatta meg. A bíbornok e szavakkal vált el Bécs kitünő polgármesterétől:

— Csak bátorság! Csak bátorság!

— **A nagyváradi színház.** Ezelőtt harminc esztendővel elhatározta Nagyvárad városa, hogy színházat épít. Nagy lelkesedéssel hozták meg a határozatot s bár hiteles krónika nem is szól róla, nincs kizárva, hogy amikor kimondták a színház dolgában a boldogító igent, összelelkendeztek a bizottsági tag urak s úgy örültek annak, hogy szép egyetértésben elintézték ezt a fontos kulturális tételt. Eppen csak egy kis eltérés volt közöttük. Az egyik párt a nagypiacra, a másik a Bémer térre akarta fölépíteni a színházat és ez a kis differencia az oka annak, hogy Nagyváradnak még ma sincs színháza. Azóta sok víz lefolyt már a Kőrösön, de rendületlenül áll a nagypiac párt s a Bémer párt, egy se enged. Az apák, mikor örök álomra hunyják le szemüket, ezzel az intéssel bucsuznak gyermekeiktől: — ne felejtsetek el soha, hogy a színház a Bémer-téren legyen. Ez utolsó óhajtatásom... S párbajokat vívtak a két pártbeliek, a nagy piacosok diszkvalifikálták a bémereket, a városi levéltárhoz egy félemeletet kellett még kibérelni a színház-akták számára, a nagy, hajás viaszbabák, amelyek másképp papát, mamát mondanak, ha megnyomják a hasukat, Nagyváradon: *színház, színház* kiabálnak s színház még mindig nincs sehol. Mert Iksz ur nem hajlandó késő este a Bémer-térről menni haza a nagy piacra s viszont bémeri Ypsilon számára a nagy piac nem alkalmas, mert a Bémeri-téren színház után jobb sört lehet kapni. Az évtizedes párharc szemet szurt már némely belügyminiszternek is, de egyiknek a szemét se szurta meg eléggé, mert igazán erélyesen egyik se utasította rendre a kis városi politikát, amiben elpusztul a színház ügye. Végre Perczel Dezső rárt a városra, hogy már unja a sok aktát, szeretne már színházat látni. Erre aztán a tanács megbízta a mérnöki hivatalt, hogy számítsa ki, hogy a nagy piacon meg a Bémeri-téren mennyibe kerül a bontás? Hát biz erről lehetett volna már beszélni egy-két jó szót — harminc esztendő óta.

— **Kitüntetés.** A berlini hivatalos lap közli, hogy báró Steininger osztrák-magyar altábornagy a török seregét kapta.

— **A magyar lobogó Párisban.** A párisi világi kiállítás magyarországi részének területe már ki van jelölve s nemzetiszínű zászlókkal körülhatárolva. A nagy nemzetközi társaságba a Magyarországi részére kijelölt disztes terület Angliával szomszédos.

— **Jubiláló tanító.** *Döcsy* úr írja tudósítónk: *Fábr* János diósgyőri tanító a napokban ünnepelte tanítóskodásának ötvenedik évfordulóját. A katolikus hitközség iskolászeke a tanító tisztületére nagy jubileums emlékünnepe rendezett a városban nagytérben. A jubileum díszmet *Blaszejevsky* Ferenc, miskolci apát-plébános tüzte a jubileum mellé. *Kiss* László, diósgyőri plébános ecsetelte az ünnepelt elvéthetetlen érdemeit és fölolvasta az egri érsek leiratát, amelyben a főpap magas elismerését és áldását küldi. Az ünnepelt tanítónál testületileg tiszteltgett a diósgyőri vas- és acélgyári állami iskolák tanítói kara *Norád* Sándor főtanító vezetésével; ugyesintén a város valamennyi hífelekezete.

— **Az első kínai egyetem.** A minap avatták föl *Pekingben* az első kínai egyetemet. A ceremónia megható volt. A magas mellóságok, a tanárok és diákok a *Confucius*-emlékmű előtt kilenccszer berulnak a földre s homlokukkal érintették a küszöböt. Végül a külföldi tanárok is megjelentek, kalapot emeltek a *Confucius*-emlék előtt s azonnal megkezdtek előadásait. Eddig háromszáznál is több hallgatója van az egyetemenk.

— **A kameruni professzor — pácban.** A belletristák, különösen az egészen fiatalok, hatra-vakra irnak magnás szalonokról, grófkis-asszonyokról, ugyesintén ifjú bárókról, akik finom cigarettát pipálnak a keveveten s ez a működésük legfőbb hűlye, de nem jellembe vágó, akármennyire messze is estek attól a világtól, amit rajzolnának. A novellista bizonyos fóká a fantáziájával dolgozik, szabad neki hazudni, de mi lenne például a geográfából, ha a tudósok egyszerre novellaszerűen kezdenék kezelni a tudományt, olyanformán, mint ahogy egy Esser nevezetű német professzor megeselekedte ezt. A tudós tanár ur tudniillik, mint afrikai utazó ültette föl a germánokat. Könyveket adott ki az utazásairól, fölolvásokat tartott országzszerre s végül egy nagy medalliat kapott a császártól érdemei elismeréséül. A monétát ő maga vette át külön audiencián s nagyon kegyesen bánt vele a császár. Azt mondta neki:

— Szeretném, ha minden gyarmatomon volna egy olyan emberem, mint ön.

Ez aztán már több a soknál. Dühbe jött egy másik professzor s világgá bocsátott egy broszúrt, amiben csunyán leleplezi az Afrika-járót. A neve ennek a kontra-professzornak dr. Wagner. Elmondja a munkájában, hogy Esser pár apró kirándulást tett ugyan Afrikába, de Kamerunig — amiről felolvás és ir — soha el nem jutott. Az adatait összelopkodta más könyvekből és segitségül a svindlihez megnyert egy olyan Afrika-utazót, aki csakugyan járt már odaát. Végül elmondja azt is, hogy mielőtt kiadta volna a tüzétét, nála járt valaki és háromezer márkát kínál neki azért a kis sziveséért, hogy ne leplezze le a szédelgést. Nem nehéz kitalálni, hogy az a valaki Esser professzor ur volt. Annál kevésbé nehéz, mert a német *Plagiosippus* még a beszélgetésükből is cial egy karakterisztikus mondatot. E szerint az illető azt mondta neki:

— Kérem, ne firtassa a dolgot, hiszen mi Afrika-utazók többé-kevésbé svindlizünk.

Wagner azonban — úgy látszik — azt akarja, hogy kevésbé svindlizzenek az Afrika-utazók s kiadta a röpiratot. S a kis könyv nagyobb port vert föl, mint maga a svindli, amit lecsáfolt. A katonaságnál vizsgálatot is indítottak már Esser professzor ellen, mert a tudós ur, egyéb méltóságaitól eltekintve, tartalékos tiszt is.

— **Az orosházi kiállítás.** Az orosházi kiállítás ma ünnepélyesen berekesztették. Az iparosok nevében *Szalay* József szólott, dicsérettel emlékezve meg *Lukács* főispán, *Thék* Endre és *Székiás* József érdemeiről. Kitartásra, együttműködésre biztatta az orosházi iparosokat, mire berekesztették a kiállítást a turkevei dalárda énekével. A kiállítás ezer forintnál nagyobb jövedelemmel zárult. A szép pavillont a szegedi kiállításra megvették. *Lukács* főispánt és *Thék* Endrét a kiállítók táviratilag üdvözölték.

— **Santelli Italo párbajai** *Santelli* Italo olasz vívómesternek, a *Magyar Athletikai Klub* kard- és vítór tanárának lovasias afférvé támadt *Kinnach* László festőművészszel, akinek a mester egy sértő nyilatkozata tudomására jutott. *Kinnach* provokáltni akarta *Santellit*, megbízottjai azonban egy jegyzőkönyvvel intézték el az ügyet, amelyben kijelentik, hogy *Santellitől* nem kérnek lovasias elégtételt, mert elintézték ügye van *Guvaldi* *Frederico* olasz vívómesterrel. *Santelli* erre kihívta *Kinnach* Lászlót, valamint ennek a megbízottjait a *Schwarz* Félix mérnököt is, aki az ő állítólagos sértő nyilatkozatát *Kinnach*nak közvetítette. A négy párbajból azonban csak három lett, mert *Kinnach* megbízottjai közül, miután egy és ugyanazon sértésről volt szó, amelyért csak elégtétel adandó, *Santelli* csak *Köiber* *Gyula* szabadsággal állományú huszárfőhadnagyot kérte meg a lovasias elégtételt. Ő vele is vívta meg első párbaját pisztolyra, husz lépés távolságból. Miután a párbaj sebésüés nélkül folyt le, *Santelli* másik ellenfelével, *Kinnach* Lászlóval állott szembe. A párbajban, amely szintén pisztolyra ment, husz lépésről, *Santelli* mester megsebesült. *Kinnach* golyója a mester balkezének három ujját horzsolta meg. *Santelli*, megsebesülése dacára, harmadik ellenfelével, *Schwarz* Félixszel is meg akart vívni, a segítők és az orvosok azonban ebben a szándékában megakadályozták. A megsebesült vívómester kezét az üllői-úti klinikán látták el a szükséges kötésekkel. Sebe nem vesélyes s néhány nap múlva előreláthatólag folytathatni fogja vívómesteri működését. Ugyanakkor vívja meg harmadik párbaját is, ha csak a segítők időközben békés uton ki nem egyenlítik az ügyet.

— **A római papagájok betegsége.** Rómában sok a papagáj, sokkal több, mint például minálunk, ahol inkább a kis énekes madarat szeretik, mint a szép, nagy rikácsoló kakadut. Rómában divat a papagáj. Minden valamire való szép asszonynak van többé-kevésbé tudományos papagája. Illetőleg csak volt, mert most a városi hatóság zár alá tette a papagájokat. Valami veszedelmes járvány ütött ki a szép karicszó madarak között, olyan nyavalya, ami ártalmatlan lehet az embernek is, aki eteti, simogatja... Tizenöt már el is pusztult a beteg állatok közül — s a római szép asszonyok izgatottan lesik, hogy visszakapják-e a drága szép madarat?

— **Egy kardinális halála.** Nyolcvan éves korában most halt meg *Florenceben* *Bausa* bíboros érsek, dominikánus szerzetes. Az elhunyt nagy szerepet játszott a bíborosok kollégiumában. Fiatalabb éveiben csaknem tíz évet töltött *Bausa* Keleten, mint hittérítő, nyolc évig *Mossulban*. A vatikáni zsinaton, mint *Ceconi* főlönci érseknek, a későbbi történetírónak kísérője szerepelt. Mielőtt bíboros és érsek lett, *XIII. Leo* oldalán működött.

— **A francia köztársaság elnöke, Loubet** — mint a párisi újságok írják —

Minden nap pontban hét órákor kel föl. Hamarosan felöltözködik. Megiszik egy csésze teát. Alaposan áttanulmányozza a reggeli újságokat. Ugyanabban a szobában alszik, amelyben *Faure* aludt.

Nyolc órákor *Loubet* a dolgozó-szobájába megy, ahol titkára, *Combarieu* várja.

Miután fél óra hosszaiig együtt dolgoznak, az elnök kinyitja az ablakot.

Megnézi, milyen idő van.

Ha jó idő van, az elnök elhivatja a fiát, *Pált*.

Pál megjelenik és francia módon megcsókolja apjának mindkét orcáját.

Sétálni mennek.

Az öregebb *Loubet* nagyon egyszerűen van öltözve, a kalapja nem divatos.

A fiatalabb *Loubet* elegánsan öltözködik.

Mögöttük tisztességes távolságban, két detektív halad.

Körülbelül féltizkor visszatér az elnök a palotába, hogy a minisztertanácsban elnököljön.

Ha nincs minisztertanács, kihallgatást ad.

A *Faure* idejében szokásos ceremóniának semmi nyoma sincs az audiencián.

Tizenkét órákor a *Loubet*-család a kis ételetemben villásreggelire gyűlik össze.

Azután *Loubet* kényelmesen elszí egy pipa dolányt.

A fával a kertbe megy sétálni.

Jóval két óra előtt már dolgozószobájában van, ahol államügyeket intéz el.

Hét órákor van az ebéd.

Utána az elnök pipára gyujt.

Estefelé néhány jó barát érkezik.

Ezekkel megvitaja a napi kérdéseket.

A *Dreyfus*-ügy sohasem kerül szóba.

Miután családjának tagjait megcsókolta, este tíz órákor nyugodni tér.

Szép program, s ami fő, van valami demokráta iz benne. *Loubet* röviden ügyel, mint a legtöbb államfő.

— **Minta érték nélkül.** Egy jól szerkesztett *miszkolci* lap társunk, az *1848* érdekes és modernnek mondható újtást hozott be a magyar hírlaphirdetések terepében. Első oldalán a tárcza alatt egy vászon-áruház hirdetését közli, ami még nem volna új dolog, ha egyszermind a hirdetésben a jó vászonból is megkülönböztetnénk. Minden példányára rá van ragasztva egy darabka vászon, s alányomtatva:

Eredeti végből vágott minta.

Ez az amerikai újtás igen érdekes arányokat ölthet, ha továbbfejlesztik. Eljön az idő, amikor majd gőzcséplőgépek és benzínmotorok fognak mintaképpen közölni, ügyes biciklikereskedők minden példányhoz egy biciklit ragasztanak, a szabók pedig könnyű tavaszi felöltöket. Így majd a rotációs gépek is tökéletesednek, és nemskára lesz olyan gép, amely a hirdetések mellé néhány mintácskát is ragaszt, egy-két gőzkezt, varrógépet, odaesőpönt egy kis életelixirt, odaken egy kis hajkenőcsőt, mellékel néhány kisebb méretű vasuti hidat, nem is szólva az apróhirdetésekről, ahol száradt rőzsaszirmokkal, visszaküldött szerelmes levelekkel fogunk találkozni. Szóval haladunk, és idestova két horár fogja házuunkhoz cipelni az újságot, amelynek a hirdetési része valóságos raktárrá fog változni. Az ember meg is él majd abból, ha egy lapra előfizet...

— **Egy falu pusztulása.** *Nádudvarról* jelenti tudósítónk: Óriási tüzvész dühöngött tegnapelőtt *Pest-Nádudvaron*, amely a virágzó községet csaknem elhamvasztotta. A tűz, két iskolakerülő fiu pajkosságából, délután félháromkor ütött ki s alig egy óra alatt százötven ház állott lángban. Öltásra gondolni sem lehetett, a falu fértépe a mezőn s a szőlőkben dolgozott és csak az őrök voltak otthon. Erős szél kerekelt, a tűz akadálytalanul terjedt tovább s csaknem az egész község elpusztult. Tümrédek barorfi, jószág és gabona lett a tűz áldozata. A község pusztulásáért a községi előjáróságok okolják, mert az a tehetősebb gazdáknak megengedte, hogy a gabonájukat otthon csépeljék el. A tűz azért terjedt oly gyorsan tovább, mert a szalmakazalok egymást érték a faluban. Most a község lakossága fedél nélkül s az aratásig élelem nélkül maradt.

— **A főváros melléje.** Mellét nyert a magyar székesfőváros az Iparművészeti Társulat sorsolásán. Szép, művészi mellét, amelyről a tanács bőlebb tagjai azt állították, hogy teljesen szécessziós stílus. Mit kezdjen azonban egy székesfőváros egy női mellével? Ezt a problémát nem tudta megoldani senki sem. Végre ártáltak az Iparművészeti Társulathoz: adjon nekik más nyereményt. A Társulat állotta az alkut és a mellét cserébe elküldte a székesfővárosnak II. Rakóczy Ferenc gipsz-mellszobrát. Így jutott a székesfőváros az egyetlen jó szoborhoz, amely eddig birtokában van. Azt is a vakszerencse hozta neki.

— **Germanizáló lelkész.** Iglóiról írják: Az iglói ágostai evangélikus egyház legutóbb tartott presbiteriumi ülésén Múnnich Kálmán iskola felügyelő azt indítványozta, hogy az egyházközség üléseiről vezetett jegyzőkönyvek jövőben magyar nyelven szerkesztesse. Az indítvány ellen az iglói egyházközség körülből másfél év előtt választott fiatal lelkész, dr. Walser Gyula élesen kikelt s az indítvány határozatra emelése ellen óvat emelt, a német nyelvnek továbbra is való megtartása érdekében kardoskodott. Főhívülésében a német nyelvet védő lelkész annyira elragadtatta magát, hogy óvásának a jegyzőkönyvbe való ígátását követelte, amely kívánságát azonban a presbiterium nem teljesítette. A lelkész eljárása a jelenlegi kinos benyomást tett s nagy felháborodást kellett a magyarizáló egyháztagok között.

— **A főváros iskolái.** A Magyar Tanítók Kaszinója ma délután ülést tartott, amelyen a fővárosi iskolaépületekről és az írásbeli dolgozatokról tartottak nagyérdemű fölulvasásokat. Az iskolaépületekről az igazgatóság ezt a kritikát mondta: Iskolaépületeink főleg azért nem felelnek meg rendeltetésüknek, mert kaszárnyaszerűek, szűk udvarokkal és a zajos közlekedésű utcára nyíló tantermekkel bírnak, fűtési és szellőztetési rendszerük pedig elavult. Ezért szükséges egy normál iskolai terv kidolgozása, mely megállapítaná egy helyiségek számát és térfogatát, mint az udvarok nagyságát és a fűtő és szellőztető készülékek pedig alapos revizió alá vevődök, az ablakredőnyökre vonatkozólag utasítás adandó ki, végül célszerű iskolai padokra pályázat volna hirdendő. A gyakorlatok javításáról Csike Imre értekezett. Az igazgatóság előterjesztése az volt, hogy a nagy szünetekben az elemi iskolai gyakorlatokból oly kiállítás rendezzen a szakosztály, amely az összes iskolákban divó gyakorlat-javítás iránt tájékoztatást nyújthat.

— **Halálozás.** Andrássy István volt királyi váltó-törvényszéki bíró élete 78-ik évében meghalt Budapesten. Tegnap helyezték örök nyugalomra a farkasréti temetőben.

— **Nász.** Gusztáv ügyvéd, aki százados volt Bem 78-ik zászlóaljában, ma Nagyváradon meghalt. Dr. Hollós Márton magyar államvasuti fogalmazó meghalt Kolozsvárott.

— **Hordárok párbaja.** A történet színhelye Bonn. A szereplők: két hordár, a kik alaposan összekülönböztek, majd felfofozták egymást. Az ügy a hordárok egyesületének választmányára elő került és a bírcs testület azt határozta, hogy a két harcias hordárnak meg kell verekednie, még pedig pisztolyra. Mára volt köztük a párbaj, a mely háromszoros golyó-váltással ment, bekötött szemmel, tizenöt lépésnyi távolságból. A feleket a város határában állították ki a segédek, bekötötték kendővel a harcias hordárok szemét, aztán a kezükbe adták a megtöltött pisztolyokat. Háromszor löttek és ezer csoda, hogy nem találtak el a segédeket. Az igazság kedvéért megjelenítésre méltó az is, hogy az egyik hadakozó fél levelet írt a párbaj előtt a feleségének, a kitől érzékeny búcsút vett a sir szélén. Az esetnek a törvényszék előtt lesz folytatása.

— **Szegény gyermekek üdülése.** Az önkéntes ápoló, gyámoltó és oktató egyesület szervező bizottsága pályázatot hirdet a *csizi* és *árva-palotái* jódbróm fürdőhelyek igazgatóságai által engedélyezett ingyenes helyekre. Szülők vagy gyámok, akik gyermekeik részére ezt a kedvezményt igénybe óhajtják venni, szegénységi és iskolai bizonyítvánnyal felszerelt kérvényüket, a melyben családi állapotuk, ellátás nélküli és kereső gyermekek száma és egyéb körülmények feltüntetendők, folyó április hó 25-ik napjáig, délután 2—4 óra közt, a gyermek személyes bemutatása mellett, dr. Radó Lipótnál (Budapest, IV. Királyi Pál-utca és Kálvintér sarkán) nyújtsák be.

— **Loégett gőzmalom.** Kremenetschuból jelentí egy távirat, hogy az ottani gőzmalom, amely csaknem a legnagyobb volt Oroszországban, ma teljesen leégett. Hat molnárlegény és nyolc munkás a lángok martaléka lett. A kar több egy millió rubelnál.

— **Megföhoredett néger.** Egy *szudáni* néger, aki valahogyan Bécsbe került, idegbetegségbe esett az őszszel. Az orvos villamosággal gyógykezelt és *Lachonak* (így hívják a négert) javult is az állapota, csak hogy négy havi kezelés után olyan fehér lett a bőre, mint valami európaié. Most egyike az etnográfia csodáinak: a bőre fehér, de haja göndör, ajka duzzadt, úgy hogy sorba fotografálják, vizsgálják a tudományos körök. A kezelő orvos pedig erősködik, hogy ezzel a villamos módszerrel minden négert meg lehet fehériteni. — Ez aztán jól megoldaná az Egyesült-Államok néger-kérdését!

— **Borgyár a föld alatt.** *Sátoralja Ujhelyről* táviratozza tudósítónk: *Szofer Joakim tolosvai* borkereskedő családjával együtt elköltözött Tolosvárról. Mivel borhamisítás vádjá alatt állt, *Császár Pál* szolgabíró zár alá vette *Szofer* lakását. Az udvaron földbe esett egy nagy hordót találtak, amely tele volt a borhamisításához szükséges szerekkel. A borházban fölfedeztek egy földalatti betonizozott üreget, amelyet csatorna kötött össze egy közeli patakka. Az üregből szivattyúzták a hamisított bort a hordókba. *Szofer* ellen most fokozott szigorúsággal folytatják a vizsgálatot. Érdekes, hogy a boryártó közeli rokona *Grosz Vilmos* hegyaljai regálebérőnek, aki nemrég Amerikába szökött.

— **A Mary Simpson férjei.** Jól mulatott egy minapi tárgyaláson a *blackpooli* (Anglia) törvényszék. Egy *Mary Simpson* nevű hölgy azért ült a vádlottak padján, mert éppen a *negyedik* férjét boldogította. A sokfériség vádjá alól így akart megmenekülni a kitűnő hölgy:

— Amikor másodsor mentem férjhez, azt hittem, hogy első uram a külföldön meghalt. Ez a házasság nem volt érvényes, sem a harmadik. Most megtudtam, hogy első uram igazán meghalt, tehát a *negyedik* férjem az igazi, a törvényes.

De ez a kis védbeszéd nem kellett a bírónak. *Mary Simpson* elítélte.

— **Párbajozó magisztrátus.** *Székesfehérvárról* írja tudósítónk: *Balacher—Traugott* honvédszázados, az ötödik honvéderület parancsnokának segédtszije, valami kényes ügy miatt lovagias elégtételt kért tegnap *Havranék József* polgármestertől, *Polczér Péter* első rendőrkapitánytól és *Simon Sándor* második rendőrkapitánytól. A párbajsegédek még nem fejezték be a tárgyalásokat.

— **A löverseny.** A most kezdődő löverseny-szezon alkalmából eleveníti föl egy párisi lap a következő jellemző anekdotát: A boulangizmus legveszedelmesebb korszakában valaki így szökött *Constanshoz*:

— Vigyázzon, holnapra államesint terveznek!

— Holnapra? Hogy államesint terveznek, azt elhiszem. De hogy holnapra, azt nem. *Holnap löverseny lesz...*

— **Gyári tűz.** Bekéscsabáról táviratozza tudósítónk: *Mezőhegyesen* a szegedi *Szallermann-féle* kenderkikészítő gyárnak összes kenderkészlete megégett. Harmincz kazal kenderkóró elpusztult. A tűz oly óriás volt, hogy Arad és Békés vármegyék lakói a legtovábbi részéről látták a pirosuló égboltot. Minthogy a szél ellenkező irányban fútt, a gyárat megmentették.

— **Öngyilkosság idegenben.** *Bécsből* táviratozza tudósítónk, hogy *Möding* egy fogadóházban ma öngyilkosságot követelt el egy dr. *Láng Gusztáv* nevű *bestercei* ügyvéd. Mire észrevették, már meghalt; agyát szetroncsolta a golyó. Öngyilkosságának súlyos idegbetegsége volt az oka. *Láng* harminchat éves és nőtlen volt.

— **Szerencsétlenség egy templomban.** A berlini *Timeon*-templom tornyáról, mint tudósítónk táviratozza, ma lezuhant a nagy harang. Délután történt a szerencsétlenség, a mikor senki sem volt a templomban. A harang a templom fedelére esett, azt bezúszta, de emberéletben nem tett kárt.

— **A görbersdorfi gyógyintézetéből.** A görbersdorfi gyógyintézet vezetőjét, dr. *Kobert* tanárt meghívták a *rosiocki* egyetemre tanárral. A dr. *Brehmer-féle* gyógyintézet vezetésére dr. *Servasz* tanárt nevezték ki.

— **Rabbivalasztás.** *Lőcséről* táviratozza tudósítónk: A *szepestváraljai* zsidó hitközség ma *Rosenberg Sámuel* választotta meg főrabbiává. *Rosenberg* a hunfalvi hitközségnek volt a rabbija.

(x) **Legjobb minőségű és színtartó harisnyák és sportruházatok** legnagyobb választékban *Heyek Adolfinál* IV. Szervita-tér 8. A *vadászhöz*.

(x) **Akácia-szappan** kellemes illata, habzása és nagy tartóssága miatt ma a legkedveltebb és legelterjedtebb mosdószappan. Darabja 50 kr. Kapható a gyógyszerárakban. Főraktár *Korona-gyógyszertár*, Budapest, Kálvintér.

(x) **Tavaszi tolettek és női kalapok** a legnagyobb választékban s legegansabb kivitelben mérsékelt árakon *A. Legrand* divatszalonjában, Bpest, Váci-utca 25.

(x) **Az utánzatokat csak naiv** fiatalemberek vásárolják, akik a modern tudomány legújabb vívmányait nem ismerik. Jól értesült fiatalemberek csak a valódi *Santal Midy* vásárolják, melynek tisztasága kötelező, hatása páratlan, hiszen könnyít a szenvedőkön és 48 óra alatt biztosan megszabadít minden bajtól. *Török József* gyógyszerára Budapest, Király-utca 12.

A kis udvarias levelező.

— Főkapitány és tanács. —

A főváros tanácsa fél, hogy ellopják a citadellát. Tehát árt — olvashatták a mai újságban — a főkapitányhoz, és meghívta őt egy helyszíni szemlélésre. A főkapitány erre haragosan felelt, s úgy leszidta a tanácsot (amelyet különben mindenütt ellátott a *tekinetes* címmel), hogy no. A kis gombaság után valószínűleg a következőképpen fog folytatódni a levélváltás:

Rudnay urnak.

Méltóságos főkapitány ur! Igaz ugyan, hogy önnek vág hatáskörébe a gazembereket, gyilkosokat, komisz rablókat és aljas tolvajokat elfogni, de hát e gyülevező nép a mi vagyonunkat veszélyeztetni. Jónak látuk tehát, hogy méltóságodat kötelességére — melyet ugylátszik nem ismer — figyelmeztessük. *A tanács.*

Tanácsnak.

Tekintetes tanács! Megkeresésére válaszolólág van szerencsém kijelenteni, hogy én a magam háza előtt végzem a szabályszerű időben a tisztogatási műveletet, méltóztassék a tanácsnak is a saját háza előtt sűpörni. E helyen figyelmeztetem, hogy a sűpörés csak estei tíz órától hajnali öt óráig van megengedve. *Rudnay s. k.*

Rudnaynak.

Rudnay! A korsó addig jár a vízművekre, amíg eltörik. Tessék rendet csinálni a citadella körül, mert ez már skandalum. *Tanács.*

T-nak.

Tek. T.! Az önök vízműveire ugyan még a legnagyobb korszok se vállalkozik. Kikérem magamnak ezt a hangot, azt a teremburáját a mindenségének és méltóztassanak az udvariasság határait respektálni, úgy, mint én, a teremtést neki. *R.*

R.!

R! A köteles tisztelet megtartásával tudatjuk méltóságoddal, hogy tőlünk ugyan elviheti az ördög az egész rendőrséget a főkapitányával együtt, mi-csoda botrány az, hogy nekünk kell a közbiztonságról gondoskodni! *T.*

!!

!! Ha még egy levelet kapok, a többit meglátják az urak, azt a...

Te!

Ha kiteszed a lábadat az utcára...

Alighanem így fog végződni.

—o—

FŐVÁROS.

(*) **A városrendezési szabályzat** ügyében ma délután ülés volt, a régi városháza tanácstermében *Halmos János* polgármester elnöklése alatt. Az ülés elején az elnökölő polgármester előadta a szabályrendelet-tervezet keletkezésének a történetét s azt, hogy a munkát már több fórum előtt megfordult. Előadta, hogy a közmunkák tanácsának a kiküldött-teleivel szintén tartottak ebben az ügyben értekezletet, amelyben a közmunkák tanácsa némileg eltérő nézetet nyilvánított, mint a többi kiküldötték. Megjegyzi végül a polgármester, hogy a bizottsági tagok előtt nemcsak az ügyosztály, hanem az ügyesség részéről is külön kidolgozott tervezet fekszik.

KÖRÜTI FÜRDŐ

és **Gőzmosó-intézet**
Budapest, VII., Erzsébet-körut 51.
Fedett langyos uszoda.
Gőz- és uj porcellánkád-fürdő, vizgyógyintézet.

A tárgyhoz általánosságban először is *Rózsavölgyi Manó* szólt. A tervezetek átánulmányozása után arra a meggyőződésre jutott, hogy az ügyészség tervezete sokkal világosabb és rendszeresebb az ügyosztály tervezeténél. Azért kéri, hogy az ügyészség előterjesztését vegyék tárgyalás alá.

Kun Gyula tanácsos, a III. (magánóptima) ügyosztály vezetője, megjegyzi, hogy az ügyészség s az ügyosztály munkálata között lényegileg eltérés nincs ugyan, de ő nem tesz kifogást az elü. ha a vegyes bizottság az ügyészség tervezetét veszi tárgyalás alá. Áttértek ezután a részletekre.

Az ügyészség ezt a címet adta a szabályrendeletnek:

Szabályrendelet a szabályozásokról és telekrendezésekről Budapest székesfőváros területén, míg az ügyosztály címe: Városrendezési szabályrendelet.

A bizottság az ügyészség címét fogadta el. Az ügyészség tervezetének az első fejezete a szabályozásokról vonatkozik, a második fejezete a telekrendezésekre s a harmadik az engedélyező eljárásra.

Nagy Dezso műegyetemi tanár a városrészek egyenletesebb fejleszthetése szempontjából azt kívánna, hogy alkossanak egy külön legfelsőbb vezetést is, akként, hogy a belső városrészek elmarad, régi vískút a jövődelem s nem a becs-rték alapján sajtíthatassák ki; mert csak így lehetne megakadályozni bizonyos telekprojekciók úszerkedéseit.

Fenyvessy Adolf és *Toldy József* tisztí főúgvész felszólalására a bizottság nem járult hozzá *Nagy Dezso* vélekedéséhez.

Nagyobb vita támadt az első fejezet 5. §-ánál, amely azt mondja, hogy a belső területen kártérítést ad akkor is a hatóság, ha az utca megszűlése, vagy nagyobbitása magánfelek kérelmére történik.

Az *első* azt javasolta, hogy ezt a szakaszt módosítsák, akként, hogy kártérítés csak akkor történik, ha a szabályozást hatóságilag indítják meg, ellenkezőleg pedig kötelesek a magánfelek a telekrendezéseket kártalanítás nélkül átengedni. A többség a polgármester javaslatát fogadta el.

A szabályzat tárgyalását a jövő héten folytatják.

Nyiltér.

(Az e rovat alatt közöltnek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

KOHN KÁROLY sirkő raktára

(alapították 1862.)

V. Wurm-utca 3. sz. alatt *Rózi* és *Fia* kalaptele mellett *Kék*,
Főküzlét: IV., *Mária Valéria*-utca I. szám.

FÖLDI EPER (legnagyobb, legnemesebb csemegefajta).
SPARGA (argenteovirágú, erőfűti, eibenshützi). * * * * *
Valódi: 100 drb 2 frt. — Bőrmertve bárhova csak 250 frt.
— Legjobb ütötési idő áprilistól május közepéig, — szállít jóállás mellett a legnagyobb és legszállíthatóképebb kerti cég **MÜLLE VILMOS** császári és királyi puv. szállító **Temesvár**. * * * * *

A közönség köréből.

Köszönőirat Amerikából.

Az eredeti levél szövegről fordítás.
Wilhelm Ferenc gyógyszerész: urnak, Neunkirchen, Alsó-Ausztria.
New-York, 1898. május 18.

Tisztelt Uram!
1895. november 12-én rheumatizmus következtében kénytelen voltam ágyba fektülni. Nyolc hónapig egy és ugyanazon helyen fektüdtem és nem voltam képes egy tapodtat sem mozdulni; testem súlyos 175 fontról 130 fontra esett, jelül a nagy fájdalomnak, melyeket ezen évek alatt kiállottam. Majdnem minden gyógymóddal megpróbálkoztam, így vilamos borogatással, török fürdővel stb. és az orvosok minden fajtájával, de azért jobban nem éreztem magamat, úgy, hogy az orvos, kibez utóljára fordultam, a pntz sem fogadta már el, miután azt mondta, ugyanis hiába. Azon időben történt, hogy találkoztam egy barátommal, ki nekem a **Wilhelm-féle antiarthritis**, anti-rheumatikus vértisztítót ajánlotta, mint csalisatlan szer a rheumatizmus ellen. Bizalmatlan voltam ez új szer iránt, s elmondtam, hogy mi mindent használtam már eddig. A sors úgy akarta, hogy irak Önnek de szíven azt sugalmazta, hogy mégis van egy segítő, ki engem meggyógyít. És csakugyan meggyőződtem, hogy el egy ilyen megmentő. Nem tudom szavakkal kifejezni azon fájdalmakat, melyeket a három óven keresztül kiállottam, de most már nem zavarja semmi egészségemet és e pillanatban úgy érzem magam, mintha újra születtem volna, a világ minden kincsénél többre becsülve a **Wilhelm-féle antiarthritis**, anti-rheumatikus vértisztítót.

Legyen oly jó Uram és küldjön nekem postafordultával v. m. 1 tucat (12) csomagot az Ön **Wilhelm-féle antiarthritis**, anti-rheumatikus vértisztítóját téjából. Önnek a legjobb egészséget és hosszú életet kívánva, maradtam tisztelettel.
Gordon M. József, 179 orchard st. New-York.
Amerikai Egyesült Államok.

Egy csomag ára 1 frt, 8 adagra osztva.

Főraktár: **Neunkirchen** (Alsó-Ausztria.)

Kapható **Budapestben**: **Török József** gyógyszer. Király-u. 12. **Petri Ottó** gyógyszer. Váci-körút 17. **Thalmeier** és **Seitz**. **Kochmeister Fr.** utóadi. **Neurda N.** **Bécsben**: es és kir. udv. gyógyszerész. **Berlinben**: **Sehering's Grüne Apotheke**, Chaussee str. 19. **Münchenben**: **Dr. Bedall**, Thal 13. **Vidéken** minden jobb nevű gyógyszerüzletben és droga-üzletben.

Korytnica ásványvíz.

Elismert kitűnő gyógyvíz gyomor-, bél-, aranyeres bántalmak, mji, lényegzetek, sárgaság, idült székrekedés és epekövek ellen. Kaphatók **Korytnicán** a fürdőgazdagság által. **Édeskuty L.**, **Mattini és Wille** **Budapestben**, **Makoviczky Péternél** **Rózsahelyen**, valamint minden gyógyszerüzletben.

Szezon megnyitás május hó 15-én.

Teljes penzió előidényben hetenkint 21 frt, a főidényben 28 frt.

Fővilágosítással szolgál a fürdőfürdő **Dr. Ormay József** kir. tanácsos **Budapest** (Royal-szálloda). Ugyiszintén a fürdőgazdagság **Korytnicán**.

SZÍNHÁZ, ZENE.

**** Budapest—Berlin.** Egy berlini színház, a *Rezidenz-Theater*, egyik vezető embere *Waldemar Károly* huzamosabb idő óta **Budapestben** tartózkodik s ha egy külföldi színházi ember hosszabb időt tölt nálunk, ennek legtöbb esetben érdekes háttere van. Ebben az esetben sem hiányzik az — érdekes háttér. A jó ur, mint megbízható forrásból értesülünk, abban fáradozik, hogy a berlini *Rezidenz-Theater* személyzetének az idei nyáron hosszabb vendégzereplés céljából színpadot kerítsen **Budapestben**. *Waldemar* urnak az a terve, hogy az alatt az idő alatt, míg a berlini színház ensemble-ja a magyar fővárosban játszanék, az alatt az a budapesti színház, amelyben a német előadások folynak, elfoglalhatná a berlini *Rezidenz-Theater* és ott magyar előadásokat tarthatna. *Waldemar* ur arról is biztosít, hogy a magyar társulat vendégzereplését **Berlinben** a legnagyobb rokonszennvel fogadják s a magyar társulat előadásán a német császár is megjelennék. A magában véve érdekes tervek, mint értesülünk, az előadott körülmények mellett is nagyon kevés kilitása van arra, hogy megvalósuljon.

**** A Vígshízház új bohózata.** A *Vígshízházban* erősen készülnek az *Arany kakas*-ra (Im weissen Rössl), *Blumenthal* és *Kadéburg* híressé vált bohózata. A nagy sikert ígérő darab a következő szereposztásban kerül bemutatásra:

Székra Julianna, korcsmárosné — *Haraszthy H.*; *Jürge Antal* főpincér — *Hegedűs*; *Dachsmayer Nepomuk* *János* lámpagyáros — *Seathörny*; *Erzsi* leánya — *Varsányi*; *Liza* — *R. Rostagni I.*; *Horváth Gedeon* tudós — *Gál*; *Klárka*, leánya — *Nógrády J.*; *dr. Gyárfás ügyvéd* — *Góth*; *Müller Ottó* — *Topolozai*; *Bokros*, arvaszéki üllök — *Beregi*; *Emma*, a felesége — *Pósi P.*; *Lándorné* — *Mátrai* *B. M.*; *Melanie*, leánya — *Berzsei J.*; *Flóris*, koldus — *Gyöngyi*.

Az *Arany kakas* bemutatóját a jövő héten tartják meg.

**** Kisfaludy Színház.** A Duna balpartjáról nagy társaság gyűlt össze s igen élvezetes estét töltött Ó **Budán**, a hol *Mongodia ur feleségében* *Clorinda* szerepében *Kolleritsné Grill Róza* urnó lépett fel mint vendég. Voltaképpen műkedvelő, mert most lépett fel először s erre való tekintettel mindenki meg lehet elő, edve a sikerrel. A vendég, mert sok tapost és viragot kapott, az élelmes *Kövesi*, mert valahára megtelt a ház, a tisztelők, mert ritka élvezetben részesültek s a vendég szabója, mert alkalma volt részint hatásos, részint merész s épp azért még hatásosabb toaletteket bemutatni. A vendég j. téka nem volt ment az elfogultságtól, amit különösen a nagyhatású második felvonásban érzelt meg a közönség, noha ebben is sok jó képesség jelelt áruha el. Első fellelésének határozott sikere volt sok tekintetben, amelyek között megemlítendő, hogy a színláz megtelt. *Kövesi* és *Bánfalvi* igen jók voltak, de a közönség nemcsak rajtuk mulatoit jól.

**** Hangverseny.** A *Pázmány Egyesület* — *Katolikus Irók és Hírlapírók Köre* ma este tartotta első hangversenyét a fővárosban. A rendezők szép műsort állítottak össze és az est fényesen is sikerült. *Szilágyi Arabella*, *Erolók Ferenc* és a *Nemzeti Zenede* vonóségyese remekelt. A hangversenyen jelen volt *Schlauch Lőrinc*, nagyváradi bitoros püspök. A *Katolikus főurak közönyössége* imponzánsan nyilatkozott meg, senki sem volt ott közülük, a néppárti képviselők közül csak egyedül *Juriss Mihály*. Ugy látszik, a katolikus főurak ott tartanak még, hogy csak az irók szolgálatait érdemes igénybe venni.

**** A Mészáros-féle eredeti opera-pályázat.** Néhai *dr. Mészáros Károly* tudvalevőleg kétezer forint pályadíjat tűzött ki eredeti operára, amely pályázatra két eredeti dalmű érkezett. A felkért bíráló bizottság, amely a pályázat sorsát eldönteni hivatva van, mint értesülünk, e hónap huszonharmadikán a pályázat ügyében előleges értekezletre gyűlt össze a *Magyar Királyi Opera* igazgatójának, *Káldy Gyulának* hivatalos helyiségeiben.

**** Pálmay Ilka Brúnben.** Ma este kezdte meg *Pálmay Ilka* a *brünni* színházban vendégzereplését. A *Nebántsvirág* *Deniset* adta zsufolt ház előtt zajos sikerrel. A művésznőt elhalmozták virággal.

**** Henschel fuvaros a bíróság előtt.** *Henschel fuvarossal*, *Hauptmann Gerhard* híres drámájával, a budapesti törvényszéknek is alkalma lesz foglalkozni. A darabot a *Kisfaludy Színház* besorozta műsorába és többször előadta a nélkül, hogy a darab előadási jogát sietett volna egy bécsi színházi ügynöktől megszerezni. *Kövevény Albert*, a *Kisfaludy Színház* igazgatója ugyanis fölöslegesnek tartotta a darab előadási jogának megszerzése végett lépéseket tenni, mert azon az állásponton van, hogy *Németország* nincs erre vonatkozó szerződésünk és így a német darabok teljesen szabadok. A bécsi ügynök nem osztja ezt a nézetet és legközelebb pört indít *Henschel fuvaros* előadása miatt a *Kisfaludy-Színház* igazgatója ellen. A színházi körök annál nagyobb érdeklődéssel nézhetnek a pör elibe, mert ez a pör, egy igen fontos első kérdésben fog dönteni; abban a kérdésben tudniillik, vajjon a németországi színpadi termékek szabadok-e Magyarországon vagy sem. A kérdésre magára különben visszatérünk a napokban s a magunk részéről is hozzászólunk.

**** Új francia dráma.** *Brüsszelben* osztatlan sikere volt *Camille Lemonnier* útelvonásos *Mains* című új drámájának. A darab tárgyát szerzője *Mort* című regényéből merítette.

**** Krecsányi nem megy Berlinbe.** *Krecsányi Ignác* igazgató pozsonyi társulatával az idei nyáron hosszabb vendégzereplésre *Berlinbe* akarta vinni társulatát. A berlini vendégzereplés terve azonban, mint bennünket értesítenek, dugába dől s a *Krecsányi-féle* társulat a nyarat a *hódmező-vásárhelyi* színpadon fogja töltöni.

**** Az An der Wien új operettje.** A bécsi *An der Wien*-színház, amelyben *Miss Mary Halton* vendégzereplése a *szokott ledányban* (*Runeway Girl*) nem egészen ütött be, május hatodikán új operettet mutat be. Az operettnek *Elnök kisasszony* a címe s szerzői *Fuschl* és *Landsberg*; zenéjét *Müller-Norden* írta, aki új ember az operettzene terén.

**** Egy francia opera és a német császár.** *Mudarra* az exotikus címe egy új francia operának, amelynek *Le Borne* a szerzője s amelynek tegnap volt a bemutató előadása a berlini udvari operában. A bemutató az által vált ki a rendes bemutató előadások közül, hogy a premiére-en a német császári pár és az egész diplomáciai testület megjelent. A párisi *Journal de Débats* a francia opera berlini bemutatójának egy nagyon érdekes kis előzményt írja meg, amely a következő: A német császár, írja az előkelő francia újság, a múlt évben azt az óhajátst fejezte ki, hogy Franciaország és tüzetesebben a francia művészet iránt való rokonszennének a bizonyítására, a berlini udvari operában valamelyik francia zeneszerzőnek új dalművét kívánja előadni. Ennek nesztét vette valamiképpen a *Mudarra* szerzője s a kedvező alkalmat felhasználva, sietett dalművét a berlini udvari operához benyújtani. Alig múlt el pár nap és operája el volt fogadva. A *Débats* arról is tud, hogy az operát a német császár kívánságára a legfényesebben állították ki s nem kevesebb, mint százezer márkát költöttek a kiállításra. A *Mudarra* különben, mint egy *berlini* távirat jelenti, az érdekes előzmények dacára is megbukott.

**** Sarah Bernhardt cousine-ja.** Arról az ifjú francia színésznőről, *Bruck Rosieról*, aki első külföldi körutjára indul s többek közt **Budapestre** is eljön, érdekes ismertető olvasunk egy külföldi újságban. *Bruck* kisasszony mindenekelőtt — a *Sarah Bernhardt* cousine-ja s dacára fiatal korának már hét színháznak volt a tagja. Mikor az Akadémián befejezte tanulását, azon melegeben a *Théâtre Français*-hez szerződött. Két évre a párisi *Gymnase*-hoz szerződött s innét *Pétervarra* ment, ahol a *Mihály* színháznak volt tagja. A fiatal művésznőnek itt sem volt nyugta, visszatért *Párisba* s *Sarah Bernhardt*-színházában, a *Vaudeville*-ben és a *Renaissance*-ban játszott. Ez után a változatos művészpályá után indul a külföldre.

**** Boldog szerző.** *Párisban* a legkomolyabban beszéltek a minap, hogy *Sarah Bernhardt* megígérte *Bonaparte* hercegnek, hogy ha színháza számára kieszközli *Rostandól* az *Aiglon* című új drámát, a bonapartistához pártol. Az *Aiglon* nem került színre *Sarah Bernhardt* színházában, s ezért a nagy tragika továbbra is republikánus marad. *Boldog* szerző ez a *Rostand!*

**** Halévy-ünnep.** *Párisban* nagy *Halévy-ünnepet* rendeznek a kiváló francia zeneszerző születésének százéves fordulójára. Az ünnepet május 27-ikén a nagy operában tartják meg s a mester világhírűvé vált dalművét, a *zsidó nő* adják elő. A dalművet 1835-ben adták először a párisi operában. Az ünnepégen a francia akadémia is részt vesz, amelynek *Halévy* nemcsak tagja, de életo fogytáig titkára is volt. Hasonló ünnepet rendeznek *Nizzában* is, ahol a mester 1862. március 17-ikén meghalt.

**** Betiltott darab.** A berlini rendőrség betiltotta a *Josefin* című színmű előadását. A darab *Bahr* bécsi író munkája s már a napokban lett volna a bemutató előadása.

**** Új színház Hamburgban.** *Hamburgban* új színház épül, amelyben kizárólag a drámát és a magasabb fajtájú vígjátékot fogják kultiválni. A szin-

háznak egy millió háromszázezer márká költsége már együtt van.

Gyermekhangverseny. A *Telefon Hírmondó* előzetesének gyermekei számára érdekes hangversenyt rendez holnap (csütörtökön). A koncertben szebbnél-szebb me-
sék és versek elmondásával, továbbá ének és zeneszámok előadásával közreműködnek: *Avangosy Anna, Léay Olga, Balassa Jenő, Odrý Zsuzs, Stróbasz Árpád, Zsigmond Mihály.* Kezdeté délután 5 órakor lesz. — Este a felnőttek szórakoztatására az Operaházban a Pagin Luiza vendégfellépé-
rel színe kerülő *Hugonották* előadását és utána a rendez-
igényzetét közvetíti a Hírmondó.

Dal

a nagyváradi tincsről.

I. Ami nincs.

Nagyváradon, bár egyre szépül,
S rég égett benn Elektra-láz,
Állandó színház még nem épül,
S lakatlan áll az árvaház!
Nincs vége még a régi dacnak,
— Van mindenütt efféle tincs! —
Többsége nincs a nagypiacnak
S a Bémer-térnek szinte nincs!

Az állandó színház helyének
Kérdése állandó maradt;
Állandóan róla szólt az ének
Az elmúlt harminc év alatt.
Nincs vége még a régi dacnak,
— Szívós, mint mindenféle tincs, —
Színháza nincs a nagypiacnak,
S a Bémer-térnek szinte nincs!

S mert mindkét térnek van barátja,
És mert a választás nehéz,
Amint mindenki tudja, látja,
A kívánt színház még se kész!
S vívmányaként a régi dacnak,
Színháza, — meddig él e tincs? —
A Bémer térnek, nagypiacnak,
És Nagyváradnak szinte nincs.

II. Ami van.

Nagyváradon, mely egyre szépül,
Mint láttuk, állandó a ház;
Állandó színház még nem épül,
Ellenben épült árvaház!
És hajba kaptak bár a tincsen,
S cibálják, huzzák, hasztalan;
Nagyváradnak színháza nincsen
Ellenben árvaháza van!

A bölcs tanács't ne érje sértés,
Bár elmúlt három évtized
És szóba sem került a kérdés,
Az árvakért, hogy mit fizet?
Mert évődvén a régi tincsen,
Csak építgette hasztalan,
Amíg kistűt, hogy pénze nincsen,
Ellenben árvaháza van!

S az árvaház kapuja zárva,
Vagy mondjuk úgy: árvaltán áll,
Hajléktaian maradt az árva,
Ha jóltevőre nem talál.
A régi kedves, drága tincsen
Civódik Várad hasztalan;
S hátr színháza s pénze nincsen
Hál' Istén, árvaháza van!

III. A tanulság.

Vegyük példának régi tettek
Homályba tünt, dicső nyomát,
Mit ablak nélkül építettek,
Ösmerjük Rátót templomát:
Hordjunk hát zsákba' napvilágot,
A házba, mely kicsit sötét,
S végezzük, — bár szívünkbe vágott, —
Be jól e tincs történet!

Legyen színház az árvaházban
Ugy nem kell sem piac, se tér.
S kik égnék harminc éve lánban,
A hosszú harc gyors végét ér!
Hordjunk csak zsákba' napvilágot,
A házba, mely kicsit sötét,
S végezzük, — bár szívünkbe vágott, —
Be jól e tincs történetét.

S árvaiknak, ha bérbé adja
Színházát, adhat jó sokat,
A bölcs tanács, ha megfogadja
E még bölcsőbb tanácsokat!
Fiat lux! Hordjunk napvilágot,
Nagyvárad sem marad sötét,
Végezzük, — bár szívünkbe vágott —
Be jól e tincs történetét!

Letsző Andor.

MŰVÉSZET.

□ **Vásárlás a Műosarnokban.** Mai napig a következő műveket vásárolták meg: *Koszol Jenő:* Velencei részlet, vevője *Nemeshegyi Béla; Ujváry Ignác:* Duna Kis-Marosnál, vevője *Mészáros Ferenc; Tornai Gyula:* Alkazár, vevője *Hübner Imre; Szlányi Lajos:* Hajnal pirkadása, vevője: gróf *Andrássy Ti-vadar, Tornai Gyula:* Granadai Emlék, vevője *Lukács Antal; Franz Stuck:* Amazon, vevője ismeretlen; *Mihálik Dániel:* Őszi borulat, vevője *Baththyány Lajosné grófnő; Szenes Fülöp:* A kis hamis, vevője *Nemeshegyi Béla; Fábrián Béla:* Est, vevője a IV. nyeremény nyerdője; *Simonson Castelli:* Caprice en rouge, vevője *Polyák Menyhért; Szlányi Lajos:* Tájkép, vevője *Polyák Menyhért és Katona Nándor:* Hangulat a Dunán, vevője *Fernbach József.*

□ **Erzsébet-émlékszóbor Mentoneban.** A francia Riviera kegyeletes lakossága nem tudja, nem akarja *Erzsébet* királyné emléket felejtetni. Csak nem rég leplezték le *Cap-Martinban* *Erzsébet* királyné emlékbobeliskjét és már is híre érkezik, hogy *Mentone* lakossága is emléket állít a magyar királynénak azon a hidon, amely *Mentonet* összeköti *Cap-Martin*nal. A hidat *Erzsébet-hidnak* keresztelik el és a szobrot e hó 30-án fogják ünnepélyesen leleplezni.

□ **A Nemzeti Múzeum új Munkácsyja.** A *Nemzeti Múzeum* képtára a napokban igen érdekes és becses festménnyel gyarapodott. Ez a festmény *Liszt Ferencnek Munkácsy Mihály* által festett arcképe, amely *Liszt Ferencet* zongora előtt ülve ábrázolja és *Liszt életének* utolsó éveiből való. Az érdekes festményen *Munkácsy Mihály* ecsetvonásaival a következő felírás van:

Liszt Ferencnek — Munkácsy Mihály.

Ez a kép eredetileg annak a nagyon ismert és elterjedt rézkarcnak, melyet *Rippel-Rónai József* készítet. A képet, amelytől *Munkácsy Mihály* né csak azon feltétellel vált meg, ha vevője azt a *Nemzeti Múzeumnak* adja, *Orosdy Fülöp* ajándékozta a muzeumi képtárnak, ahol azt már el is helyezték.

□ **Szent Márton szobra Pozsonyban.** A pozsonyi székesegyház mögött majdnem eldugva áll *Donnez* Ráfelnak egy kiváló műve: *Szent Márton* lovasszobra. Az idő vasfoga nagyon megrongálta már e kiváló műalkotást. Most az a terv merült fel, hogy ezt a szobrot kissé megjavítva a székesegyház előtt állítsák fel. *Fadrusz János* hajlandóan nyilatkozott, hogy szülővárosa iránt való kegyeletből *Donner* művét az eredeti után újból megmintázza és bronzba öntve a még szabályozandó téren a székesegyház előtt felállítja. *Fadrusz* művészi munkájáért nem kíván semmit. A bronzba öntés és egyéb költségek mintegy 18.000 forintot tennének ki. Pozsony városá nagyon lelkesedik a tervért, amely valószínűleg kivitelre kerül.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

□ **A Magyar Néprajzi Társaság** ma délután *Szalay Imre* elnöklésével ülést tartott, amelyen dr. *Erdélyi Pál* érkezett a *virágénekekről*. A tetszéssel fogadott előadás után dr. *Katona Lajos* érkezett az *Akastyány-hegyről*. A felolvasó ülés után választmányi ülés volt.

EGYESÜLETEK.

(A Női Tisztviselők Országos Egyesülete), mely az állami hivatalokban, pénzügyzetekben és kereskedelmi alkalmazásban levő női tisztviselők szellemi és anyagi haladásának előmozdítását célozza, dr. *Hegedűs Sándornét*, a kereskedelmi miniszter ne-jét kérte fel az egyleti védnökségre, aki azt — tekintettel az egyesület nemes céljaira — készséggel elfogadta.

(A Magyar Férfitalpal Divatgyűlés) 15-ikén tartotta meg *Porfi Gyula* elnöklése alatt választmányi ülését. Egyhangulag elhatározták, hogy az egylet működését és hatáskörét csak egyoldalúan felülnemő eddigi cím helyett új címet vesznek fel s e végből a belügyminiszteriumtól a *Magyar Katalipápar Egyesület* cím engedélyezését kérelmezik. Az alapszabályok kidolgozásával *Fischer Jenő* és *Fischer Izstó* bízták meg.

(A Budapesti Gyógyászorészettanhallgatók egy-letében) dr. *Winkler Lajos* egyetemi magtanár *Az ivóvíz vizsgálata* címen sikerült felolvasást tartott. A nagyszámu közönség és hallgatóság az előadó tanárt lelkesen megélejezte.

(Adományok.) A bécsi magyar-egylet részére az *Erzsébet-segélyalappal* újabbán *Bars vármegye* 50 frtot, *Ung vármegye* 20 frtot, *Győr sz. kir. város* 5 frtot s a magyar országos központi takarékpénztár 50 forintot adományozott. Ezenkívül gróf *Szechenyi Manó*, ő feleége személye körüli miniszter, részben *Wjdenbruck baroné*, szül. gróf *Esterházy Miza* szives közbenjárására az egyesületbe újlag mint alapítók tagok beléptek, gróf *Szechenyi Béla* és gróf *Festetics Vilmos* egyenkint 100 forinttal.

SPORT.

.. **Ügető versenyek.** Hat hónapi szorgos munka után végre befejezték az ügetőversenytér át-
alakítási munkálatait és az urkoosikok újaszervezett szövetkezete holnap nyitja meg teljesen modern pályáját. Ez a megnyitás, mely első nyilvános szereplése lesz az új egyesületnek, mint a kitünő programból sejtjük, méltó lesz az új versenyterhez, mert az egyes futamokra egy a meunységet, mint a minőséget tekintve oly jól sikerültek a nevezések, hogy azok érdekességét ezzel már előre is biztosítva látjuk. Legtöbb lovat, számszerint tizenkilencet neveztek a *Vencsellői díjra*, tíz ló indulhat a *Városligeti díjban*, a *Jukker díjra* pedig öt négyesfogatot neveztek. A tipelést most még nagyon nehéz teszi, hogy a nevezettek jó része még nem vett nyilvános versenyben részt. A már meglevő formák sláplján a következők győzelmében bíznak:

I. *Sennyey — Andrássy.*

II. *May Flower — Lady Nuthling.*

III. *Tűzoltó H. — Első — Puri.*

IV. *Sennyey — Károlyi.*

V. *Andrássy — Károlyi.*

VI. *Braun kocsí.*

.. **Bécsi futtatások.** A negyedik nap főeseménye a 20.000 koronás *Allamdíj* lesz, melyért nyolc szép multu ló állhat ki a küzörtéren. Ezek közül, értesülésünk szerint a következők vesznek részt a versenyben:

Kelet Rumbold

Aruló Adams

Lulu Hyams

Bátor Barker

Tip Top Smith

Statesman Wilton

Ezek közül nekünk *Lulu* tetszik legjobban, melyet eltökélte mult évi formától, a *Springer istálló* kitünő formája is nagyon ajánl. Mellette *Statesmanban* bizunk leginkább. A program többi futama csupa apró versenyből van összeállítva s ezekre jelöltjeink a következők:

I. *Remény — Scipio.*

II. *Györgyike — Cecilie — Cromwell.*

III. *Lulu — Statesman.*

IV. *Sandwich — Esthajnal — Dogma.*

V. *Valaki — Szessely II.*

VI. *Podrász — Toll.*

VII. *Millefeurs — Verbung.*

.. **A beszélőjság a bécsi löversenyekről.** A *Telefon Hírmondó* holnap (csütörtökön) a bécsi löversenyek eredményéről tudóstíjójának telefonjelentései nyomán már a *délutáni órákban* részletes tudósítást olvastat fel.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **A Pulszky-Sima párbaj.** Két év előtt a parlamentti viták folyamán elhangzott szenvedélyes szavak és kölcsönös sértések szolgáltatnak okot arra a párbajra, amelyet karddal vívtak meg *Pulszky Ágost* és *Sima Ferenc*, s amelyben *Pulszky* szenvedett csekélyebb jelentőségű sérülést. A törvényszék párviadal vétsége miatt mindkettőt vád alá helyezte, de a végtárgyalást alig tudta megtartani, mert hol *Pulszky*, hol *Sima* maradt el. Végre detektívekkel vezették elő mindkettőt, s a bíróság *Pulszkyt öt nap*, *Simát* három heti államfogházra ítélte. Valamennyi fél felebbezése folytán az ügy a táblához került, amely *Burg Lajos* bíró előadása nyomán megerősítette az első bíróság ítéletét.

§§ **Sajtópör.** *Major Miklós*, *Makó* volt polgármestere, jelenleg *Csanádmegye* árvaszéki ünöke ellen *Barcan Antal* makói árvaszéki jegyző az *Arad* és *Videkben* támadó cikket írt, hogy *Major* a *dákóromán Trübnökben* igazat. A közleményért a *nagyváradi* sajtóbírósság egyhangulag vétkesnek mondta a vádlottat, mire a törvényszék *Milye Gyula* elnöklése alatt, dr. *Perjessy* ügyész vádbeszédére *Barcan* egy havi államfogházra ítélte.

§§ **Halálra ítélt orgyilkos.** *Brünnen* ma egy *Zavrak* Antal nevű 27 éves mesterlegényt, aki február 20-án *Potrazil* Antal brünni órást és ékezőrészét orozva meggyilkolta és kirabolta, három napi tárgyalás után, jöllehet mindent taga tott, az esküdtek egyhangu verdiktje alapján kasztársa ítélték, mintán az esküdtek a hozzájuk intézett bünességi kérdésekre egyhangulag igennel feleltek.

TÁVIRATOK.

A cár és a finnnek.

Helsingfors, április 19. Az itteni lapok jelentése szerint *Miklós cár*, meghallgatván az államtitkár jelentését a finn fökormányzónak a február 3-iki manifesztumra vonatkozó körrendelete tárgyában, megparancsolta, hogy adják tudomására a fökormányzónak, hogy a cár örömmel vette tudomásul a körirat tartalmát.

A stíriai tartománygyűlésből.

Grác, április 19. A tartománygyűlés mai ülésén gróf Lamberg a mezőgazdasági bizottság nevében jelentést tett a szarvasmarhákra a tüdővész ellen való beoltásáról szóló javaslatról. A tartománygyűlés elhatározta, hogy a tartományi bizottság érintkezése lépjen a belügyminisztériummal a végre, hogy a marhatüdővész ragadós betegségnek minősítsék, tovább is, hogy a tüdővész ellen való védőoltást a Magyarországból és Horvátországból behozott szarvasmarhákra alkalmazásuk és az esetben, ha Magyarországon járvány tör ki, a lehető leggyorsabban rendeljék el a határzárt.

A számoai konfliktus.

London, április 19. A Reuter-ügynökségnek jelentik Washingtonból, hogy a számoai bizottság tagjai körülbelül négy napig Számoában maradnak, azután visszatérnek Washingtonba, ahol megszerkesztik közös javaslatukat.

London, április 19. Az alsóházban Brodrick parlamenti államtitkár bejelentette, hogy a Számoai ügyben érdekelt három hatalmasság a következő megegyezésre jutott:

A legutóbbi zavargásra való tekintettel és a rend és nyugalom helyreállítása érdekében a három hatalmasság a szigetek ideiglenes kormányzására bizottságot nevezett ki. A cél érdekében a bizottság tagjainak kezében lesz a legfőbb hatalom a szigetekeken. Mindenkinél, aki ott hatalmat gyakorol, akár a berlini szerződés rendelkezései alapján, akár más alapon, alá kell vetnie magát a bizottság parancsának. A biztosoknak hatalmukból folyó intézkedései csak úgy érvényesek, ha mind a három biztos hozzájárul. Ha a biztosok valamely pontra nézve meg nem egyezhetnek, kormányukhoz fordulnak utasításért. A három biztos külön-külön jelentést fog tenni a legutóbbi eseményekről és vagy együtt, vagy külön-külön javaslatokat fognak előterjeszteni a jövődéli kormányzásra nézve.

Brodrick megjegyezte végül, hogy a kérdésre vonatkozó táviratokat a Ház elé fogja terjeszteni, mielőtt a vizonyok megegyednek.

Nemzetközi vámeretekeztet.

Brüsszel, április 19. Holnap összeül a különféle vámkérdések, nevezetesen a szeszirtalmu italoknak Afrikába való bevitelére vonatkozó kérdések szabályozására összehívott nemzetközi értekezlet. Az értekezleten kormányaik megbízásából részt vesznek Franciaország, Anglia, Portugál, Spanyolország, Svéd- és Norvégország, Olaszország és a Kongó-állam diplomáciai képviselői, továbbá Belgium képviselői és az említett államok részéről kiküldött szakértők.

Pusztító földrengés.

New York, április 19. A *New York Herald* jelenti *Buenos-Ayres*-ből: *Vinchina és Jaquel* körzeteit (Rioja argentiniai tartományban) egy földrengés elpusztította. Sok ember életét vesztette. A Vinchina közelében levő Umango tűzhányó hegy kitörése nagy károkat okozott.

A spanyolországi zavarok.

Berlin, április 19. Varsóból táviratozzák a *National-Zeitung*-nak: *Don Jaime* herceg, *Don Carlos* fia, aki egy orosz ezredben szolgált, néhány nappal ezelőtt külföldre utazott. Azt mondják, hogy a herceg Párisban a karlistákkal tanácskozott. Az orosz kormány felszólította a herceget, hogy haladéktalanul térjen vissza ezredéhez. Ez a felszólítás azt bizonyítja, hogy az orosz kormány egyáltalán nem szándékozik a karlisták törekvéseit előmozdítani.

Madrid, április 19. *Castelar* tudtára adta barátainak, hogy a murciai mandátumról lemond, mert azt hiszi, hogy erkölcsi vereséget szenvedett.

Tortosa, április 19. Ma temették el a vasárnapi zavargások egyik áldozatát a lakosság tömeges részvétele mellett. Az üzetek zárva vannak. 88 községi alkalmazottat letartóztattak.

Robbanás.

Bilbao, április 19. A bilbao-santanderi vasútvonal építésénél Olaveaga községben sziklarepezés közben robbanás történt, amely tizenöt embert megölt.

Düsseldorf, április 19. Ma délben a Gerresheim mellett fekvő Keil-féle tüzjatkészergyárban robbanás történt, amely a tulajdonosnak és három munkásnak az életébe került.

A kínai harcok.

Hongkong, április 19. Tegnap este a hongkongi ezrednek még egy századot küldtek ki Tai-puba. A csapatok ma előnyomulnak a Deep-űből felé, hogy ágyúszázadok segítségével megszabadítsák azt a vidéket az ellenségtől.

London, április 19. Mint a Reuter-ügynökségnek Hongkongból mai kolettal jelentik, a Tai-pufuba küldött csapatok tegnap este visszatértek Hong-

kongba és azt jelentik, hogy a lakosság a községek legnagyobb részét elhagyta. A felkelők közül, akik valószínűleg északi irányban vonultak vissza, a csapatok senki sem láttak.

A filippinók harca.

Madrid, április 19. Manilai hírek szerint egy spanyol fogoly, aki a tagáloktól megszökött, azt mondja, hogy a felkelők ötvenezernél több fegyver, kétszáz ágyú és elegendő lőszer felett rendelkeznek. A sziget belsejében nyugalom van. A földmunkások haladnak. Élelmi szer utig elég van.

Vasutépítés Kis-Ázsiában.

Konstantinápoly, április 19. Minthogy gróf Kapiszt orosz részről tett nyilatkozatok következtében lemondott arról, hogy engedélyt kérjen az Alexandrettetől Bagdadig építendő vasut és különféle mellékvonalak építésére, egy tőkepénzes-csoport önállóan tesz most lépéseket a Kapiszt által tervezett vasutak koncessziójának megszerzésére kilométer-garancia nélkül és e végre egy képviselőt küldött ide.

Közgazdasági táviratok.

Berlin, április 19. (A *Budapesti Napló* tudósítójának távirata.) *Esti forgalom.* Négysszázalékos magyar aranyjárdék 100.40. Magyar koronajárdék 97.50. Osztrák hitelrészvény 223.25. Osztrák-magyar államvasut 154.25. Déli vasut 26.50. Északnyugati vasut ——. Elbavölgyi vasut ——. Orosz bankjegy készpénz 216.15. Buschtiehradi ——. Orosz bankjegy ——. (Ultimo.) Lombard —.—.

Frankfurt, április 19. (A *Budapesti Napló* tudósítójának távirata.) *Esti forgalom.* Osztrák hitelrészvény 223.—. Osztrák-magyar államvasut ——. Déli vasut 26.70. Magyar aranyjárdék ——. Magyar koronajárdék ——. Osztrák aranyjárdék ——. Osztrák ezüstjárdék ——. Osztrák papírajárdék ——. Bécsi bankjegyesület ——. Alpesi bányarészvény ——. Olasz járdék 94.70. Diskontó-bank 195.20. Laura-Kohász 242.50. Harconi 193.25. Szilárd.

New York, április 19. *Liszt* helyben 2.80. *Buza* májusra 79.%, júliusra 80.%, szeptemberre 78%. *Tengeri* májusra 40.4%.

Chicago, április 19. *Buza* márciusra 74.7%. *Tengeri* májusra 35.2%.

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

P. R. Budapest. Köszönjük a közlöményt. Méltóztassék csak tovább folytatni a tudományos apróságokat. Az olyan szakcikkeknek azonban, amilyenről a levélben van említés, esetleg hosszabb ideig kell várakozni. Üdvözlét.

Grác. (V.) Ne méltóztassék magának hiábavaló költségeket okozni, mert a küldött táviratoknak nem vehetjük hasznát. Grácban van rendes tudósítónk.

Ruszpolyána. Be kell bizonyítani, hogy a családnak szüksége van arra a női munkaerőre, melyet ön házassága által pótolni szándékozik. A kérvény a honvédelmi miniszterhez intézendő. Mellékelni kell: a születési bizonyítványt, tisztí orvosi bizonyítványt, a családban élő női tagok (édes anya, nővérek, fiúvéré feleségei) egészségi állapotáról, illetőleg munkaképességéről; községi bizonyítványt, melyben a községi előjáróság a nősülési engedélyt kérelmező egyéb viszonyairól (családi, jövedelmi és birtokviszonyok) tesz tanúságot; az állítási lajstromkivonat, mely hivatalból melléklendő. A folyamodványra 50 kros bélyeg, a születési bizonyítványra 50 kros bélyeg, a többi mellékletekre pedig 15 kros bélyeg szükséges.

Z. D. Budapest. Az *Európa melege* című cikket *Vallányi E.* írta. E név mögött a magyar technikai tudomány egyik kitünősége rejtőzik.

Phylax. A tartalma ügyes és ötletes, de verselése még nem üti meg a mi mértékünket. Próbáljon szerencsét kisebb lapnál.

K. B. Versee. Szakértőknél tett kérdézősködéseinkre csak most kaptuk választ, hogy a kértetett irtószér „Patkány-kolbászk” név alatt van forgalomban s Budapesten Török József gyógyszerárában kapható. Szabadalma ügyében méltóztassék egyenesen a M. kir. Szabadalmi Hivatalhoz (VII. Erzsébet-körút 19. sz.) fordulni, ott hivatalból adnak felvilágosítást.

Szatmár. 1. Most már bizonyára ön is tudja, hogy az az igen előkelő kormánypartí politikus, akiről akkor cikkünkben szó volt, Széll Kálmán miniszterelnök volt. 2. Carlylenek valmennyi művét megkaphatja német fordításban. Schillernek Carlyle-tanumánya nem jelent meg magyarban, ellenben német nyelven akarwelyik németországi könyvkereskedőnél megkaphatja. 3. Az akadémiai *Olcsó Könyvtárban* jelent meg róla egy értekezés. 4. Személyes okokra vezethető vissza, hogy K. I. még mindig nem tagja a Kisfaludy-Társaságnak. 5. Igen, magasabb színvonalon áll, B. Thury Zoltán, a Katonák szerzője református vallású. 7. Sőt ellenkezőleg. Zsllip ur igen gyakran pr.dukájai szójátékait a *Közönlök* rovatában. Az ön szójátékát pedig annyira jónak találta, hogy nem ismert benne magára. Azért is tettük fölre.

Erna. Az még nem volna baj, hogy ilyen fiatal lány létere verset ír. Az ilyesimből kigyógyul az ember, mint a báránymilőlől. De hogy a vers mellé az ajánlólevelet is versben írja, ez már komolyabb aggodalomra ad alkalmat. Ismeri az óvatos ifjúról szóló anekdotát? Az óvatos ifjút fölkeríték, hogy adja óvatosan tudtára Szabónénak, hogy meghalt az ura. Az óvatos ifju berontott Szabónéhoz:

— Itt lakik özvegy Szabóné?

— Özvegy? Szabóné itt lakik, én vagyok az, de nem vagyok özvegy!

— Nem özvegy? Fogadjunk, hogy özvegy. Épp most ütötte meg az urát a guta!

Ha tehát ön nekünk verset küld, ne kezdje azonnal rimekkel...

Lydia. Nagyon naív történet, de paraszttörténetnek még mindig nagyon is raffiniált. Sajnáljuk, de nem közzülhetik.

Lilike. Kicsit megkésve kapja ugyan a választ, de azt hisszük, még mindig nem későn. A rovat vezetője heteken át beteg volt s levele elzárva hevert a fiókjában. Ime tehát a feleletünk: 1. Ha rokona az a fiatal ember, igenis van joga arcképet kérni, ellenben önnök is joga van ezt a kérelmet nem teljesíteni. 2. Egyáltalában semmiféle illetlenséget nem követ el, ha egy rokonának ad arcképet. 3. Az bizony már nem udvariatlanság, de gorboság, ha valaki egy tizenhétéves leánynak a szemébe mondja, hogy huszvévesnek nézte. Az ilyen vétséget rendszerint csak megfelelő számú virágcsokrokkal és Kugler-bonbonokkal, vagy pedig azzal lehet expialni, ha minél előbb beszél a mamával, föltöve, hogy az a tizenhétéves kis lány is ugy akarja. 4. Fialat leánynak nem illik este kíséret nélkül kimennie. Még kevésbé illik egy fiatal ember kíséretét s legkevésbé a karját elfogadni, ha különben az a fiatal ember nem rokona vagy vőlegénye. De akkor is csak úgy szabad a kíséretet vagy férfikart elfogadni, ha valaki gardirozza... És ha bohó szivecskéje — mint levelemben írja — még többet is kívánna tudni, írja meg bátran, mi szívesen válaszolunk a kérdéseire. Kedves üdvözlétét pedig szeretettel viszonzozza az egész szerkesztőség.

Elizsuka. Dombóvár. 1. Nos hát a „szerkesztő bácsi” azt üzeni, hogy a kisasszony a nyertes s bátran és jó étvágygyal elfogyasztathatja a kiérdemelt Kuglereket. A *Postkarte* szót igenis ki kell törölni, mert a Magyarországon feladott postkártyák: levelezőlapok és magyar postabélyeg dukál reájuk. Ezekből, no meg a többi postakincstári illetékből közel tízmillió haszna van a magyar államnak s ezt az állami jövedelmet némi részben az Elizsuka kisasszony gyűjtőszervevénye is szaporítja. 2. Ha bizalmas ismerőse küldte, illik megköszönni; ha idegen, nem tartozik köszönettel érte.

R. Guta. A kérdés kissé nagyon is furcsa. Ha egy férjes asszony egy nőlen férfi lakására följár, megcsalja-e férjét, vagy nem? Hát kérem, ezt először is attól a hölgytől kell megkérdezni, nem pedig tőlünk, mert azt ő tudja legjobban. Másodsor pedig, ha már harmadik személyhez fordul a kérdéssel, ne várjon erre határozott feleletet. Az asszony vagy hü az urához, vagy nem. Ha hü, járhat, ahová akar, nem csalja meg; ha hüllen, akár mindig otthon ül is, mégis megcsalja. Annyi azonban szent és bizonyos, hogy a fennálló társadalmi szabályok szerint egy szerető nem illő dolog az, hogy egy asszony a nőlen férjéhez meg a legártatlanabb céllal is ellátogasson. Ebhez vita se ter, oly szent ez, mint ahogy kétszer kettő négy. Egyébként pedig nagyon csalódik, ha — mint írja — azt hiszik, hogy Budapestben világvárosi élet van. Világvárosi élet például Párisban van, de már Bécsben sincs.

H. D. Hajdu-Dorog. 1. Igen, letehető a gyakoronoki vizsgát, ha ki tudja mutatni, hogy a szükséges előképzettség (hat középsikola) és két évi gyakoronoki idejét betöltötte. 2. Folytathatja tanulmányait magyar egyetemem, ha a kari dékan rendben találja az okmányait s beiratkozásra elfogadja. 3. Ha oklevélét a közoktatási miniszterium által nosztrifikáltatja, akkor igen, különben nem.

Emeloch. A házassági jogról szóló törvény 11. §-a értelmében, testvér a testvérenek verszerintű leszármazottijával nem köthet házasságot. A király azonban, az igazságügyminiszter előterjesztésére, a törvény tilalma alól fölmenteti. Folyamatosan tehát a királyhoz s igyekezzék az igazságügyminiszteriumban jó protekciót szerezni, hogy a miniszter pártolólag terjeszse föl az ügyet a királyhoz.

Belas. Kérdéseire annak idején teljes részletességgel válaszoltunk. Nincs időnk reá sajnos, hogy ezt a választ kikérjük, és újra lenyomassuk, de sziveskedjek utána nézni, mikor írta hozzáunk levelet s a *Budapesti Napló* valamelyik reá következő számában meg fogja találni a választ.

B. G. Budapest. Ugy emlékszünk, hogy kérdése minden alkalommal válaszoltunk, de elkerülte figyelmét. A választások előléptetését eddig a költségvetés lassu menete késleltette, de most már, miután a költségvetési tárgyalások rövid idő alatt véget érnek, az előléptetéseket is csakhamar nyilvánosságra hozzák.

KÜLÖNFELEK.

Zante.

— Pásztor Árpád fordítása. —

Csodás sziget! A legtisztább virágnak
Nevétől kaptad tündérlő neved.
Emlékeim, ha látak, rajza szállnak.
Hány szép órát köszönhetek neked!
Hány mult gyönyörnek fordul vissza utja,
Hány holt remény támad föl hirtelen?
A drága lányt is hányszor látom újra,
Ki soha többé nem jár téreden!
O jaj!.. Soha!.. E sóz gyászos hatalma
Mindent ledönt.. Nem tetszel már soha!
Emléked nem kell! Réted mosolya!
Átkos virágos földed síkja, halma..
Jácint sziget, o bíboros Zante!
Isola d'oro! Fior di levante!

Edgar Poe.

† Demosthenes dadogása. Az embernek végre is mindenre el kell készülnie. Semmi sem állandó és gyakran le kell mondanunk évezredek hagyományokról is. Eddig például meg voltunk győződve arról, hogy Demosthenes dadogott s erről úgy szokott le, hogy kavicsot tett a nyelve alá s a tenger partján addig szónokolt jó hangosan, amíg végre tisztán beszélt. Dr. Charvin, a párisi dadogók intézetének igazgatója most elrontja mindezt s egy cikkében kijelenti, hogy ez a hit téves. Ezzel nemcsak a történeti igazságot akarja helyreállítani, hanem első sorban mint orvos harcot üzen mindazoknak a káros módoknak, amelyekkel a dadogók a bajuktól megszabadulni akarnak. Mert manapság sok dadogó követi a klasszikus példát s kavicsot, vagy kemény gummilabdát rág, amivel csak a foghasát rongálja. Az egész félreértés különben csak Plutarchosnak a műve, aki a legközelebb eső kifejezést vette elő, amikor Demosthenes bajáról beszélt. Pedig Demosthenes Aristophanes és Ciceró tanuskodása szerint nem dadogott, csak éppen az *et*-et nem mondta ki jól. Plutarchos maga elmondja, hogyan gyakorolta magát a jó kiejtésben Demosthenes az *o Satyros* nevű színész barátjával. Euripides és Sophokles verseit kellett szavalnia s ha a kiejtése rossz volt, újra, meg újra el kellett mondani a verseket. Lement azonkívül egy pincébe, leborotválta félig a haját, hogy ilyen módon ne mutakozhassék emberek előtt, amíg egészen ki nem gyógyul a bajából. Mivel továbbá nemcsak az volt a baja, hogy a nyelve nehezen mozgott, hanem mert a hangja is gyöngye volt, ami az *o* szónoki karrierjében megakadályozta volna, azért járt ki a tengerpartra, hogy a harsogó hullámok tulkiabálásával fejlessze a hang-

ját. És a tisztá kiejtés elsajátítására jónak látta, hogy kavicsokat tegyen a szájába. De Demosthenes nem dadogott, mint dr. Charvin állítja.

† Az ur a házban. Rövidesen intézte el egy újdonsült asszonyka egy északfranciaországi városkában. Nagyon csinos leányzó volt és szegény a menyasszony, csunya és gazdag a vőlegény, azért roppant nagy közönség érdeklődött az esküvő iránt. A templom zsúfolva volt. Alig végződött be az esküvői szertartás, alig jegyezte be az ifjú pár a nevét a sekrestyében az anyakönyvrbe, amikor az asszonyka hirtelen megszólal:

— Az lesz az ur a házban, aki hamarabb lesz künn az utcán!

És mintha csak vidám gyermekjátékot folytatna, összekapta egyik kezével a menyasszonyi ruháját s emberen, tömegben keresztül sbebel-lobbal kitért az utca-ajtóra. Amikor már ott volt künn az utca közepén, lélekzett csak fel és nyugodott meg, aztán visszafordult diadalmasan. Csakugyan *o* volt hamarabb künn. A vőlegény éppenséggel nem törte magát utána, annyira meg volt lepote. Vagy tán nagyon nyugodt is volt. Gondolta magában: „Enyém vagy már — pénz beszél, az ur a házban.”

† A legmodernebb sztrájk. Alig rendezték be Párisban az első automobil fiékkor állomást, már is kitért a kocsisok között a sztrájk. Az automobil-társaság összesen húsz autót állított a közönség rendelkezésére s így nincs kilátás arra, hogy a sztrájk impozáns legyen. A társaság a szerencsétlen kocsioktól huszonhárom frankot követel minden nap. Ha a kocsi nem tud ennyit összemotorolni, sajátjából kell fedezni a különbséget. Már pedig legújabbán a párisi járókelőknek rendes mulatságává vált a megrekedt motoros kocsiokban gyönyörködni. Amint javában rohog a kocsi, egyszerre csak egyet tüszent a benzinnel, a menetsebesség mind kisebb lesz, végül a kocsi káromkodik, a kocsi megáll és az utas nem fizet. Persze, hogy így nehéz napi nyolc óra alatt huszonhárom frankot összeszerzeni, nem is szólva arról, hogy a megrekedt gépkocsikat haza vonszólva és gúnyosan mosolygó konfliktusok tulajdonosai is igényelnek némi pénzt e szolgáltatukért.

† A cowboy a színházban. Egy amerikai színész, aki sokat vendégszerepelt Amerika különböző vidékein, beszéli el vendégszereplő körútjából a következőket:

Borzalmasan forró nap volt, amikor Livingstoneba kerültünk. A cowboy ötven mérföldnyi kerületből özönlöttek be a városba. Egész napon át lövöldöztek a revolvereikből és ergették a rakétákat. Este éppen Othello-t adtuk s az előadást a megállapított időben kezdtük meg. A színház csaknem

teljesen üres volt, de körülbelül félórával az előadás kezdete után óriás lármá, ordítás hallatszott kívülről, a cowboy érkeztek meg kutyástól, fegyverestől, rakétástól, mindenestől. Amikor végül letelepedtek, teljes meglepődésüket nyilvánították Othello iránt. Azt mondták, hogy:

— Csinos fu ez az Othello!

Nemkülönben Desdemona is elhalmozta hasonlító bókokkal. Aztán megszólalt valaki:

— Most pedig öreg cimborá, rajta!

És az előadás tovább folyt naggyobbrészt kutyák előtt. A szinpad és az első sor között egy hatalmas újfundlandi telepedett le, amely derék állat nagy nyugalommal figyelt az előadásra. Minden egészen jól ment mindaddig a jelenetig, amikor Othello megragadja Jago tarkát. Ez már sok volt az újfundlandinak s egy hatalmas ugrással a szinpadon termett. A hatás óriás volt, a többi kutya mind követte a vezér példáját s a következő pillanatban mind ott volt a szinpadon. Egy kicsit megakadt az előadás.

† A kutya és a pohár. A Temps azt az érdekes kérdést tárgyalta, mért fél a legtöbb kutya a pohártól. Az olvasók köréből egész sereg levél érkezett, amely különféleképpen magyarázza meg a dolgot. Egyik olvasó úgy vélekedik, hogy a kutyanak ez a félelme onnan ered, hogy a kutya látóképessége a szaglásához mérten nincs eléggé kifejldve. Ha a kutya meglát egy poharat, nem döntheti el, hogy mi van benne. Az orrával nem tud eléggé tájékozódni, azért bizalmatlan és elszalad. A Temps erre megjegyzi, hogy nem bizalmatlanságról, hanem igazi ellenszenvről, félelemről van szó. De ez a félelem csakis a pohár megpillantására támad benne s palack, vagy ablaküveg semmi hatással nincsen rá. Egy másik olvasó azt írja, hogy az a kutya, amelyik irtózik a bortól, azért szökik a pohár elől, mert ha látja, a bort érzi. Egy harmadik olvasó azt ugyancsak érdekesen világítja meg a kérdést. Azt mondja, hogy tizennyolc esztendő koráig egy csöpp bort nem ivott, de akkor orvosi rendeltet kellett innia. Nagy megerőtetésébe került s azóta ki nem állhatja a poharat. Most már jobban izlik neki a bor, de csak kávécsészéből tudja inni. A legtöbb olvasónak az a véleménye, hogy a kutyák naggyobbrészt azért futnak a pohár elől, mert valaki bizonyára leöntötte őket vagy egyszer egy pohár vízzel. Ugy látszik, hogy ez a vélekedés a legelfogadhatóbb.

† Előfizetési árak. Érdekesen jellemzi a múlt századbeli újságok viszonyait a következő kis panasz, amely a *Les laines* című lap 1790. június 4-iki számában olvasható:

„Előfizetők egyre rosszabbul fizetnek. Egy ur burgonyával fizet, egy másik *mansi* fagygyertyával. Egy hölgy kézimunkával fizetett elő, egy *champagnei* pap pedig pezsgőborral.”

REGÉNY.

Edith bosszúja.

(27)

— REGÉNY. —

Híra: SZÁNTÓ KÁLMÁN.

Lélekzetvételének kurta sziszegését jobban lehetett hallani s a komoly, áhítatos falak is mintha még előkelőbb, áhítatosabb szürkeséget árasztottak volna. Korinna a legkényelmesebb szölyét toltta elé a püspököknek és segédkezett neki, hogy kényelmesen elhelyezhesse nagy testét.

A radnóthi választókerület, melyhez az illésfalvi szavazók, az *ógrófné* és a tábornok birtokai is tartoztak, éppen ideje korán üresedett meg. Az egész ósi világ fel volt abajgatva, mióta a kormány a mult napokban kijelentette, hogy készen van a házasság rendezéséről szóló javaslatl a házasságkötés egységes formájául a kötelező polgári házasságot választotta. A régi avas paloták, püspöki rezidenciák mintha megreszkettek volna a hirre s mintha a föld megindult volna alattuk. Megrémült szemek mintha vörös lobogót láttak volna lengedezni, kegyetlen, nagy, fosztogató forradalom vörös zászlaját.

Principis obsta! Mindjárt elején meg kell a kormánynak mutatni, hogy olyan kést veit a kezébe, melylyel maga-magát fogja lemészárolni. Fejtse ki egész hatalmi súlyát minden jó katolikusk, keresztelés háborút prédikáljon a szöszékről a pap, fél kell rázni az egész keresztény népet! A radnóthi új választás éppen kapóra jön: ott könnyen meg lehet mutatni, hogy mire képes a végtelenség keserített „nemzet” a maga megtámadott hitéért. Szervezkedni fognak és mindjárt szembe is szállani a kormánnyal a kereszt iel-

vénye alatt. Rideg, türelmetlen és kizárólagos alapon: A ki nem velünk, az mind ellenünk!

Az *ógrófné* kijelenti, hogy feles földet csak azok kapnak tőle, akik az *o* jelöltjükre szavaztak le, a tábornok, akinek birtoka egész katonás modorra van berendezve, egyszerűen bekommandirozza az *o* választóit, a püspök pástorlevelet küld széjjel s a papok esküt vesznek a hivatól az igaz ügyre. Illésfalvynéről szó se lehet, *o* majd megteszi a magáét.

— A radnóthi plébánost fogjuk fölleptetni, egy egyszerű falusi papot s annak a személyében fogjuk az ügyet diadalra vinni! Majd megmutatjuk! — kiáltott közbe Egerváry s az öklével fenyegetőzött.

Ó rá az volt bizva, hogy a maga főuri tekintélyével segítse majd a falusi korteseket.

— De Tarnay a magaszolgabíró tekintélyét is érvényesíteni fogja. Félnék tőle s rászavaznak majd, csakhogy szabaduljanak tőle.

— No hisz majd meglátjuk, hogy mit bir az urf ellenünk! Nagyon megnövesztettük már a szarvát ugy is. Az asszonyok kényeztettek el, szólt a tábornok, szemrehányó pillantással az *ógrófné*ra, mintha az még kényeztetetne valakit.

A háttérben, a hova visszavonult, megszólalt Korinna.

— De hisz Tarnay közénk tartozik, minék az ellen ilyen hajszásit indítani. Ha névleg nem is, de szívben bizonyosan.

Az anya meglepődve tekintett rá.

— Az?! no, ugyan jól ismered, hugom! pattant fel Egerváry. Már beszéltem is vele s kétem is. én kértem, hogy közénk álljon. Kerek visszautasított! Hogy legalább reverzálist adjon magáról, hogy ebben az egy kérdésben velünk tart. Nem! Persze ti nem ismeritek még! Nem képviselő akar az lenni, hanem főispán vagy államtitkár s gazdagon házasodni. (Korinna egészen összereszt az utolsó szóra.) Hitvány kapaszködő, aki eddig a mi vállainkon emelke-

dett s most már eltaszit bennünket maga alól. De orrára is bukik s betöri a fejét!

— Ó excellenciájának teljesen igaza van, szentgyházunk ügyét csak egész szívvel és lélekkel lehet szolgálni, vagy sehogy! A radnóthi lelkész lesz a jelöltünk s isten segédelmével, diadalra is jutunk! Nem először történnek, hogy az Ur a gyenge Dávid keze által lesújtja az erős Góliáthot.

— Igen, csak azért el ne mulassza senki megtenni a maga kötelességét!

— Szent ügyért fogunk küzdeni s mindenki meg fogja tenni a magáét!

— Kommandó-szóra fog minden menni!

Theát hordoztak körül.

— Minél több konyakot bele, hogy izot legyen, — szólt a tábornok.

— Csak sok cukorral, — kívánta az *ógrófné*.

— Egy pohár *o*-bort, ha szabadna kérem, a thea nagyon melegit, — mondta a püspök.

A gróf a háziasszonnyal beszélgetett az asztmájáról s kérdezte, hogy fejedelmi családok voltak-e az idén Kissingenben? A mólki apátáságnak, mondta, van egy doktor, akinek kiváló erejű titkos szere van a grófné baja ellen.

— Hogy-hogy még nem tudott róla? csak keresse föl! engem egy kínos ischiástól szabadított meg, nagyon szent férfit!

KILENCEDIK FEJEZET.

György levelet ír.

Páris, november 20.

Édes Edith, Jól tette, hogy elküldött s én is jól tettem, hogy szót fogadtam; a nélkül talán ma sem látnék még tisztán s zavaros fővel, habozó lélekkel vizsgálnám magamat, kételkedve talán emmagamban is. Mikor elhagytam, szobámba zárkoztam s el se távoztam három napig belőle. Olyan tisztán láttam és tisztán éreztem, mikor magával beszéltem, ezt az egyet: *szerelem!* S nem is hiába feleltem magának, hogy

+ Jó tanács biokilletáknak.

Gondold meg ezt nagyon:
Lábad kettő vagyon,
Szíjad csak egy;
Tehát az ember kevesebbet lármáz
És többet megy.

+ Apró párbeszéd.

Tanító: Hisz otthon is olvashattok egyet-mást!
Például mi van a kávécsészétekre írva?

Egy fiú: „Emlék édesapától”.

Tanító: No látod. És a tiedre?

Egy másik fiú: „Dombóvár, vasúti vendéglő”!

— Mi van Pistával?

— Az orvosok lemondtak róla.

— Nos, és?

— Aztán ő mondott le az orvosokról, és most egészséges.

Tanító: Honnan származnak a papagájok?

Gyerek (a papagáj csőrére néz): Azt hiszem...
Jeruzsálemből...

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

A Budapesti Hitelezői Védegyelet a hónap 29-ikén este 1/2 órákor tartja rendes évi közgyűlést. Az igazgatóság jelentése szerint az egyesületnek 678 fizetés-beszüntetési esetet jelentettek be. Ezek közül 427 esetben alakult csoport 1.220.000 forint értékűvel, 14-nél többet, 302 esetet, 875.000 forint értékűvel. Erzsébet utján 261 esetet rendeztek, tehát az esetek 62%-át.

Házi ipari bazar. Az Országos Iparégyesület háziipari szakosztálya a helyi választmány kezdeményezésére elhatározta, hogy május folyamán körülbelül 14 napi időtartamra a városligeti iparsarokban házi ipari bazárt rendez. A helyi választmány tagjainak elismerése méltó intenciója az, hogy a fővárosi társadalom előkelő hölgyeinek közreműködésével áruba bocsátassanak az ország minden vidékéről összegyűjtött szebbnél-szebb háziipari tárgyak s az ekként elérhető forgalomból ismét jusson néhány száz korona a házi ipart, mint keresélt ágat folytató szegény népnek a kezébe. A háziipari szakosztály, miután a kereskedelmi múzeum igazgatóságának legkészségesebb támogatását nyerte meg, a bazar rendezésének és az árusítás lebonyolításának ügyét a helyi választmány kezébe tette le és a felmerülő költségek fedezésére 100 forintot ajánlott fel. A helyi választmány tagjai az ügy részletes megbeszélése céljából, 20-án délután 5 órákor a városligeti iparsarokban, az igazgatóság helyiségében ülés tartanak.

A szepességi vasipar. A Magyar Mérnök- és Építész-Egyesület gépészeti és bányászati szakosztályában érdekes felolvasást tartott Rónay Árpád gyár-igazgató-mérnök a szepességi vasiparról, parhuzamot vonva a székely vasiparral. Az előadást a hallgatóság megéljenzte.

semmi másra nem gondoltam, mert nem is gondoltam igazán. Ellenvetései zúdították rám a gondolkodás követő s az a szivemre gördült egyenest: megtanított félni, megtanított aggódni, de utóvégre megtanított szeretni is. Kegyetlen három nap volt s igazságtalanság lenne, ha fölfedném mind a szenvedéseket, melyeket ez alatt éltem. Azt kellett hinnem, hogy megőrülök s attól féltem, hogy a nagy elhagyatottságban, melyben magamat éreztem, a szoba falai rám szakadnak. Igazat adtam magának és mégis kacérsággal vádoltam; s vádoltam és elítéltem magamat és mégis igazolt az, hogy ennek szükségképp így kellett elkövetkezni. Szabadulás után vágytam, mely kimentem a fejemre idézett zürzavarból, s hirtelen elhatározással vasutra ültem, abban a reményben, hogy ott-hon magom a régi embert, aggodalmával és tépelődéseivel, s találók egy utat, aki urala lesz akarátának, szabad és független lesz és tisztán tud majd látni. Nem igaz, csak magát akartam tulajdonképp otthon hagyni. Azért is vettem Párisnak utamat. Diákkoromból én tulajdonképp csak a komoly Párisot ósmerem, a Szajnán túli részt, ahova a ragyogó, a fényes és mámorral teli Párisnak csak éppen szellege jutott; engem alig-alig érintett az is. Most a Grand Hôtelben szálltam meg s látni akartam s belekábúlni a másikba, amelyről eddig csak a barátaimtól hallottam s a francia regényeimből olvastam. Nem születtem rá s nem vagyok az embere neki. Ott hagytam boulevardostul, operástul, pirosított és kackiás asszonyostul, és most itt vagyok megint és írom ezt a levelet a kis Hôtel Bonapartban s a Luxembourg kopasz, tarágról beszipráló hozzám a verebek. Szép, verőfényes nap sűt s a bebét még ki merték bocsátani, a rengeteg féketőjű, termetes *nounouval* friss levegőt színi: a piou-piou pedig kíséri őket s türi, hogy bebét bepizskítsa az ő nagy fáradsággal pucóvalt rézgombjait. Diákok mennek a *Beau-Artsba*, széles karimájú puha kalapban, bárszony mellényben, lehetetlen nagyra növesztett hajjal, óriási, utcariasztó nagy nyakkendő-

Az Anker élet- és járadék-biztosító-társaság Bécsben április 14-én tartotta negyvenedik rendes közgyűlést gróf Nákó Kálmán elnöklété alatt. Mint a számadási jelentésből kitűnik, az 1898. évben 10.698 ajánlat nyújtott be 25.830.197 forint 35 krajcár tőkére és 20.383 forint 86 krajcár járadékra és 8501 szerződés 20.210.767 forint 63 krajcár tőkére és 20.434 forint 82 krajcár járadékra létesített. Az év végén érvényben volt 86.003 szerződés 248.894.997 forint 79 krajcár tőkére és 131.570 forint 41 krajcár járadékra. Az 1898. évben halálesetekért, visszavárásokért, életeti és járadék-biztosításokért 1.517.090 forint 84 krajcár, a nyerevényrészesüléssel kötött haláleseti biztosítások osztalékajlapjaiból és a minimális eredményel garantizott tulélesi csoportok alapjaiból és az üzleti nyereségből a társaság által adott összeg hozzászámításával 2.294.804 forint 13 krajcár, a nem garantizott tulélesi csoportok alapjaiból 1.055.969 forint 86 krajcár, összesen 4.867.364 forint 88 krajcár fizetett, míg a tartalékok szabályosított emelése 6.301.859 forint 11 krajcár fordított. A biztosítottak előnye kitűnik abból, hogy a nem garantizott tulélesi csoportok tagjai évi részletekben befizetett 582.540 forint 74 krajcár betétért 1.055.979 forint 86 krajcár, a garantizott tulélesi csoportok tagjai a biztosított összegben felül a garantizott tőke 13%-át kaptak nyerevényosztalék gyanánt, míg az „A” osztalékterv szerint halálesetre biztosítottak az évi díjnak 25%-át, a „B” osztalékterv (emelkedő osztalék) szerint biztosítottak az évi díj 9, 12, illetve 15%-át kaptak nyerevényosztalék gyanánt. A biztosítottak vagyon s számadási jelentés szerint áll: a tőke- és járadék-biztosítások díjtartalékaiból (biztosítási alapok) 19.470.273 forint 86 krajcár, a garantizott tulélesi csoportok alapjaiból 35.915.374 forint 46 krajcár, és a nem garantizott tulélesi csoportok alapjaiból 2.180.996 forint 24 krajcár, + 57.536.647 forint 56 krajcár, továbbá a részvénytőkéből 1.000.000 forint és a tőketartalék, különtartalék és az 1898. évi nyereségből átutaltból 3.322.224 forint 54 krajcár összesen 61.888.872 forint 07 krajcár. A társaság összes vagyon 65.339.776 forint 56 krajcár. Ebből Magyarországra esik: magyar értékpapirokban 8.148.740 forint 45 krajcár, felzárkózásokban 3.167.600 forint, (10.214.190 fortra becsült ingatlanokra) és ingatlanból (társasági ház Budapeston) 531.884 forint 40 krajcár, összesen 11.858.224 forint 85 krajcár. A részvényesek között osztalék és felülosztalék gyanánt 200.000 forint osztatik ki; a nyerevényrészesüléssel biztosítottak osztalékajlapja és a garantizott tulélesi csoportok avara 106.000 forint utaltatik és a rendkívüli tartalékok emelése 313.457 forint 55 krajcár fordított. Az 1898. évben s nyerevényrészesüléssel biztosítottaknak és a felszámolásra került garantizott tulélesi csoportoknak nyerevényosztalék gyanánt 377.597 forint 10 krajcár fizetett ki. Az igazgatótanácsból kilépett gróf Nákó Kálmán ur ó nagyméltósága ismét megválasztott és az elhunyt gróf Falkenhayn Ferenc ur helyébe choaptul gróf Hoyos Szaniszló igazgató-tanácsos állásában megválasztott. Felügyelő-bizottsági tagoknak megválasztottak: dr. báró Klein Hubert, Scnavi Etienne lovag és Wiedmann Ottó, póttagoknál Pfaffmör és Seidler Mór urak. Az 1898. évi szelvény április 15-ikétől kezdve 100 forinttal váltik be a társaság bécsi és budapesti pénztárainak.

Fizetőképtelenségek. A bécsi *Creditoren-Verein* a következő fizetőképtelenségeket jelenti: Weiszfeld József kereskedő Andrichau, Salamon József keres-

kedő Bukarest, Holzer Márton bejegyzett bórkereskedő Zombor, Mühlberger B. kereskedő Krumau, Günther Anna kereskedő Sávár, Kreuz Gusztáv kereskedő Budapest, Magotti János szabó Salurn, Elazar Mose M. bejegyzett kereskedő Gracania, Fischer R. kereskedő Petrovosszello, Braun Vilmos kereskedő Körmöcbánya, Schneek Salamon és Zsigmond kereskedő Lemberg.

Délgymölcs-áukció. A Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság ma tartott aukcióján 6.000 láda narancsot és citromot adott el a következő árak mellett: Narancs: 160-as 3.50 forinttól 4.75 forintig, 200-as 3.75 forinttól 5.— forintig, 300 és 360-as 4.25 forinttól 5.50 forintig. *Vérpiros áru*: 0.— forinttól 0.— forintig. *Citrom*: 300 és 360-as 1.50 forinttól 2.50 forintig. A legközelebbi aukció csütörtökön, április 27-ikén lesz, amely alkalommal 6.000 láda narancsot és citromot kínálnak eladásra.

Szesszárak. A kontingens nyersszesz ára Budapest 16.25 forint pénzben, 16.50 forint áruban. — Bécsben 17.— forint pénzben, illetve 17.10 forint áruban.

Budapesti sertés-konzumvásár. A fővárosi petróleum-árakodónál lévő székess-fővárosi sertés-konzumvásár ünnepzése 1899. április 18-án. Készlet 197 darab. Erkezett 325 darab. Összesen 522 darab. Eladott 423 darab. Maradt 99 darab. — *Napi árak*: 120—180 kgr. sulyban 50—52— krajaorig, 220—280 kgr. sulyban 48—50— krajaorig, 320—380 kgr. sulyban 47—50— krig. Öreg nehez páronkiut 400—500 kilos 47—48 krajaorig. Malacok 40—42 krajaorig kilónként. A vásár hangulata lanyha.

Mezőgazdaság.

A vetések állása és a mezőgazdasági állapot 1899. évi április 15-én a földművelésügyi miniszterhez a gazdasági tudósítókól beérkezett jelentések szerint a következő volt:

Április első felében is változó, többnyire azonban kedvezőbb időjárás uralkodott. Az eszések kisebb-nagyobb mérvben az egész országra kiterjedtek, mindazáltal egyes vidékeken még mindig panaszoknadnak eső hiánya és szárazság miatt. Az éjjelek ugyan még mindig hűvösek, sőt néhol az utóbbi napokban dér is volt, minthogy azonban nappal az idő fölfényhül, ennek hatása alatt a vegetáció ország-szerte szépen megindult. Az őszi gabonavetések közül legjobban áll a buza, amely tulajdonképp részben kielégítő; csak a fergek károsítják, bar kisebb mértékben.

A rozsvetések helyenkint ugyan foltosek és ritkák, nagyobbára azonban ezek is kielégítő; az őszi árpában a téli száraz idő helyi-lyel-közel kárt okozott. A repte, amely őszszel még elég jól állott, leginkább az Alföldön és a Dunántul helyenkint megromlott, sőt itt-ott ki is szantottak. Szörványosan már az Alföldön viragozni kezd; de a rovarok sok helyen kárt okoznak benne.

A korai tavaszokra a márciusi zord idő kissé káros volt ugyan, amennyiben a vetések színtiket veszítették, mindazonáltal általános az a nézet, hogy a mostani időjárásban helyreállanak. Az eső rendkívül jótékonyan hatott az árpa, zab és takarmányfélékre, ugy-

tan a egész világot, hogy tüze engem magamat is elhamvaszson. De gyánván is érzem magam — s ez az, ami csakugyan fáj, hogy az erkölcsi erőnek szikráját se találom magamban: csupa láz és kimerültség, magasra rívó szenvedélyesség és eleséggység, — oh, sokszor férfiúnak se érzem magam s mindig méltatlannak arra, hogy szeressen. Pedig ez egyszersmind az egyetlen reményem, hogy szeressem. Mert minden lelki nyomoromból ez az egyedüli érzés válik ki mind tisztábban és határozottabban, hogy nagyon, nagyon szeretem. Ugy szeretnék magam is tisztába jönni vele, hogy jött ez olyan hirtelen és rohamosan reám? s mennél többet tündököm, annál inkább hiszem, hogy s szerelm az egyetlen dolog, melynek se kuttortársát, seokát nem lehet meg találni mely nem néz se célt, se akadályt, csak szeret, egyszerűen szeret. S oly jól esik képesnek érzem magamat erre a nagy szenvedélyre, mely azt hiszem nem az idegeimből, egyenest a szivemből ered. S kapaszkodom is belé, mint egyetlen bizonyítékába annak, hogy ember vagyok.

Sohse hittem volna, hogy ilyen gyöngye és erélytelen vagyok én, aki mindig erősnék és határozottan tartottam magamat. S most már tudom, ami bennem hiányzik, a nagyság és erő az, amivel meghódított. Mert nagyon és erősnék tudom magát, Edith, felülül minden gyöngyösgén s talán azért is kívánczom maga után, hogy az én gyöngyösgémnek támasza legyen. A vallomásokból láthatja, milyen őszinte vagyok s a visszasz alapról fölismerheti, milyen nagyon kell engem szeretnie, ha elfogad. Azzá fog tehetni, amivé akar s ami lesz, jóban, rosszban, mind magának tudhatja be. Egyetlenegy dolgot kínálhattam volna esérébe drága szerelméért: rangomat; nem kiesinyre tartom magam se, de nagyon sokan még jóval magasabba becsülik; s ime azzal az egygyel kellett találkoznom, akinek szemében — elég-szer kiolvastam belőle — egészen értéktelen.

(Folytatása következik.)

csokrokkal, s Lisette kíséri őket biciklin, a kenderkőc hajja, fitos orru kis Lisette a förtökösen bő bugyogóban, a kackiás-hetykén feltűzött kis nemez kalapban és eskött hajít a diákja kán, mikor az befordul a nagy vasveretes kapun. Valami szomszédos gyárból munkások tódulnak ki s a kert fűi alatt fogyasztják frugalis rggeljüket, Anne-Marie letörli kőtenyével a padot, melyre leülnek s a papirosból asztalkendőt rögtönöz s a borsós hurkának és penészes sajnának, melyet közösen fogyasztanak. Az ember még rágyújt kurta száru pipájára s még járnak egyet: a férfi átforja a leány derekát, az pedig fejét a vállára hajítja. Utánuk nézek, ameddig látom őket s az jut eszembe, hogy tulajdonképp mit is keresek én itt? Az én kérdésemmre a választ se a Luxembourg lombohullat gesztenyéi, se az opera fényes boulevardjai meg nem adják. Soha annyi mosolygós, boldog párt nem láttam életemben, mint most két hét óta. S nem tudom, könnyen jutottak-e boldogságukhoz, vagy áldozatok árán, de irigyelem őket. Magát pedig gyűlölöm, Edith, erős és nagy gyűlölettel s valami nagy-nagy rosszat tudnék magán elkövetni. Kimegyek az utcára s órák hosszat elköborolok egyedül fel s alá s azt se tudom, merre visz az utam. Fáradtan kerülök haza s kimerülten s megint órákon keresztül elnézem a szegényes hotel-szoba naiv ekességű papir-menyeztet s nem gondolok melléje semmire. S azt hiszem, ez a gondolatlanság az, ami a lelkemmé nehezedik és fojtogat. Nem bírok a fejemmel s úgy szeretném, ha itt belül is elsötétednék egyszerre minden. Érzés és kívánság nélkül, mint ahogy hirtelen elsötétedik előttem a külső világ, ha lehunyom a szememet. És jó volna sírni is, hosszan, és nem azért nem teszem, mert féltatlannak tartom, hanem, mert nem tudok. Semmi férfiaságot nem tudok magamban, semmi erőt és akaratot, csupa lágyaság vagyok és határozatlanság, félelem és kételkedés, csakugy, mint két hét előtt, otthon. Csak a szenvedély vesz néha erőt rajtam s attól lángra szeretném gyü-

Bécs, április 19. (Magyar értékek zárlata.) 4% arany járadék 119.65. Tiszai és szegedi kölesön sorsjegy 138.50. Magyar vasúti kölesön ezüstben 101.— Magyar keleti vasúti állami hitvény 120.20. Magyar leszámítoló 64 pénzváltóbank 257.— Rimamurányi vasútrészvény 304.25. Magyar korona-járadék 97.40. 4% os Magyar földtörvény. kötvény 95.70. Magyar hitelbank részvény 380.75. Magyar nyerevény kölesön sorsjegy 164.25. Kassa-óderbergi vasúti részvény 136.20. Magyar kereskedelmi bank 139.1.

Bécs, április 19. (Osztrák értékek zárlata.) 4 2/3% papír-járadék 100.90. 4% os osztrák aranyjáradék 120.— 1860-iki sorsjegy 129.60. Osztrák hitelsorsjegy 199.50. Angol-osztrák bank 152.— Bécsi bankjegyesület 267.50. Osztrák-magyar bank 922.— Déli vasút 57.13. Dunagőzhajós részvény 441.— Dobányrészvény 133.75. Császári és királyi arany 5.70.— Német bankváltók 53.05. 4 2/3% ezüst járadék 100.55. Osztrák koronajáradék 100.65. 1894-iki sorsjegy 195.20. Osztrák hitelintézet részvény 357.38. Unionbank 303.50. Osztrák Länderbank 237.75. Osztrák-magyar államvasút 361.75. Elbavölgyi vasút 264.— Alpesi bányarészvény 242.40. 20 frankos arany 9.55 1/2. Londoni váltóár 130.45. Bécsi tramway 505.— Az irányzat kedvelten.

Bécs, április 19. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése. A delutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak. Osztrák hitelsorsjegy 357.37 Magyar hitelrészvény 381.— Angol-Osztrák bank 172.50 Union bank 304.— Länderbank 238.25. bankjegyesület 267.50. osztrák-magyar államvasút részvény 361.75 északnyugati vasút részvény 293.—, elbavölgyi vasút 264.50, dunagőzhajós részvény —, alpesi bányarészvény 242.50 májusi járadék 100.95, osztrák koronajáradék —, magyar aranyj. —, magyar koronajáradék 97.45 német birodalmi márka februárúra 56.97 márciusura —, török sorsjegyek 63.20, rimamurányi vasút 306.60 déli vasút —, dobányrészvény 134.25. Napoleon d'or 9.55 1/2.

Külföldi értéktözsdek.

Berlin, április 19. (Térségi tudósítás.) A tőzsde megnyitáskor ismét élénk vételkedés uralkodott a bányarészekben, aminek oka állítólag az a jelentés volt, hogy a Rajna vidéken és Vesztfáliában a kovácsolt vas árait 20 márkával emelték. Bankértékek ma szintén élénkebbek és magasabbak voltak. Osztrák értékek főcsere gyengültek. Egyéb értékekben esendős volt az irányzat tartott árfolyamok mellett. A második térszűrésben az irányzat nyugodt volt. Magánleszámitolási kamat 3 3/4 %.

Berlin, április 19. (Zárlat.) 4 2/3% os papírjáradék —, 4% osztrák aranyjáradék 101.60. Elbavölgyi vasút —, Magyar koronajáradék 97.30. Osztrák-magyar államvasút 164.25. Kassa-óderbergi vasút —, Bécsi váltóár 169.45. Magyar vasúti beruházási kölesön 103.10. Alpesi bányarészvény —, Disconto-Commandit 195.30. Általános villamosági Edigon 295.—, Gelsenkirchen —, Laurakohé 243.—, 4 2/3% ezüstjáradék 100.25. 4% magyar aranyjáradék 100.40. Osztrák hitelsorsjegy 223.90. Déli vasút 26.75. Károly Lajos vasút 100.40. Orosz bankjegy 216.15. 4% új orosz kölesön 100.45. Török dobányrészvény —, Olasz járadék —, Magyar hitelbank —, Dynamit Trust —, Harpeni —, Az irányzat szilárd.

Páris, április 19. (Zárlat.) 3% francia járadék 102.07. Olasz járadék 95.40. Osztrák-magyar államvasút 776.—, Francia törleszt. járadék 102.07. 4% magyar aranyjáradék 102.—, Török dobányrészvény 238.—, Osztrák Länderbank —, 3 1/2% francia járadék 103.65. Osztrák földhitelintézet részvény —, Déli vasút 155.—, 4% osztrák aranyjáradék 101.40. Ottomanbank 584.—, Párisi bankrészvény 1073. Alpesi bányarészvény 520.—, Az irányzat szilárd.

Hamburg, április 19. (Zárlat.) 4 2/3% ezüstjáradék 100.30. 1860. sorsjegy 157.—, Déli vasút 26.50. 4% osztrák aranyjáradék 101.25. Osztrák hitelsorsjegy 223.10. Osztrák-magyar államvasút 154.—, Olasz járadék 94.60. 4% magyar aranyjáradék 100.40. Az irányzat esendős.

Frankfurt, április 19. (Zárlat.) 4 2/3% papírjáradék 100.40. 4% osztrák aranyjáradék 101.60. Magyar koronajáradék 97.30. Osztrák-magyar bank 153.50. Déli vasút 23.70. Elbavölgyi vasút 133.—, Londoni váltóár 204.32. Bécsi bankjegyesület 133.70. Villamos részvény 162.10. 4% os magyar aranykölesön 85.60. 4 2/3% os ezüstjáradék 100.25. 4% magyar aranyjáradék 100.40. Osztrák hitelsorsjegy 223.50. Osztrák-magyar államvasút 154.30. Északnyugati vasút —, Bécsi váltóár 169.45. Párisi váltóár 810.66. Unionbank —, Alpesi bányarészvény 243.—, Az irányzat szilárd.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Április 19. A hízott sertés üzemeltetvénytől esendős. A Hízott sertés ára: I. A) Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogramm felüli súlyban) 46.— 46 1/2 krajcár. Öreg közép páronként 300—400 kilogramm terjedő súlyban 46 1/2—47 krajcár. Fiala nehéz páronként 320 kilogramm felüli súlyban 49—49 1/2 krajcár. Fiala közép páronként 251—320 kilogrammival való súlyban 50—51 krajcár. Fiala könnyű páronként 250 kilogramm terjedő súlyban 43.— 4 1/2 krajcár. II. Magyar szedett: Nehéz páronként 260 kilogramm felüli súlyban — krajcár. Közép páronként 240—260 kilogramm súlyban — krajcár. — Könnyű

(páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — krajcár. — III. Romániai: Nehéz páronként 320 kilogramm felüli súlyban) — krajcár. — Közép páronként 250—320 kilogramm terjedő súlyban) — krajcár. — IV. Romániai eredeti (Stahel). Nehéz páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — krajcár. — Könnyű páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — krajcár. V. Szérbiai: Nehéz páronként 260 kilogramm felüli súlyban) 43.— 49 1/2 krajcár. — Közép páronként 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 47—47 1/2 krajcár. Könnyű páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 46.— 47 krajcár.

Sortéslista szám: 1899. április 17. napján volt készlet 40.463 darab, 1899. évi április 18. napján felhajtott 1080 darab, 1899. évi április 18. napján elszállított 393 darab, 1899. április 19. napjára maradt készletben 41.150 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Április 19. —

Kinevezések. Az igazságügyminiszter Bild Gyula zombelvai járásbírói segédelekkönyvezetőt a török-himnusz és Csépy Endre ipolygási törvényszéki segédelekkönyvezetőt a koronai járásbíróshoz telegkönyvezetők névezte ki. — A földmiveltésügyi miniszter a kassai gazdasági tanítóképző, a vegyintanászék mellé Tuhárszky András napidíjas szolgát ideiglenes minőségben szolgává nevezte ki. — A poszonyi ítélőtábla elnöke Pauer Géza poszonyi törvényszéki díjtalan joggyakorlatot és Nirsine Bernát poszonyi törvényszéki díjtalan joggyakorlatot ezen ítélőtábla területére díjas joggyakorlatot nevezte ki. — A kassai törvényszék dr. Gaiger Ignác gyakorló ügyvédet pedig a tólynyelvi, a kassai törvényszékhez és járásbíróshoz állandó bírósági tolmácsoló névezte ki.

Nevadtolások. Stanicz Sándor m. királyi esendőr mező-sámsóni lakos Szőlősiro, kisköru Löwenberg Árpád szatmár-németi illetőségű ugyanottani lakos Lengyelre, Amtmann Gyula fő- és szekérvárosi pénztárnok, valamint kisköru gyermekei Matild, Erzsébet, Márta és Erzsébet Irma Almádyra, Stern Dezso késmérki illetőségű budapesti lakos Szőnyvre, kisköru Deics Andor m. d. v. hivatalnok nagy-attái lakos Németre, Kohn János várapalotai illetőségű jelenleg bécsi lakos Kőmendrre, Strieck J. a s. rosvnei illetőségű beledi lakos, valamint kisköru gyermeke Irén Uraira, kisköru Rosenfeld Ede izsáki illetőségű mosoni lakos Rózsa-ra, Dianiska József zólyom-lipési illetőségű, ugyanottani lakos, valamint kisköru fia József Horvátra, kisköru Goldmann Ilona és Goldmann Oszkár galgóczi illetőségű rajkai lakosok Bánvaira, Kirchner János kocszvári illetőségű, ugyanottani lakos, valamint kisköru gyermeke Sarolta Kápolnára, Berger Juda (Jenő) beszécsári és királyi főhadnagy a 90. számú gyalogezredben ezredesi lakos Ballara, Weiss Aron ketesdi illetőségű budapesti lakos Vajdára, Burger Gyula és Burger Géza budapesti illetőségű, ugyanottani lakosok Polgárra, kisköru Gewürtz Miksa kocszvári illetőségű, budapesti lakos Gyenesre, kisköru Rosenberger Odón és Erzsébet váci illetőségű, ugyanottani lakos Rónára, Gross Hugó rákospalotai illetőségű, ceglédi lakos Kertészre, Rosenberger Lipót maros-szlattai illetőségű, ugyanottani lakos, valamint kisköru fia Jenő Radóra, kisköru Klein Sámuel, Klein Dezso és Klein Jenő bánfalvai illetőségű, ugyanottani lakosok Békésre, Schaffer Sándor fő- és szekérvárosi osztálytanító, valamint kisköru gyermekei Margit, Vilma, Róza, Mária és László Sajóra, kisköru Weinberger Vilmos fővárositanító budapesti lakos Vadászra, Szesztérner Vilmos budapesti illetőségű, ugyanottani lakos Székelyre, Löwy Fülöp Ferenc komáromi illetőségű, budapesti lakos Lászlóra, Korain Győző sümegi illetőségű budapesti lakos Korányira, Budo László jelenleg Dolhán állomásozó magyar királyi próba-esendőr Bátorira, Ribanic István efferi illetőségű ugyanottani lakos Rudasra, Strasser Ádám Odón zilahi illetőségű ugyanottani lakos, valamint kisköru gyermekei Hedvig és László Szántóra, kisköru Petschau Adolf vasvári illetőségű ugyanottani lakos Perényire, Spitzer Károly budapesti illetőségű ugyanottani lakos, valamint kisköru Gyula Endre nevű gyermeke Szilárdra, Löwy Vilmos budapesti illetőségű ugyanottani lakos Lányira, kisköru Kohn Adolf és Kohn Izák maros-veési illetőségű ugyanottani lakosok Kádára, Érták Jakab MÁV. kisegítő fővezető nagyvárdi lakos Berényire, kisköru Horovics Károly apostagi illetőségű bogdánvárosi lakos Horvátra, Bleiweis Gyula kir. ügyészégi irnok tordai lakos Bartára, Hönig Jakab moór illetőségű ugyanottani lakos Rónaira, Pollatschek Sándor budapesti illetőségű ugyanottani lakos Párkányra, Suller Károly hollóházi illetőségű budapesti lakos, valamint kisköru gyermekei Imre, Károly és Ferenc Füzérre, Abóles Fái budapesti illetőségű ugyanottani lakos, valamint kisköru fia Schwarz Aurél Aczélra, dr. Hirsch Armin vajdahunyadi illetőségű bécsi lakos Algyógyra, Friedmann Sándor nyirgyházi illetőségű szatmári lakos Fűrédre, Koczian Béla székesfehérvári lakos Nyárra, Furducan Ilie somkeréki illetőségű budapesti lakos Tordaira változtatták nevüket belügyminiszteri engedéllyel.

Pályázatok. Szoligabírói állásra Fogaras vármegyénél május 10-ig. — Főszolgabírói és árvászeki ülnöki állásra Brassó vármegyénél április 27-ig. — Teleknyitási átalakító díjnoki állásra a diecs-szent-mártoni járásbírósnál 14 nap alatt. — Irnoki állásra a nagyrávi törvényszéknél 4 nap alatt. — Algyezői állásra a fogarasi járásbírósnál 2 hét alatt. — Fogalmazó gyakornoki állásra a besztrecsbányai pénzügyigazgatóságnál 2 hét alatt. — Ellenőri állásra a kő-

halmi kir. adóhivatalnál 14 nap alatt. — Levéltárnoki állásra Turóc vármegyénél 2 hét alatt. — Pénzügyőr állásra a kaposvári pénzügyigazgatóságnál 8 hét alatt. — Négy tanári állásra a budapesti VIII. ker. állami főgimnáziumnál Julius 1-ig. — Irnoki állásra a tordai törvényszéknél 4 hét alatt. — Irnoki állásra a budapesti törvényszéknél 4 hét alatt. — Teleknyitási átalakító díjnoki állásra a nyitrai törvényszéknél 2 hét alatt. — Több pénzügyőr fővizsgálói és vizsgálói állásra a zombori pénzügyigazgatóság területén 2 hét alatt. — Több díjas joggyakorlati állásra a győri ítélőtábla területén.

Napirend.

Napló. Csütörtök, április 20. — Római katolikus: Tivadar hv. — Protestáns: Tivadar. — Görög-ország: (április 8.) Herodion. — Zsidó: Ijar 10. Cham bjt. — A nap két reggel 4 óra 40 perccor. — Nyugszik délután 6 óra 40 perccor. — A hold két delután 1 óra 11 perccor. — Nyugszik éjjel 2 óra 10 perccor.

A kereskedelemügyi miniszter fogad delután 4 órakor. A közlekedésügyi miniszter fogad delután 4 órakor. A belügyminiszter fogad delután 4—5-ig. A honvédelmi miniszter fogad delután 12 órakor. Az igazságügyi miniszter fogad delután 4—5-ig. A képviselőház elnöke fogad delután 2 órakor. A képviselőház ülése delőtt 11 órakor. Papi konferencia delután 6 órakor a központi papnevelő intézet házi kapujánál. Az urkohosok szövetkezetének ügélő-versenye a Tattersallban.

A Magyar Színház jótékonytűz eladása a józsefvárosi négyesyület javára, este fél 8 órakor.

A Operabáza Pagin Luiza vendégszereslése.

Sorozás a Mária Terézia-kasztyánban (Üllői-ut) reggel 3 órakor. Sorra kerül az első korostály az 2201—2380 sorozásig és a 6. fázisoknál.

Nemzeti Múzeum: Természetrajzi tára, nyitva delőtt 9 óráig 1 óráig. Többi tára 1 korona belépődij mellett megtekinthető.

Egyetemi könyvtár nyitva delőtt 9—12-ig. Delután 3—8-ig.

Muzeumi könyvtár nyitva delőtt 9—1-ig. Akadémiai könyvtár nyitva delután 3—8-ig.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Állandó kiállítás, kereskedelemtörténeti múzeum és keleti mintatár az Iparcsarnokban delőtt 9—12-ig és delután 3—6-ig van nyitva. Az igazgatóság hivatalos órái ugyanott delőtt 9-től delután 2 óráig. Magyar házipar központi oszár. Kereseposi 22. 1. emelet delőtt 9-től déli 1 óráig és delután 3-tól este 7 óráig. Tudakozó iroda és nyilvános saakkönyvtár. Kereseposi-20. szám alatt, delőtt 9 óráig 12-ig és delután 3—6-ig. Vasár- és ünneppalok delőtt 9 óráig 12-ig.

Országos Képtár és a Van Dyck kiállítás a tud. Akadémiában, nyitva delőtt 9—1-ig.

Telencsai Iparmúzeum nyitva delőtt 9 óráig 12 óráig és delután 3—5-ig.

Iparművészeti Múzeum és az iparművészeti társulat állandó bazárja, nyitva delőtt 9—1-ig.

Szabadalmi levéltár (Erzsébet-körút 19.) nyitva delőtt 9—1-ig.

A magyar királyi központi statisztikai hivatal nyitva delőtt 9—1-ig és térfelgyűjtőmunka nyitva delőtt 9—1-ig.

Iparművészeti Múzeum könyvtára nyitva este fél 7 óráig.

A Hódolói díszfelvonulás. Eisenhut Ferenc grófai kör képe, látható Városliget, Andrásy-ut végén, reggel 9 óráig este 5 óráig. Belépő díj 50 krajcár, gyermekjegy 30 krajcár.

Álláshet nyitva egész nap.

Vizállás.

Ír.	Ír.	Ír.	Ír.
Ír.	Ír.	Ír.	Ír.
Duna	Schönbüding	0.50	0.52
"	Tassau	2.19	2.07
"	Lix	0.31	0.48
"	Boc	0.33	0.42
"	Pozsony	2.05	1.97
"	Komárom	2.74	2.70
"	Budapest	2.52	2.45
"	Páca	2.05	2.05
"	Mohács	3.08	3.11
"	Gombos	3.09	3.03
"	Tiriföld	2.91	2.98
"	Pacsava	3.18	3.28
"	Orosva	3.38	3.47
Norva	Magyarfalva	0. —	0. —
Vág	Zsolna	1.81	0. —
"	Trencsén	1.82	0.59
"	Szered	1.30	1.18
Rába	Sz.-Gothárd	0.18	0.10
"	Sárvár	0.92	0.34
"	Győr	0.20	0.28
"	Pécs	0. —	0. —
Dráva	Zákány	0.59	0.78
"	Bárc	1.14	1.05
"	Eszék	2.73	2.94
Mura	M.-Szerdahely	0.89	0.71
Sáva	Zágráb	2.52	1.70
"	Szelek	7.06	6.38
"	Mitrovica	5.96	5.62
Szamos	Deés	0.80	0.71
"	Batrán	2.13	2.04
Kraszna	N.-Maltény	0. —	0. —
Latorca	Munkács	0.56	0.44
Laborca	Honbona	0.72	0.25
Ung	Ungvár	0. —	0. —
Tisza	M.-Szilcs	1.12	1.11
"	Tokoháza	1.30	1.33
"	V.-Nagyud	4.31	4.08
"	Tokai	4.31	4.08
"	Tisza-Püred	4.48	4.75
"	Szolnok	2.81	4.14
"	Csanádap	3.4	3.84
"	Szeged	3.65	3.84
"	Török-Becse	2.91	2.77
"	Titell	0.71	0.40
Ondava	Hárfa	0.37	0.45
Toronyla	Föld	0.25	0.44
Bodrog	Zemplén	3.42	3.49
Sajó	Zsolca	2.09	2. —
Hernád	H.-Námet	1.34	1.45
Bereettyó	Marcia	0.42	0.49
"	R.-Hátal	6. —	0.58
"	Cemesa	0. —	0.30
"	N.-Várad	0.62	0.42
"	Balvány	0.81	0.79
"	Temke	0.65	0.50
"	Gurahone	0.69	0.78
"	Borosjenő	0.70	0.85
"	Békés	2.38	2.24
"	Gyoma	3.22	3.11
"	Gy.-Fehérvár	1.30	1.90
"	Branyoska	1.62	1.60
"	Soborsán	0. —	0. —
"	Árvad	0.22	0.26
"	Mátó	1.92	1.78
"	K.-Kostály	1.40	1.30
"	Kiszató	1.32	1.70
"	Temesvár	0.82	0.85
"	Beszkercs	0.75	0. —

Tátra Barlangliget.
Klimatikus gyógyhely 763 m. a tenger színe fölött. Hidegvízgyógyintézet Priessnitz és Knepp rendszerrel, meleg-, sós-, törpeforrás, lápfürdők. Villamos fénycsillagok, mely új gyógy mód az összes Tátra-fürdők közül egyedül Barlangligetben van bevezetve és kitűnő eredményt hoz. Utolsó vasúti állomás: Szepes-Béla. A telep a Magas Tátra tövében, fenyő-erdők közepe fekszik, zöndös, tiszta pormentes levegővel és gazdag sziklaforrással bír. Az étkezés jó és olcsó; kocsik, nádaslovak és hegyi kalauzok rendelkezésre állnak. A Villamos világítással ellátott látványos cséppkőbarlang mindennap többször megtekinthető. Bővebb felvilágosítást szolgálnak: Budapest a furdörvos Kazay Gusztáv dr. VI. Felső-erdősor 34., Szepes-Béla Bohus Feldtészár igazgató.

Huzás már május 18. és 19.
M. KIR. SZAB.
OSZTÁLYSORSJÁTEK
Főnyeremény szerencsés esetben **EGY MILLIÓ KOR.**
BEIMEL LAJOS
főelárutató BUDAPESTEN Kecskeu-t. 13.
Arak az I. osztályhoz: Egy egész ... 6.—, Egy fél ... 3.—, Egy negyed ... 1.50, Egy nyolcad ... 0.75.
Arak mind a 6 osztályhoz: Egy egész ... 80 frt., Egy fél ... 40 frt., Egy negyed ... 20 frt., Egy nyolcad 10 frt.

József-körút 15.

Színházak, szórakozó helyek.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1899. évi április hó 20-án.

Folt, amely tisztít.

Dráma 4 felvonásban. Irta Echeagaray J. Fordította Páthy Károly.

Személyek:

Matilde	Márkus	Fernando	Mihályfi
Enriqueta	Maróthy	Don Justo	Bercsényi
Concepcion	Szacsorvayné	Don Lorenzo	Hetényi
Dolores	Moszlányi	Julio	Ivánfi

Kezdte 7 órakor.
Pénteken Fohér nász. (1-ször.) Szombaton Fohér nász. (2-ször.) Vasárnap d. u. Thurán Anna.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Csütörtök, 1899. évi április hó 20-án.

A hugonották.

Nagy opera 4 felvonásban. Zenéjét szerzerette Meyerbeer. Szövegét írta Scribe.

Kezdte 7 órakor.

Pénteken zárva. Szombaton Faust. Vasárnap A walkür.

VIGSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1899. évi április hó 20-án.

NIÖBE.

Bőhözát 3 felvonásban. Írták Harry Paulton és E. A. Paulton. Fordította: Szomaházy István.

Személyek:

Niobe,	Haraszthy	Sziloks Péter	Kazalicky
Dunn Péter	Hegedűs	Beatrice lánya	Nógrádi
Karolin	Hunyadi	Blunta Magda	Berzsetti
Griffin Helén	Nikó L.	Mary szobalány	Borsos
Griffin Houty	Kalmár	Innings Fülöp	Beregi.
Griffin Kornél	Varsányi		
Lord Hamilton	Balassa		

Utána:

Hajnali vendég.

Vigjáték egy felvonásban. Irta: Siraudin. Fordította Sz. F.

Kezdte 7 1/2 órakor.

Pénteken Muzgó fényképek Szombaton A hálókocsik ellenőre. Vasárnap d. u. Dodó főhadnagy. Este Családi örömlők.

NÉPSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1899. évi április hó 20-án.

Blaža Lujza asszony mint vendég Szókimondó asszonyság.

Számú 4 felvonásban. Irta Victorien Sardou. Fordították Fái és Makó.

Személyek:

Hübscher Katrin	Blaža	Leférvetáborn.	Kiss M.
Neppérg gr.	Ternyei	Mária K.	Lukács
Fouché	Solymosi	Erzsébet h.-nő	Csatali
Toinou	Vasváriné	Rendőrminister	Horváth
I. Roussotte	Agostoni	Rovigoi h.-nő	Izsoné
I. Napoleon	Szirmai	Dépreaux	Tollagi
Mária L. neje		Bulow asszony	Siposné

Kezdte 7 1/2 órakor.

Pénteken Az unatkozó király. Szombaton Talmi herceg. Vasárnap d. u. Bibliás asszony. Este A sárga csikó.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1899. évi április hó 20-án.

Délután 3 órakor.

a Budapesti-Józsefvárosi Jótékony Nőgyeűület javára.

I.

L. Komáromi Mariska assz. felléptével.

A gesák

II. felvonása.

II.

A Gyurkovics lányok.

II. felvonása.

III.

Aranylakodalom.

IV. képe.

Este:

Robinsonok.

Vigjáték 1 felvonásban. Irta: Makai Emil.

Utána:

A Barnett-lányok.

Operett 3 felvonásban. Szövegét írta: P. Gavault. Zenéjét szerzerette: Louis Varney.

Személyek:

Barnett A.	Boross	Verdurelné	Szilassy R.
Leonora	Héban A.	Howerer	Rózsahegy
Susanne	Róza L.	Garnier	Vidor
Margaret	Bilkei I.	Charles	Füredi
Fanny	Gombaszégi	Jacques	Odry
Lucy	Halier I.	André	Giróth

Kezdte 7 1/2 órakor.

Pénteken A Gyurkovics-lányok. Szombaton Robinsonok. A Barnett-lányok. Vasárnap d. u. A Gyurkovics-lányok. Este Egyiptom gyöngye.

Somossy Mulató

Albrecht Ferenc, bérlő.

Kezdete 8 órakor, vége 12 órakor.

Ma

Swoboda Albin

a száz királyi udvari színház tagjának bucsufellépte

„DER VETTER.“

Bőhözát, Benediktöl.

Személyek:

Gärtner, gazdag földbirtokos	Martini ur
Ernö	Baummann ur.
Paulina } gyermekei	Reichert k. a
Vilmos	Reval k. a.
Siegel, Gärtner unokatestvére	Swoboda ur
Buehhoim, fiatal keresk.	Staud ur
Luiza, gazdasszony	Beier k. a.
Egy inas	Krad ur.

„Az erdei manók.“

Valamint az összes műerők.

Holnap, pénteken, először „Strand Abestener“ bőhözát zenével, táncokkal és evolúciókkal.

A Kőbányai Királysörfőző

Dr. Korányi és Dr. Kétly egyetemi tanár urak által győgyelőkre ajánlott

GOLIÁT

MALÁTASÖRE

idegbajokban, verszegénységben, emésztési zavarokban, gyengeségben stb. kiváló sikerrel használtatik és egyttal

Legkellemesebb üdítő ital.

Ára vidékre kőbányai vasúti állomáshoz szállítva: nagy palack 19 kr., kis palack 13 kr., fogyasztási adóval együtt. Vidékre legkisebb szállítmány 30 palack.

Betét: nagy ládáért: 1 fnt 60 kr., kis ládáért: 1 fnt 20 kr., palackért 6 kr., mely azoknak bérmentes visszaadásakor visszaszolgáltatatik.

Megrendelhető: a gyári irodában Kőbányán, a városi irodában VII. Kertész-utca 40. és a vidéki rakétárosoknál.

Budapesten kapható minden nagyobb fűszerkereskedésben és poharankint a Quisiana automata buffet-ekben is.

Monarch

kerékpár

a kerékpárok királya.

Főfőmulthatatlan minőség, elegancia és tartósság tekintetében.

Budapest, VIII., József-körút 35.

Nagy választék kerékpár-alkatrészekben.

Remek szép ezüstárak és ékszerak

olcsó eladására.

A kolozsvári prot. szeretetház javára rendezett sorsjátékból visszamaradt, valamint a saját készítményeinkből még nagy választékban meglevő ezüstárak, arany- és drágakő-ékszerak és svájci zsebórák igen olcsón adtnak el s körjük a n. 6. közönség b. látogatását. 13 pr. ezüst evőkészletek grammja-fajonnal együtt 5 kr.

Benedek Gábor és Testvére

ékszerészek

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 17.

Hírneves gyártmányú zongorák

és pianinók

a legdusabb választékban a Zenepalotában,

Sternberg Armin és Testv.

cs. és kir. udv. szállítók zongora-termeiben: Kossuth Lajos-utca 22. sz. (Károly-körút sarkán.)

Zenepalota. Vidékre árjegyzéket díjmentesen küldünk.

EPPEEN MOST JELENT MEG!

A Sárga

Dominó.

Irta:

PRÉVOST MARCEL.

Fordította:

Dr. Bethlen Oszkár.

Ára: 50 krajcár.

Megrendelhető: a Budapesti Napló kiadóhivatalában, Budapest, József-körút 18. szám.

Éppen most jelent meg!

Vig

történetek.

Irta

Murai Károly.

Ára 1 fnt 50 kr.

Megrendelhető: a Budapesti Napló kiadóhivatalában, Budapest, József-körút 18. szám.

DR. BREHMER

gyógyintézete tüdőbetegeknek. Görbersdorf, Szilézia.

Iszgaató orvos: DR. SERVAES KÁROLY.

Prospekt-ök az intézőségétől ingyen.

Tavaszi és nyári évad 1899.

Valódi brünni szövetek

Ery 3-10 méter hosszu szelvény. Jégendő telj s férföltöztre (kabát, mellény és nadrág) ára csak	2.95, 3.70, 4.50 fnt job	6.— és 6.90 fnt jobb	7.75 fnt finom	10.— fnt legfinomabb
---	--------------------------	----------------------	----------------	----------------------

Egy szelvényt szalon-öltönyhöz 10.— fnt-ért, valamint felöltő-szövetet, turista-lodent, legfinomabb kammur-rokat szállítási gyári áron a legjobb hímnyelvű és szolidnak elismert postó gyártatár

Siegel-Imhof Bränben.

Minta ingyen és bérmentve. Mintának megfelelő kiszolgálásról kezeskedünk.

A magán-vevőknek, a szöveteket készíttatóknál a fenti árnál a gyár-árakbólva megrövidelt, előnyvel jelentkeznék

Legszebb Legjobb Legolcsóbb PAPLAN PAPLAN PAPLAN

1 öszelajható vasgőz matraccal	10.—	1 acél sodrony ágybetét	6.—
1 drb rongy paplan	1.70	1 tengeri felfűvások	1.—
1 = cashmir paplan	2.50	1 levarott szalmazák	2.90
1 = sálín cashmir paplan	3.00	1 = matracc	3.50
1 = atlas cashmir paplan	4.50	1 Crinde Afrigue matracc	4.50
1 = atlas selyem paplan	7.50	1 löször	12.—
1 = fodros atl. sely. paplan	12.—	1 párnázott ruganyos matracc	16.—
1 = 10 vízszon ágylepedő	1.50	1 nagy szoba szőnyeg 200/300	30.00
1 varrás nélküli	1.50	1 ablak tunis függöny	1.50
1 drb fényvilágító paplan lepedő	1.50	1 bouret ágyterítő	2.30
1 drb fém lakaró pokróc	1.50		
1 drb jó lővőkróc	1.50		

GICHNER JANOS és TÁRSA

paplan, matracc s kárpitosru gyárosok, szőnyeg, függöny-ágy- s asztalterítő stb. nagy vái asztékban.

Budapest, VII. ker., Erzsébet-körút 20. szám.

Árjegyzéket kívánunk. ingyen és bérmentve küldünk. Nem tetsző árakat kicserélünk, vagy a pénzt visszadjuk.

Katona-ügyekben

legjobban, leggyorsabban és legolcsóbban eljárás és elintézés

reklamációkat,

megszerez utleveleket, idő előtti névelésre engedélyeket, elár s szerzők és önkéntesek összes személyes ügyeiben stb. a Dominó János v. özsz. és kir. százados tulajdonát képező

KATONAÜGYI IRODA

Budapest, VII., Kerepesi-ut 6. sz.

Csak elismert legjobb

KERÉKPÁROK

a legnagyobb választékban mindenkor kaphatók jótállás mellett mérsékelt árakban és előnyös fizetési feltételek mellett

HERBSTER KÁROLYNÁL

Budapest, Károly-körút 9.

TATTERSALL-VELODROM

Budapest legnagyobb fedett s nyitott kerékpáriskolája,

5000 □-m. nagy,

Kerékpárosoknak legkényelmesebb és legkellemesebb találkozóhelye.

Vasutórok	Uri- és női divatárak	Gyermekruhák	Kalapok	Utazó-cikkek	Tajtek-árak	Ezüst-árak	Optikus elkkek
-----------	-----------------------	--------------	---------	--------------	-------------	------------	----------------

PÁRISI NAGY ÁRUHÁZ

Rendkívüli olcsó árak! Budapest, VII. Kerepesi-ut 38/3. Rendkívüli olcsó árak!

		Nász- és alkalmi ajándékok.			Teljes konyhaberendezések.		
--	--	-----------------------------	--	--	----------------------------	--	--

Nagy képes árjegyzék

a hírneves és közkezevelt egy és két koronás áruosztályról, valamint az összes árucikkekről ingyen és bérmentve.

Ingódrák	Díszműárak	Zsebórák	China-üzlet	Esernyők	Szövetek	Kosár-árak	Szőnyegek
----------	------------	----------	-------------	----------	----------	------------	-----------

Butor!!

Raktáram teljességéért, mindenemű saját készítményű kárpított és fa-butort leszállított áron szállítok, ugyiszintén egyes darabokat

részletfizetésre

is kedvező fizetési feltételek mellett

NATHAN IGNÁC

Budapest, VII., Erzsébet-körút 23.

Jó könyvek

mélyen leszállított áron:

Babos közhasznú magyarázó szótár kötet (2 frt) 1.50
 Benedek Elek. A szív könyve (1.80) 1.20
 Betyárlegendák, az alföldi rablóvilág történetei 1.—
 Karzag Vilmos. Lemondás, reg. (1.20) 60 kr., kötet (2 frt) 1.—
 Kossutány Géza, nevezetesebb bűnesetek I., II., III., IV. egyenkötve (4.80) 2.—
 Mihályi Imre. Franciaország a szászok alatt. Előnyek és kalandok az Aequatoron (2 frt) 1.—, ugyanez kötet (3 frt) 1.50
 Mokányi Berei viselt dolgai (2 frt) 1.—, ugyanez kötet (2.50) 1.40
 Murger Henry. Bohémvilág (1 frt) 50 kr., kötet (1.50) 80
 Sztanaj Miklós. Kamarajáték (2 frt) 1.—, kötet (3 frt) 1.50
 Tölggyi Titusz. Vánemásvilág? (A szellemek országából) (1.50) 1.—, u. a. kötet (2 frt) 1.40
 Zola Emil. Pascal orvos, regény (1.60) 80 kr., kötet (2 frt) 1.20 (A bekerített árak a volt bolti árak jelzik!)

Megrendelhetők: a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában,
VIII., József-körút 18. szám.

2 frt-ig terjedő megrendelések csak az összes előleges beküldése ellenében teljesíthetők.

Koosi acetylen lámpák, Rud acetylen lámpák,

legszebb kivitelben,

Calcium-Carbid

törve, légmentesen elzárt dobozokban kapható

Bárdi József

kerekpár-alkatrész nagykereskedőnél,

Budapest, VI., Gyár-utca 48.

Titkos betegségek ellen

25 évi, részben katonasorvisi (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvisi tapasztalatai után legmegelőzhetőbben ajánlható

DR. KAJDACSY,

v. es. és k. ezredorvos.

Electrotherapiai rendelő intézete

Budapest, Váci-körút 4. sz. 1. em.

A legelhanyagoltabb húgyvesztéseket, bujakóros sebeket, syphilist, az önfertőzés utóbjait

Elgyengült férfierőt

az orvosi világ által legújabbban olyannyira felkarolt és hatásában páratlan sikerű

Electro-Massage

által, magömléseket, nőknél fehérfolyást befejezendés nélkül, a legmakacsabb bőrbetegségeket, valamint ifjúkori bűnök következtében beállott ideg és ennek utókövetkezményeképp létrejött háterihibákat gyógyít a legújabb gyógymód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel.

Rendel: délelőtt 9 órától 4 óráig; este 7—8 óráig. Nőknek egy mint férfiaknak külön be és kijarat. Külön váróterem.

Levelekre díjtalanul azonnal válaszoltatik; esetleg gyógyszeréről is gondoskodva lesz.

Jó és olcsó!

1 vég legjobb Ing-alfon, 20 m. hosszú, 96 cm. széles 4 frt
 1 vég szintirid Ing-oxford, 24 m. h., 78 cm. széles 5 frt
 1 vég órásvászon, 20 méter hosszú, 84 cm. széles 5 frt 50 kr.
 1 drb női alszoknya 90 cm. hosszú, 240 cm. széles 50 kr.

Legjobb cernavászon,

1 vég 23 1/2 m. hosszú, 78 cm. széles. 6 frt 20 kr.

Louisiana gyolcs,

tartós, fehér lemezes szövés, apritúra nélkül mindenféle felvarrásokra kiválóan alkalmas.

1 drb 20 m. hosszú, 96 cm. sz. los. 5 frt 60 kr.
 Zephirek, plüvetek, flanellek, damaszok, törülközők, ág- és asztal-neműk bámulatos olcsó áron utánvételel.

KRAUS JOZSEF VÁZSON RUYERÁR, NACHOD, Csehország.
 Minták ingyen és bérmentve. Áruk, melyek a kiválóknak meg nem felelnek, visszavételnek.

„Fogműterem”

KEMÉNY E.

Dentiste

VII. k., Klauzál-utca 2. sz. I. em. 16. ajtó

BUDAPEST.

Nőzők darabja 1 frt 50 kr., valamint amerikai újjapadást nélküli fogcsokor legjobb minőségben és egjutányosabban kaphatók 10 évi jótállás mellett.

GUMMI!

A legfinomabb francia és angol gummi-kéllő, legességek valódi jótállás mellett. Roule eredeti dobozban, tucatja 3, 4, 6 és 8 frt. Roule egyenként csomagolva, tucatja 3, 4, 6, és 8 frt. Capote amer. (rövid) fehér szim, tucatja 5 és 4 frt, napaszim 5 és 6 frt. Viktoria, tucatja 4, 6 és 8 frt. Halhólyag (hosszú) tucatja 3, 4, 6 és 8 frt. Halhólyag (rövid) tucatja 4 és 6 frt. Poly Fouz Hasso, drbja 2 frt. Poly Fouz Messing drbja 2.50 f. Párisi szponzja, tucatja 4, 6 és 8 frt. Nő neklegjobb Dianaöv. Fentál-téle 3-8 frt-ig.

Csokis
Pollitzer Mór és Fianál,
 Bpest, Deák Ferenc-utca 10. kaphatók.

Gyengeségi állapotok

(impotentia) ellen páratlan sikerű gyógyhatásai folytán legmegelőzhetőbben

Dr. MITZGER TIVADAR

HIRNEVES

HYDRO-ELEKTROTHERAPIAI

RENDELŐ-INTÉZETÉ

BUDAPEST,

VI. Teréz-körút 44. l. em.

Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán honorárium teljes gyógyulás után fizethető.

Rendelés délelőtt 8—1-ig, délután 2—8-ig.

Merzeg

Ferenc

munkái.

Diszkiadás. * Diszkiötésben.

Eddig megjelent:

Az első fejsze 2.40
 Honthy háza 1.50
 Szabolcs házassága 2.40
 A három testőr 1.80
 Napnyugati mesék 3.—
 A Gyurkovics-félek 3.—
 A Gyurkovics-lányok 1.60
 A dolovai nábob 2.50
 leánya 1.80
 Simon Zaussa 2.50
 Mutamur 2.40
 Fenn és lemm 2.40
 Egy leány története 2.80
 Az eddig 12 kötetből álló gyűjteményegyszerűen 28 frt 60 kr-ért szállítjuk, mely összeg 1 frt 50 kros egymásután következő 5 havi részletekben törleszthető. — Az egyes kötetek a kitélt bolti árakon külön is kaphatók. — Az ár és 20 kr. portó előleges beküldése esetén bérmentve. — Megrendelhető a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában, József-körút 18.

20516. szám.
 IV—3.

Verseny tárgyalási hirdetmény.

A Budapesten tartott ezredéves országos kiállítás történelmi főcsoportjának a városi Széchenyi szigeten lévő u. n. gót-épületét (Vajda-Hunyad) lebontatni hájtván, ezen bontási munkálatot nyilvános zárt ajánlati verseny útján vállalatba adni szándékozom.

Felhívom ennél fogva azokat, kik ezen munkálatot vállalatba venni, illetőleg végrobajtani szándékoznak, hogy ide vonatkozó írásbeli ajánlatukat a vezetés alatt álló minisztérium segédhivatali főigazgatójánál folyó évi április hó 29-én délelőtt 10 óráig a rendes hivatalos órák alatt annál is inkább adják be, mert elkésve érkező, valamint utólag tett ajánlatok figyelembe vételint nem fognak.

Az ajánlati összeg 5%-ának megfelelő bántópenz készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban a budapesti m. kir. állampénztárnál letendő s az ennek megtörténtét igazoló állampénztári nyugta az ajánlatok esatolando.

Az ajánlatban kijelentendő, hogy ajánlattevő a helyi visszanyokokat, valamint a szerződési tervezetet és feltételeket ismeri s azoknak magát teljesen aláveti.

A beérkező ajánlatok folyó évi április hó 29-én déli 12 óraker a vezetés alatt álló minisztérium tanácstermében nyilvánosan fognak felbontatni.

Fenntartom azonban magamnak, hogy az ajánlattevők közül az ajánlati összegre való tekintet nélkül szabadon választszak, vagy esetleg egyik ajánlatot se fogadjam el.

A szerződés s ahhoz tartozó feltételek tervezete és a kérdéses épület tervei gazdasági műszaki hivatalomban (Budapest, V., Báthory-utca 3. sz.) a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Budapest, 1899. évi április hó 15-én.

Földmívelésügyi m. kir. miniszter.

Kitüntetve 32 éremmel.

A nyers anyag gyors megválogatása biztosítja a gyártmány mellányos árát és kitűnőségét.

A Hartwig és Vogel-féle gyár Ausztria-Magyarország legnagyobbika, berendezése a legjobb és legcélzzerűbbek!

Cacao és Chocolate
 Hartwig és Vogel
 Bodenbach

Elismert kitűnő minőség!

Kiadós, tápláló!

BUTOR

üzletünk tetemes megnagyobbítása által arra törekedünk, hogy a legmodernebb butorokkal egészítsük ki raktárunkat, melyek a mai kor legmagasabb igényeinek is megfelelnek, különösen főszűt felfuttatnak a szalon berendezésekre, továbbá háló-, ebédlő- és uriszobák nagy választékban úgy mahagoni, mint matt fából egyaránt óriási választékban és a legolcsóbb árak mellett. Mahagoni hálószobák 300 frittól kezdve.

PATYIKÁLMÁN és TIVADAR (Testvérek)

Üzletünk kizárólag Kossuth Lajos-utca 11. földszint.

Üzletünk szolidaságáról számos elismerő levél van birtokunkban.

